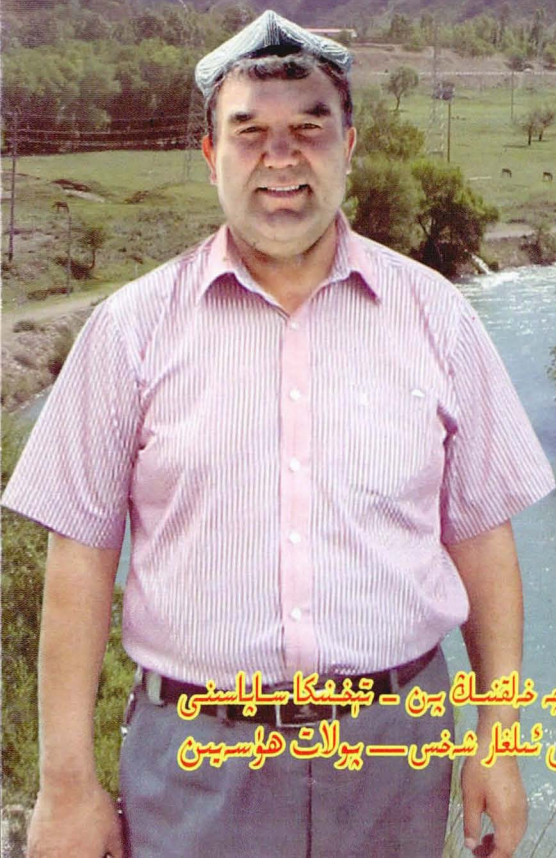

7
2014

پىزاپان - تېخنىكىسى

农村科技

دۆلەت بويىچە خەلقئارا پىزاپان - تېخنىكا ساپاسىنى
ئۆستۈرۈشتىكى ئىلغار شەخس - پولات ھۈسەيىن

ISSN 1004-1095

9 771004 109006

提高共同发展意识宣传讲座

大篷车

پەننى ئۆزۈملاشتۇرۇش پائالىيەتلىرىدىن نەمۇنىلەر

قەلبى ئىزىدىن قەلبى ۋە ئۆزىسى

ش ئۇ ئار يېزا خىزمىتى ئىشخانىسى، ش ئۇ ئار نامراتلارنى يۆلەش، ئىقتىسادنى تەرەققىي قىلدۇرۇش رەھبەرلىك گۇرۇپپىسى ئىشخانىسى، ش ئۇ ئار پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى، ش ئۇ ئار يېزا ئىگىلىك پەنلەر ئاكادېمىيەسى ۋە شىنجاڭ يېزا ئىگىلىك ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ باشچىلىقىدا نەشر قىلىندى.

بۇ ساندا

تېرىش پەرۋاش

- (1) سەۋزە پەرۋاشىدىكى مۇھىم نۇقتىلار گۈلسۈمئاي ئويۇپ
- (2) غولپىيازنى پەرۋاش قىلىش ئۇسۇلى ئابىشەم ياسىن
- (4) كېۋەزنىڭ غۇنچىلاش مەزگىلىدىكى پەرۋاشى گۈلزىرا غىياس
- (5) كېۋەزنىڭ ئۈچىنى ئۈزۈشتە دىققەت قىلىدىغان نۇقتىلار ئايگۈل گالى

ئەسلىھەلىك يېزا ئىگىلىكى

- (7) پارنىك يورۇقلۇقىنى تەخشەش ئۇسۇلى ھۆرىگۈل قۇربان
- (9) پارنىكتا كۆكتات ئۆستۈرۈشتىكى سەككىز مۇھىم نۇقتا روزىبۇۋى ئىبى
- (13) پارنىكتا تەرخەمەك ئۆستۈرۈش ئۇسۇلى تەلەت توختى

ئوغۇت تۇپراق

- (14) خىمىيەۋى ئوغۇت ئىشلىتىشنىڭ ئاساسىي پىرىنسىپى ئابلىكىم تۇرسۇن
- (15) تەرخەمەكتىكى ئوزۇقلۇق يېتىشەسلىك ئالامەتلىرى ۋە تولۇقلاش ئۇسۇلى بۇخلىجەم قارى
- (17) كۆكتات ئۇرۇقىنى سۇغا چىلاپ بىر تەرەپ قىلىشتا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار ... ئامانگۈل مەمەت
- ئىلمىي ئوغۇتلاشنى ئومۇملاشتۇرۇپ ئېكولوگىيەلىك مۇھىت بۇلغىنىشىنى ئازايتىش توغرىدا - سىدا ئويلغانلىرىم دىلىشات تۇردى
- (18) زىيانسىز كۆكتاتلارنى ئوغۇتلاش ئۇسۇلى روشەنگۈل ئەبەي قاتارلىقلار
- (20) چىلانلىق باغلارنىڭ تۇپرىقىنى ياخشىلاش ئۇسۇلى مەمەت ھاشىم
- (21)

باغۋەنچىلىك

- (23) كىشىمىش ئۈزۈمىنىڭ پىشىش مەزگىلىدىكى پەرۋاشى ئارزۇگۈل يۈسۈپ
- (24) ئۈزۈمنىڭ مۇھىم پەرۋاشى ئوسمان زاپىت
- (25) ياغاقنى بىخ ئۇلاق قىلغاندا ئەي بولۇش نىسبىتىنى يۇقىرىلىتىش تەدبىرلىرى پاتىگۈل ساۋۇت

ئۆسۈملۈك ئاسراش

- (27) دورا زىيىنى پەيدا بولۇش سەۋەبى ۋە ئالدىنى ئېلىش ئۇسۇلى نۇر جامال ئىسلام

- شوخلىنىڭ كىندىك چىرىش كېسىلىنىڭ ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرى ئادىلجان موسا قاتارلىقلار (29)
 پىدىگەننىڭ كۆلرەڭ پاختىلىشىش كېسەللىكى ۋە ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرى
 (30).....خەيرىسا ئەخمەتجان قاتارلىقلار (30)
 تۇرۇپنىڭ قارىداپ چىرىش كېسەللىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىشرىزۋانگۈل توختىشا (31)
 تەرخەمەكنىڭ قىروۋسىمان پاختىلىشىش كېسىلىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۇسۇلىپاتىمە ئوبۇل (33)
 مېۋىلىك دەرەختكى چىرىش كېسىلىنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلى ...ئابنۇر مەمەت قاتارلىقلار (34)
 ئۈزۈمدە دائىم كۆرۈلىدىغان كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلىرىزۋانگۈل موبىدۇن (35)
 تەرخەمەكنىڭ فىزىيولوگىيەلىك كېسەللىكلىرى ۋە ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرىمەۋلان مەنسۇر قاتارلىقلار (37)
 كېۋەز غوزا قۇرتىنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلىرايىيە ياسىن (39)
 شوخلىدا كۆپ كۆرۈلىدىغان كېسەللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلىماينۇر زايىت (40)
 كېۋەز قىزىل ئۆمۈچۈكنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلىنۇربىيە ياقۇپ قاتارلىقلار (41)
 يېپىسى پۇرچاقتىكى كېسەللىك، زىيانداش ھاشارلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلى
 (43).....روشەنگۈل خوجابدۇل

سۇچىلىق

- زىرائەتلەرنى سۇغىرىش تۈزۈمنى بەلگىلەشتە دىققەت قىلىدىغان نۇقتىلار رەيھانگۈل ئابدۇمۆمىن (45)
 قورغاقچىقنىڭ زىرائەتكە بولغان زىيىنى ۋە تاقابىل تۇرۇش تەدبىرلىرىگۈلنىسا ئابدۇراخمان (47)

چارۋىچىلىق مالدوختۇرلۇق

- ۋىتامىن كەملىكىنىڭ چۈجە چىقىرىش ئۈنۈمىگە كۆرسىتىدىغان تەسىرىتۆمۈر ئىمىن (49)
 كالىلاردىكى قات قېرىن تىقلىپ قېلىش كېسەللىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە داۋالاش.....ئالىيە ھاسان (52)

چىزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى

- تىراكتورنى چۇۋۇپ قۇراشتۇرۇشتا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار.....نۇرغۇن ئەمەت (53)

ئىگىلىك باشقۇرۇش

- كەنت كوللىكتىپ مالىيەسىنى باشقۇرۇشتا دىققەت قىلىدىغان نۇقتىلار.....ئارۇپ مەرۇپ (55)

قانۇن ئۆگىنەيلى

- جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ قورامىغا يەتمىگەنلەرنى قوغداش قانۇنى (57)

بىلىۋېلىڭ

- ئورماننىڭ ئاتموسفېرا بۇلغىنىشىنى تىزگىنلەشتىكى رولىنۇرگۈل سەلەي (58)

نۆھىكارلار

- يەننى ئومۇملاشتۇرۇشتىكى ھارماس«ئوغلان» ھەلىمە تۇرسۇن (60)

باش مۇھەررىر: مەسئۇل مۇھەررىر: مۇھەررىر:
 ھەلىمە تۇرسۇن نۇرۇر مۇھەممەت ئابلىت ھەبىبۇللا

新疆维吾尔自治区党委农办、自治区扶贫办、自治区科协、新疆维吾尔自治区农业科学院和新疆农业大学联合主办、面向新疆农牧区、国内外公开发行的综合性省级科普月刊。

栽培管理

- 胡萝卜栽培管理要点 古丽素木·吾玉甫(1)
 大葱栽培管理方法 阿依夏木·牙生(2)
 棉花蕾期栽培管理 古丽孜热·合亚斯(4)
 棉花打顶注意要点 阿依古丽·孕力(5)

设施农业

- 温室光照调控方法 吾热古丽·库尔班(7)
 温室蔬菜栽培八大要点 肉孜布卫·伊比(9)
 温室黄瓜栽培方法 泰来提·托乎提(13)

土壤肥料

- 使用化肥主要原则 阿布力克木·吐尔逊(14)
 黄瓜缺素症症状及防治方法 布合力其·卡日(15)
 蔬菜浸种处理注意事项 阿曼古力·麦麦提(17)
 减轻生态环境污染的科学施肥看法 迪力夏提·吐尔迪(18)
 无公害蔬菜施肥方法 茹先古丽·艾拜等(20)
 红枣园土壤改良方法 买买提·阿西木(21)

园艺特产

- 无核葡萄成熟期栽培管理 阿孜古丽·玉素甫(23)
 葡萄主要栽培管理 吾斯曼·扎衣提(24)
 提高核桃芽接成活率措施 帕提古力·沙乌提(25)

植物保护

- 除草剂发生药害原因及防治方法 努尔加马丽·依斯拉木(27)
 番茄脐腐病防治措施 阿地江·木沙等(29)
 茄子灰霉病防治措施 海仁沙·阿合买江等(30)
 萝卜黑腐病防治 热孜瓦古力·拖合提夏(31)
 黄瓜霜霉病防治方法 帕提曼·吾布力(33)
 果树腐烂病防治方法 阿依努尔·买买提等(34)
 葡萄常见病害防治方法 热孜完古丽·毛依东(35)

黄瓜生理性病害预防措施	毛吾拉·曼苏尔等(37)
棉铃虫的防治方法	热比艳·亚森(39)
番茄常见病防治方法	玛依努尔·扎衣提(40)
棉花红蜘蛛防治方法	努尔比亚·牙克甫等(41)
菜豆病虫害方法	茹先古丽·胡加布都(43)

农田水利

浅谈制定农作物灌溉制度注意要点	热依汗古丽·阿不都木明(45)
旱灾对农作物的危害及防范措施	古力尼沙·阿不都热合曼(47)

畜牧兽医

缺乏维生素对种蛋孵化率的影响	铁木尔·依明(49)
牛瓣胃阻塞防治	阿力亚·阿山(52)

农业机械

拖拉机拆卸及组装注意要点	吐尔洪·艾买提(53)
--------------------	-------------

农经管理

村级集体财务管理注意要点	阿肉甫·买肉甫(55)
--------------------	-------------

法律常识

中华人民共和国未成年人保护法	(57)
----------------------	------

百科知识

森林对减轻环境污染的作用	努尔古丽·沙来(58)
--------------------	-------------

时代先锋

科普先锋	艾力曼·吐尔逊(60)
------------	-------------

主管主办：新疆维吾尔自治区农业科学院

编辑出版：《农村科技》杂志社维文编辑部

主 编：艾力曼·吐尔逊 电话（传真）0991-4505075

责任编辑：艾尼瓦尔·买买提 编辑：阿布来提·艾比布拉

地 址：乌鲁木齐市南昌路403号 邮编：830091

印 刷：新疆新华印刷厂 定价：2.00元

发 行：乌鲁木齐市邮政局

订 阅：全国各地邮局，各县扶贫办、科技局、农经局和本刊编辑部

国际标准刊号：ISSN 1004-1095

国内统一刊号：CN65-1046/S-W

邮 政 代 码：58-123 广告许可证号：0016

收款单位：新疆农业科学院农业经济与科技信息研究所

开户银行：中国农业银行股份有限公司乌鲁木齐南昌路支行

行 号：103881000461 账号：30-004601040000839

سەۋزە بېرۋىشىدىكى مۇھىم نۇقتىلار

گۈلسۈمئاي ئويۇپ

(قۇمۇل شەھىرى شەھەرئىچى يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 839000)

1. سورت تاللاش: ئىسسىققا چىداملىق، ئۆسۈپ يېتىلىشى قىسقا، كىچىك تىپلىق سورتلار تاللىنىدۇ. ئاساسلىق سورتلاردىن دۇڭشياڭ ۋۇدى (东样无敌)، مېيگۈچى سۈن رېن سېن (美国七寸人参)، گۇئاڭداۋ رېنسىن (广岛人参) قاتارلىقلار كۆپ ئۆستۈرۈلىدۇ.

2. يەر رەتلەپ ئوغۇتلاش: سەۋزە تېرىغاندا تېرىلغۇ تۇپراق قاتلىمى قېلىن، تۇپرىقى يۇمشاق ئەت تۇپراقلىق يەرلەر تاللىنىدۇ. ھەر مو يەرگە تولۇق چىرىگەن ئورگانىك ئوغۇتتىن 4000 كىلوگرام، بىرىكمە ئوغۇت - 15 كىلوگرام ئاساسىي ئوغۇت قىلىپ بېرىلىپ، ئاغدۇرۇپ، تۈزلەپ رەتلىنىدۇ.

3. تېرىش: ئۇرۇقنى ئىلمان سۇغا 12 سائەت ئەتراپىدا چىلاپ، سۈزۈ - ۋېلىپ قۇرۇتۇپ، نەم داكىغا ئوراپ، $20^{\circ}\text{C} - 30^{\circ}\text{C}$ لۇق شارائىتتا بىخلان - غاندا دەرھال تېرىلىدۇ. يەنە ئۇرۇقنى نەم قۇمغا ئارىلاشتۇرۇپ، بىۋاسىتە چۆنەكلەپ، 7 - ئاينىڭ باشلىرىغىچە تېرىسا بولىدۇ. كۆپىنچە قۇر ئارىلى - قى 15 - 20 سانتىمېتىر قىلىپ، چوڭقۇرلۇقى ۋە كەڭلىكى ئىككى سان - تىمېتىر قىلىپ تېرىلىپ، 1 - 1.5 سانتىمېتىر توپا بىلەن كۆمۈلىدۇ، ئاندىن چىڭدىلىپ سۇغىرىلىدۇ، ھەر مو يەرگە 1.5 كىلوگرام ئۇرۇق تېرىلىدۇ.

4. پەرۋىشى: (1) مايسا 2 - 3 تال يوپۇرماق چىقارغاندا تۈپ ئارىلىقى - نى ئۈچ سانتىمېتىر ئەتراپىدا قىلىپ بىر قېتىم، 3 - 4 تال يوپۇرماق چىقارغاندا تۈپ ئارىلىقىنى ئالتە سانتىمېتىر قىلىپ بىر قېتىم مايسا تاقلاش، مايسا 4 - 5 تال يوپۇرماق چىقارغان ۋاقىتتا مايسا بەلگىلەش كې - رەك. كىچىك تىپلىق سورتلارنىڭ قۇر ئازىلىقى 12 سانتىمېتىر بولۇپ، ھەر مو يەرگە 40 مىڭ تۈپ ئەتراپىدا مايسا قالدۇرۇلىدۇ. چوڭ تىپتىكى سورتلارنىڭ قۇر ئارىسى 15 - 18 سانتىمېتىر بولۇپ، ھەر مو يەرگە 30 مىڭ تۈپ مايسا قالدۇرۇلىدۇ. ھەر قېتىم مايسا تاقلىغاندا ئارىسىنى چاغلاپ

غولپىيازنى بىرۈش قىلىش ئۇسۇلى

ئايشەم ياسىن

(بۇگۈر ناھىيە قارباغ يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 841600)

1. سورت تاللاش: سېرىق پوستلۇق، بىنەپشە پوستلۇق، ئاق پوستلۇق سورتلار تاللاپ ئۆستۈرۈلىدۇ.

2. يەر رەتلەش ۋە ئوغۇنلاش: ھەر مو يەرگە تولۇق چىرىگەن، ئەلا سۈپەتلىك ئورگانىك ئوغۇتتىن 1500 - 3500 كىلوگرام، كالتسىي سو-پىر فوسفات (过磷酸钙) تىن 20 - 30 كىلوگرام ۋە كالىي سولفاتلىق بىرىكمە ئوغۇتتىن 10 كىلوگرام بېرىلىدۇ. ئاساسىي ئوغۇتقا بىرلەشتۈرۈپ يەرنى قاندۇرۇپ سۇغىرىپ ۋاقتىدا ئاغدۇرۇپ تۈزلەپ، ئاندىن چۆنەك تارتىپ تاختىلاپ يالتىراق يوپۇق يېپىلىدۇ.

3. تېرىش: 7 - ئاينىڭ باش ۋە ئوتتۇرىلىرى بىۋاسىتە تېرىلىدۇ، قۇر ئارىلىقى 15 - 18 سانتىمېتىر، چوڭقۇرلۇقى بەش سانتىمېتىر قىلىپ ئوت يوقىتىپ توپا يۆلەش كېرەك؛ (2) مايسا بەلگىلىگەندىن كېيىن ئۆسۈپ يېتىلىش مەزگىلىدە ئادەتتە 2 - 3 قېتىم سۇغىرىپ ئوغۇتلىنىدۇ. 1 - قېتىم مايسا بەلگىلەپ 5 - 7 كۈندىن كېيىن سۇغىرىلىدۇ، سۇغىرىش مىقدارى ئازراق بولىدۇ، سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ ھەر مو يەرگە 20 - 35 كىلوگرام كالتسىي سوپىر فوسفات، 25 - 30 كىلوگرام ئازوت، فوس-فور، كالىيلىق بىرىكمە ئوغۇت بېرىلىدۇ. 2 - قېتىم 8 - 9 تال يوپۇرماق چىقارغاندا، سەۋزىنىڭ ئەتىلىك يىلتىزى يوغىناشقا باشلىغان ۋاقتتا سۇ-غىرىپ قوشۇمچە ئوغۇتلاپ تۇپراق نەم ساقلىنىدۇ. ھەر مو يەرگە 30 - 35 كىلوگرام كالتسىي سوپىر فوسفات، 30 - 35 كىلوگرام ئازوت، فوس-فور، كالىيلىق بىرىكمە ئوغۇت بېرىلىدۇ. (3) ئۆسۈپ يېتىلىش مەزگىلىدە ئاساسلىق يەر يولۇنسى، موزاي بېشى، كۆك پىت، كۆكتات كۆك قۇرتى قا-تارلىقلارنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك. (03)

ئېرىق ئېچىپ، ھەر مو يەرگە 1 - 1.5 كىلوگرام ئۇرۇق تېرىلىدۇ، تۈپ ئارىلىقىنى 13 - 15 سانتىمېتىر قىلىپ، ھەر مو يەردە 30 - 35 مىڭ تۈپ مایسا قالدۇرۇلىدۇ. مایسا 2 - 3 سانتىمېتىر چوڭقۇرلۇقتا تىكىلىدۇ. يىلتىز بوغۇزىغىچە كۆمۈلىدۇ، سېغىز ۋە ئەت تۇپراقلىق يەرگە تىككەندە تېپىزراق، قۇمساڭ يەرگە سەل چوڭقۇر، چىلگە سورتلار زىچ تىكىلىدۇ.

4. پەرۋىشى: (1) سۇغىرىش: غولپىيازنى تېرىغاندىن كېيىن مایسا مەزگىلىگىچە يەر قۇرۇپ يېرىلىش ئەھۋالى كۆرۈلمەسلىكى ئۈچۈن، يېنىدەك سۇغىرىپ، مایسىنىڭ ئۈنۈشىگە كاپالەتلىك قىلىش لازىم. ئىككى تال يوپۇرماق چىقارغان مەزگىلىدە تۈپ ئارىلىقىنى 13 - 15 سانتىمېتىر قىلىپ مایسا بەلگىلىنىدۇ. بىر ئاي بولغاندا مایسا ئولتۇرغۇزۇلىدۇ؛ (2) ئوغۇتلاش: مایسا ئۈنگەندىن (مۇقىملاپ تىكىلگەندىن) كېيىن قوشۇمچە ئوغۇت بېرىلمەيدۇ. تەڭگىسىمان غول يوغىناشقا باشلىغاندا سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ، ھەر مو يەرگە كالىي سولفاتلىق بىرىكمە ئوغۇتتىن 30 - 40 كىلوگرام قوشۇمچە ئوغۇت قىلىپ بېرىلىدۇ. تەڭگىسىمان غول يوغىناپ يۈقىرى پەللىگە يەتكەندە 3 - 4 قېتىم قوشۇمچە ئوغۇتلىنىدۇ. ھەر قېتىمدا كالىي سولفاتلىق بىرىكمە ئوغۇتتىن 30 كىلوگرام بېرىلىدۇ؛ (3) توپىدەسنى يۇمشىتىش: مایسا مەزگىلدە قۇر ئارىسىنى چاغلاپ، ئوت - چۆپلەر يوقىتىلىدۇ، 3 - 5 قېتىم چاغلىنىدۇ. غول، يوپۇرماقلار ئۆسۈپ قىرنى ياپقان مەزگىلدە چاغلاش توختىلىدۇ، چاغلاش چوڭقۇرلۇقى ئۈچ سانتىمېتىر ئەتراپىدا بولىدۇ. ئادەتتە تۈپلەرگە يېقىن جايىنى تېپىزراق، يىراقراق جايىنى چوڭقۇرراق چاغلاشقا دىققەت قىلىش لازىم.

5. يىغىۋېلىش: غولپىيازنىڭ ئوتتۇرىدىكى غوللار يۇمشاپ سولۇشۇپ ھەم سىرتقى قەۋىتىدىكى تەڭگىسىمان غوللار قۇرۇشقا باشلىغاندا يىغىۋېلىش كېرەك. (02)

كېۋەزنىڭ غۇنچىلاش مەزگىلىدىكى بىرۋىشى

گۈلزىرا غىياس

(توقسۇن ناھىيە ئىلانىلىق بازارلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 838103) كېۋەز غۇنچىلاش مەزگىلى غۇنچىسى كۆرۈنگەن مەزگىلىدىن باشلاپ چېچەكلەش مەزگىلىگىچە بولۇپ، ئۇنىڭغا 30 - 35 كۈن كېتىدۇ، كېۋەز كۆپ غۇنچىلاش مەزگىلىدە تۈپ ئېگىزلىكى 30 سانتىمېتىر ئۆپچۈردە - سىدە، چېچەكلەشكە باشلىغاندا تۈپ ئېگىزلىكى 40 سانتىمېتىر ئەتراپىدا، غولى توق، تىمەن، بوغۇم ئارىلىقى 3 - 4 سانتىمېتىر، يوپۇرمىقى قېنىق يېشىل بولسا مۇۋاپىق بولىدۇ، ئادەتتە كېۋەز كۆپ غۇنچىلاش مەزگىلىدە كەڭ قۇرى يېپىلمايدۇ، تار قۇرىدا ئاراش بولىدۇ. بۇ مەزگىلدە كېۋەزنىڭ كۆپىيىپ ئۆسۈشى بىلەن ئوزۇقلۇق ئۆسۈشى بىرلا ۋاقىتتا ئېلىپ بېرىلىدىغان بولغاچقا، ئوزۇقلۇق، يورۇقلۇق، ھاۋا شارائىتىغا تەلپى كۈچىيىدۇ، شۇڭا غۇنچىلاش مەزگىلىدە مۇنۇلارنى ياخشى ئىش - لەش كېرەك.

1. ئوزۇقلۇق ئۆسۈشى بىلەن كۆپىيىپ ئۆسۈشىنى ماسلاشتۇرۇپ، مول ھوسۇللۇق تۈپ شەكىلىنى شەكىللەندۈرۈپ، كۆپرەك غۇنچىلاشقا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك.

2. كېۋەز چېچەكلىگەندە ياكى كۆپ غۇنچىلاش مەزگىلىدە تۇنجى سۈيىنى قويۇش، لېكىن سۇغىرىش مىقدارىنى بەك كۆپ قىلىۋەتمەسلىك، چۈنەكلەپ سۇغىرىلىدىغان كېۋەزنىڭ ھەر موسىنى 40 - 50 كۇب مېتىر سۇ بىلەن سۇغىرىش، تېمىتىپ سۇغىرىلىدىغان كېۋەزنىڭ ھەر موسىنى 15 - 20 كۇب مېتىر ۋە بىلەن تېمىتىپ سۇغىرىش كېرەك. تۆۋەن ھوسۇللۇق كېۋەز ئېتىزلىرىغا ۋە ئۆسۈپ يېتىلىشى ئاستا، ئاجىز ئۆسكەن كېۋەز ئېتىزلىرىغا قارىتا تۇنجى سۈيىنى مۇۋاپىق بالدۇر قويۇش لازىم. كېۋەزنىڭ تۇنجى

كېۋەزنىڭ ئۇچىنى ئۈزۈش ۋە دىققەت قىلىدىغان نۇقتىلار

ئايگۈل گالى

(قۇمۇل شەھىرى راھەتباغ يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 839121)

1. كېۋەزنىڭ ئۇچىنى ئۈزۈشتە كېۋەزنىڭ ئۆسۈش ئەھۋالى، تۇپراق ئۈ-
نۇمدارلىقى، تېرىلىش زىچلىقى، سورتنىڭ ئالاھىدىلىكى، كېۋەزنىڭ كې-
يىنكى مەزگىلىدىكى ئۈنۈپەر سال ئامىللىرىنى تولۇق ئىگىلەش لازىم. (1)
تۇپراق ئۈنۈمدارلىقى ياخشى، ئوغۇتلار يېتەرلىك بېرىلگەن، تېرىلىش زىچ-
لىقى بىرقەدەر شالاڭ، ئۆسۈش ھالىتى ياخشى، ئۈچ قىسمىنىڭ ئۆسۈشى
ئاستا، سەل ناچارلىرىنىڭ ئۇچىنى مۇۋاپىق كېچىكتۈرۈپ ئۈزۈش لازىم؛
(2) كېۋەزنىڭ تېرىلىش زىچلىقى بىرقەدەر يۇقىرى، ئۈچىدىكى يوپۇرماقلار
سارغايغان ئاجىز، كىچىك ئۈچ قىسمى ئۈستى يوپۇرماقتىن ئېگىز ھەمدە
كۆپۈكسىمان ھالەتنى ئىپادىلىگەن بولسا، مۇۋاپىق ھالدا مۇدەتتىن سەل

سۈيىگە بىرلەشتۈرۈپ، ھەر مو يەرنى 10 - 15 كىلوگرام ئورىيا (尿素)
بىلەن قوشۇمچە ئوغۇتلاپ، ئۆسۈشنى ئىلگىرى سۈرۈپ، مول ھوسۇللۇق
تۈپ شەكلىنى شەكىللەندۈرۈش كېرەك. بەك كۈچلۈك ئۆسۈپ كەتكەن كې-
ۋەزلىكلەردىكى يالتىراق يوپۇقنى 8 - 10 كۈن بالدۇر ئېچىۋېتىپ، ئاپتاپقا
سېلىپ، ھەر مو يەرگە بىر گىرام بوغۇم قىسقارتىش دورىسى (缩节安)
چىچىپ، ئۆسۈشنى تەڭشەش ۋە مۇۋاپىق كېچىكتۈرۈپ سۇغىرىش كېرەك.
كالىي يېتىشمەسلىك ئالامەتلىرى كۆرۈلسە، ھەر مو يەرنى بەش كىلوگرام
كالىي سولفات (硫酸钾) بىلەن ئوغۇتلاش لازىم.

3. غۇنچىلاش مەزگىلىدىكى كېسەللىك، زىيانداش ھاشارلارنىڭ ئالدى-
نى ئېلىش - يوقىتىشنى كۈچەيتىش كېرەك. بۇنىڭدا ئاساسلىقى قارىغۇ
چىرىياشكا، كۆك پىتىنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىشنى كۈچەيتىش تەۋسى-
يە قىلىنىدۇ. (03)

بۇرۇنراق ئۇچىنى ئۇزۇش لازىم؛ (3) مول ھوسۇللۇق يەرلەردىكى كېۋەزنىڭ ئۇچىنى ئۇزۇش ۋاقتىنى مۇۋاپىق كېچىكتۈرۈش لازىم.

2. كېۋەزنىڭ ئۇچىنى ئۇزۇش ئۇسۇلى: كېۋەز ئۇچىنى ئۈزگەندە بەك چوڭ ياكى بەك كىچىك ئۇزۇشتىن ساقلىنىش لازىم. كېۋەزنىڭ ئۇچى بەك چوڭ ئۇزۇلسە ئۇچىدىكى بىر نەچچە تال غوزا شېخى بىرگە ئۇزۇلۇپ كېتىدۇ. ئۇچىنى بەك كىچىك ئۈزگەندە ئۆسۈش نۇقتىسى تولۇق ئۇزۇلمەي قاپتا كۆكلەپ ئۇزۇقلۇق ۋە ئەمگەك كۈچى خورايدۇ ھەمدە پاختا مەھسۇلا تىغىمۇ تەسىر كۆرسىتىدۇ. شۇڭا كېۋەزنىڭ ئۇچىنى ئۈزگەندە ئۇچ قىسمى بىلەن ئەمدىلا يېيىلغان كىچىك يوپۇرماقنى قوشۇپ يېنىك ئۇزۇش كېرەك. ئالدى بىلەن ئۆسۈشى ياخشى كېۋەزلەرنىڭ، كېيىن ئۆسۈشى ناچار كېۋەز - لەرنىڭ ئۇچىنى ئۇزۇش كېرەك. ئوخشاش بىر ئېتىزدا چالا قويماي ھەممىسىنىڭ ئۇچىنى ئۇزۇش، بىرىنىمۇ قالدۇرماسلىق لازىم. ئۇزۇلگەن ئۇچ قىسمىنى ھەم ئېتىزغا تاشلىماي خالتىغا يىغىپ ئېتىز سىرتىغا ئېلىپ چىقىپ يەرنى چوڭقۇر كولاپ كۆمۈپ، زىيانداش ھاشارلارنىڭ زىيىنىنى ئازايتىش لازىم.

كېۋەزنىڭ ئۇچىنى بەك بالدۇر ياكى بەك كېيىن ئۈزگەندە كېۋەزنىڭ بالدۇر ئېچىلىش ۋاقتى ۋە مەھسۇلاتىغا كاپالەتلىك قىلغىلى بولمايدۇ. ئەگەر ئۇچىنى بالدۇر ئۈزسە ئۆسۈش مەزگىلىدىن تولۇق پايدىلانغىلى بولمايدۇ ۋە مەھسۇلاتىمۇ كېمىيىپ كېتىدۇ. بەك كېيىن ئۇزۇلسە ئۈستى قىسمىدا ئۈنۈمسىز غۇنچە، غوزا كۆپىيىپ كېتىپ ئوزۇقلۇق ئىسراپ بولۇپ، كېيىنكى مەزگىلىدىكى غوزا ئېغىرلىقىنىڭ تۆۋەنلەپ كېتىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇچىنى ئۇزۇشتە كېۋەز غۇنچىلىرىنىڭ غوزا شەكىللەندۈرۈپ غوزىلارنىڭ قىرودىن بۇرۇن ئېچىلىشىنى ئىلگىرى سۈرۈشنى ياخشى ئۆلچەم قىلىش كېرەك. (05)

پارنىك يورۇقلۇقىنى تەكشۈش ئۇسۇلى

ھۆرىگۈل قۇربان

(يەكەن ناھىيە گۈلباغ يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 844700)

ئەسلىھەلىك يېزا ئىگىلىكىدە پارنىك يالتىراق يوپۇقىدىن پەقەت 40% - 60% كۈن نۇرى ئۆتەلەيدۇ، بولۇپمۇ شىمالىي قۇتۇپقا سۈرۈلگەنچە پارنىك يورۇقلۇقى ئاجىزلىشىپ، پارنىكقا چۈشىدىغان كۈن نۇرى ئا-جزلايدۇ، ئەمەلىي ئىشلەپچىقىرىشتا پارنىكقا سۈنئىي ئۇسۇلدا يورۇقلۇق تولۇقلىسا ئىشلەپچىقىرىش تەننەرخى يۇقىرىلاپ كېتىدۇ. پارنىك ئىچىدە-كى يورۇقلۇق يورۇقلۇق چۈشۈش ۋاقتى، يورۇقلۇق كۈچلۈكلىكى، يورۇق-لۇق سۈپىتى، كۈن نۇرنىڭ تارقىلىشى، ھاۋا كىلىماتى قاتارلىق ئامىللار-نىڭ تەسىرىگە ئۇچرايدۇ. بۇ خىل ئامىللار ئۆزئارا باغلىنىشلىق بولۇپ، بىر-بىرىگە تەسىر قىلىدۇ. ئادەتتە پارنىك ئىچىدىكى يورۇقلۇق پەسىل ۋە ھاۋا كىلىماتقا قاراپ ئۆزگىرىپ تۇرىدۇ، ئۇندىن باشقا پارنىك ئىچىدىكى يورۇقلۇق پارنىك قۇرۇلمىسى، پارنىك يالتىرىقى، باشقۇرۇش تېخنىكىسى قاتارلىقلارنىڭ تەسىرىگە ئۇچرايدۇ. شۇڭا ئىمكانىيەتنىڭ بېرىچە پارنىك يورۇقلۇقىنى ياخشىلاپ، يورۇقلۇقتىن پايدىلىنىش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش كېرەك. بۇنىڭ ئۈچۈن مۇنۇلارنى ياخشى ئىشلەش كېرەك.

1. پارنىك يالتىراق يوپۇقىدىكى چاڭ - توزانلارنى پات - پات تازىلاپ، نۇر ئۆتكۈزۈش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىش كېرەك.
2. پارنىك ئارقا تېمىنى ئاقارتىپ، قايتقان نۇر ئارقىلىق پارنىك يورۇق-لۇقىنى كۈچەيتىش كېرەك.
3. پارنىك تېمىغا نۇر قايتۇرغۇچى پەردە قاتارلىقلارنى ئېسىپ، قايتقان نۇر ئارقىلىق يورۇقلۇقىنى كۈچەيتىش كېرەك.
4. زىرائەتنىڭ قۇر ئارىسىغا يالتىراق يېپىش ئارقىلىق، تۈپ ئارىسى-دىكى يورۇقلۇقىنى كۈچەيتىش كېرەك.

5. مايسا يېتىشتۈرۈش، ئۇلاش قاتارلىق مەشغۇلاتلار جەريانىدا قارا رەڭلىك سايە چۈشۈرىدىغان تور يېپىپ، بىۋاسىتە چۈشىدىغان كۈن نۇرىنى ئاجىزلاشتۇرۇپ، زىرائەتنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىگە ياخشى شارائىت يارىتىش كېرەك.

6. تۈپ ئاستىدىكى قېرى، سارغايغان، كېسەللەنگەن يوپۇرماقلارنى ۋاقتىدا ئۈزۈۋېتىپ، ھاۋا، يورۇقلۇقتىن پايدىلىنىش شارائىتىنى ياخشىلاش كېرەك.

7. زىرائەتنىڭ ئۆستۈرۈش زىچلىقىنى مۇۋاپىق تەڭشەپ، ھاۋا، يورۇقلۇقتىن پايدىلىنىش شارائىتىنى ياخشىلاش كېرەك.

8. پارنىك يوقىتىشنى ھاۋا ئوچۇق كۈنلىرى بالدۇر ئېچىپ، كېچىكتۈرۈپ يېپىش ئارقىلىق، پارنىك ئىچىگە يورۇقلۇق چۈشۈش ۋاقتىنى ئىمكانقەدەر ئۇزارتىش؛ ھاۋا تۇتۇق كۈنلىرى كېچىكتۈرۈپ ئېچىپ، بالدۇر يېپىپ، يورۇقلۇق سەۋەبىدىن پارنىك تېمپېراتۇرىسى بەك تۆۋەنلەپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك.

9. پارنىكقا يورۇقلۇق ياخشى چۈشىدىغان قىلىش ئۈچۈن، كۈن نۇرى ئوبدان چۈشىدىغان، ئەتراپىدا ئېگىز دەرەخ، ئىمارەتلەر بولمىغان يەرگە پارنىك ياساش كېرەك.

10. پارنىك تېمپىنى ئۆلچەملىك قوپۇرۇپ، پارنىكنى كۈن نۇرى ئوبدان چۈشىدىغان قىلىپ ياساش كېرەك.

11. پارنىك ئىچىدىكى يورۇقلۇق توسالغۇلىرىنى ۋاقتىدا بىر تەرەپ قىلىپ، زىرائەتنىڭ يورۇقلۇق، ھاۋادىن پايدىلىنىش شارائىتىنى ياخشىلاش كېرەك.

12. زۆرۈر بولغاندا ئېلېكتر چىراغ ئارقىلىق يورۇقلۇق تولۇقلاپ، زىرائەتنىڭ نورمال ئۆسۈپ يېتىلىشىگە كاپالەتلىك قىلىش كېرەك. (03)

پارنىكتا كۆكتات ئۆستۈرۈشنىڭ سىركىز مۇھىم نۇقتا

روزىبۇۋى ئىبى

(غۇلجا ناھىيە يېڭىتام يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 835119)

1. ماسلاشتۇرۇپ ئوغۇتلاش: پارنىكتا كۆكتات نورمال ئۆسۈش ئۈچۈن كېرەكلىك بولغان ئومۇمىي تۈزنىڭ قويۇقلۇقى 2000 - 3000 مىللىد-گرام/كىلوگرام بولۇپ، 6500 مىللىگرام/كىلوگرامدىن ئېشىپ كەت-سە يىلتىزىدىن سۇ سىرتقا سىرغىپ قۇرۇپ كېتىدۇ، مەھسۇلاتى تەبىئىيلا تۆۋەنلەپ كېتىدۇ. پارنىك ئىچىدە تېمپېراتۇرا، نەملىك يۇقىرى بولغاچقا ئورگانىك ئوغۇتلارنىڭ پارچىلىنىشى تېز، فوسفورنىڭ ئۈنۈمدارلىقى ئې-تىزدىن 2 - 3 ھەسسە يۇقىرى بولىدۇ. ئازوتنىڭ ئۆتۈشچانلىقى يۇقىرى بولۇپ، زىيادە ئوغۇتلىۋەتسە ئوغۇت زىيىنى كېلىپ چىقىدۇ. پارنىقتا فوس-فورلۇق ئوغۇت بىلەن كالىيلىق ئوغۇتنى كۆپەرەك، ئازوتلۇق ئوغۇتنى ئازراق ئىشلىتىش كېرەك. قوشۇمچە ئوغۇتلاشتا ئاز - ئازدىن كۆپ قېتىم ئوغۇتلاشنى ئاساس قىلىش، زىيادە كۆپ مىقداردا يىغىنچاق بېرىشتىن ساقلىنىش كېرەك. ئادەتتە ئۈچ يىلدىن ئارتۇق تېرىغان پارنىكلارغا توخۇ، كالا ئوغۇتلىرىنى 2500 كىلوگرام ئىچىدە كونترول قىلىش، خىمىيەۋى ئوغۇتنى %50 ئەتراپىدا ئازايتىش كېرەك. ئومۇمىي تۈزنىڭ قويۇقلۇقى يۈ-قىرى ئورۇنلاردا كالا قىمى، چىرىندى كىسلاتالىق ئوغۇت ۋە EM باكتېرىد-يەلىك ئوغۇتلارنى ئىشلىتىپ، تۇپراقنىڭ كاربون، ئازوت نىسبىتىنى يۈ-قىرى كۆتۈرۈپ ئوغۇت زىيىنىنى ئازايتىش كېرەك. شۇنىڭ بىلەن بىرگە بور، سىنىك، ماگنىي قاتارلىقلارنى تولۇقلاپ تۇپراقنىڭ ئوزۇقلۇقىنى تەڭشەش كېرەك.

2. تاقلاش: پارنىكتا قانچىلىك مايسا قالدۇرۇش مەھسۇلاتنىڭ يۇقىرى - تۆۋەنلىكىگە بىۋاسىتە تەسىر كۆرسىتىدۇ. زىچ كۆچۈرۈش مەھسۇلاتنى تۆ-ۋەنلىتىۋېتىدۇ، ئۇنىڭدىن باشقا، تۈپ يورۇقلۇق تالىشىپ ھەر خىل زەمبۇ-رۇغلۇق، باكتېرىيەلىك كېسەللىكلەرنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. شۇنىڭ بى-لەن بىرگە، قىش پەسلىدە تېمپېراتۇرا تۆۋەن، يورۇقلۇق ئاجىز، فوتوسىد-

تېز رولى ناچار بولغاچقا كاربون، سۇ بىرىكمىلىرىنىڭ سىنتېزلىنىشى ئاز بولىدۇ، شۇڭا چوقۇم مۇۋاپىق شالاڭ كۆچۈرۈش كېرەك. ئادەتتە دەس-لەپكى مەزگىلدە قويۇق كۆچۈرۈش، ئوتتۇرا مەزگىلدە تۈپ شالاڭلىتىش، كېيىنكى مەزگىلدە يوپۇرماقلىرىنى پۇتاپ پارنىكنىڭ ئومۇمىي مەھسۇلاتى ۋە ئۈنۈمىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش كېرەك.

3. شاخلىرىنىڭ باراقسان بولۇپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش: پارنىك كۆكتاتلىرى ئادەتتە مايسا مەزگىلدە ئاجىز بولۇپ، سۇنى كونترول قىلىش ئارقىلىق يىلتىزنى تەرەققىي قىلدۇرۇش لازىم. ئالدىنقى مەزگىلدە چو-قۇم بەلگىلىك يوپۇرماقنىڭ بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش، كېيىنكى مەز-گىلدە شېخىنىڭ ئۆسۈشىنى كونترول قىلىپ مېۋىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، مەھسۇلاتنى ئاشۇرۇش كېرەك.

4. ئىلمىي ئۇسۇلدا دورا ئىشلىتىپ كېسەللىكنى يوقىتىش: نۆۋەتتە كۆكتاتچىلار پارنىك ئىچىدىكى كېسەللىك، ھاشاراتلارنىڭ مەسىلىسىنى ھەل قىلىشتىكى ئۇسۇلى يەنىلا ئاساسلىقى دورا چېچىش، بىراق قانداق قىلغاندا دورىنى ياخشى ئىشلەتكىلى بولىدىغانلىقىمۇ دىققەت قىلىش كېرەك. بىرىنچىدىن، كېسەلنى تونۇپ تاللاش كېرەك. ئادەتتە مەس، سىناك ئېلېمېنتلىق دورىلارنى ئىشلەتسە ھەم مىكروپ ئۆلتۈرگىلى بولىدۇ، ئۆ-سۈملۈكنىڭ مىكروبلارنىڭ تاجاۋۇز قىلىپ كىرىشىگە قارشى تۇرۇش ئىق-تىمدارنى كۈچەيتىدۇ ھەم زىرائەتنىڭ ئۆسۈشىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. ئىك-كىنچىدىن، ئېلېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ياخشىلاش، پارنىك ئىچىنىڭ نەم-لىكىنى تۈۋەنلىتىش لازىم. مەسىلەن: يالتىراق ئاستىدىن سۇغىرىش، تۈپ سانىنى ئازايتىش، ھاۋا ئۆتۈشۈشنى كۈچەيتىش قاتارلىقلارنىڭ ھەممىسى كېسەللىك ھاشاراتلارنى ئازايتىدۇ، دورا ئىشلىتىش قېتىم سانىنى ئازايتىدۇ. ئۈچىنچىدىن، تۇپراقتىن يۇقۇملىنىپ مايسا ئۆلۈشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن مايسا مەزگىلدە دورا ئىشلىتىپ ئالدىنى ئېلىش كېرەك. ئەگەر دەسلەپكى مەزگىلدە ياخشى ھەل قىلىنمىسا كېسەللىك مىكروپى ئۆسۈملۈك تېنىگە ئورۇنلىشىۋېلىپ كۆپلەپ دورا ئۇرسىمۇ ئومۇمىي ياخشى بولمايدۇ.

5. «پارنىك گازىدىن» مۇۋاپىق پايدىلىنىش: پارنىك كۆكتاتلىرىنى ئۆس-تۈرۈش جەريانىدا، بولۇپمۇ قىش پەسلىدە، ئۇزاق ۋاقىت ھەم ھالەتتە تۈر-غانلىقتىن ئاسانلا زىيانلىق گازلار پەيدا بولۇپ، پارنىك كۆكتاتلىرىغا زىيان پەيدا قىلىدۇ. ئەگەر پارنىك ئىچىگە نىترات ھالەتتىكى ئازوتلۇق خىمىيەۋى ئوغۇت ۋە چىرىمىگەن ئورگانىك ئوغۇت ئىشلىتىلسە، چىرىش جەريانىدا كۆپ مىقداردا نېترت گازى شەكىللىنىپ بەلگىلىك قويۇقلۇققا يەتكەندە پېدىگەن تۈرىدىكى كۆكتاتلارغا زىيان سالىدۇ، يەر يۈزىدىكى يوپۇرمىقى قايناق سۇدا كۆيدۈرگەندەك ھالەت شەكىللىنىدۇ. ئېغىر بولغاندا يوپۇرمىقى ئاقىرىپ قۇرۇيدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە پارنىك كۆكتات ئىچىدە مۇۋاپىق تۈردە كاربون تۆت ئوكسىد تولىقلاپ تۇرسا كۆكتاتنىڭ ئۆسۈشىنى تېز-لەتكىلى، مەھسۇلاتنى ئاشۇرغىلى بولىدۇ. چۈشلۈكى تېمپېراتۇرا ئۆرلى-گەندە ۋاقىتلىق ھاۋا دائىنى ئېچىپ، ھاۋا ئالماشتۇرۇپ زىيانلىق گازلارنى ئازايتىش كېرەك.

6. يالتىراق ئاستىدىن تېمىتىپ سۇغىرىش: پارنىك ھەم ياكى يېرىم ھەم شەكىلدىكى مۇھىت، سۇنىڭ پارلىنىشى ۋە تارقىلىشى ئاستا، ئادەتتە ئۆسۈملۈكنىڭ پارلاندۇرۇشى ۋە تۇپراقنىڭ پارلاندۇرۇشى ئوچۇق ئېتىزنىڭ %50 نىڭ توغرا كېلىدۇ. بولۇپمۇ كېچىسى، ھاۋا تۇتۇق كۈنى، تېمپېراتۇرا تۆۋەن چاغلاردا ھاۋانىڭ نىسپىي نەملىكى دائىم تويۇنغان ھالەتتە تۇرىدۇ. پارنىك ئىچىنىڭ نەملىكى زىيادە يۇقىرى بولۇش كۆكتاتلاردىكى كېسەل-لىكنىڭ پەيدا بولۇشى ۋە تارقىلىشىنىڭ ئاساسلىق سەۋەبى، ئەگەر پارنىك ئىچىدىكى چوڭ سۇدا سۇغىرىشنى يالتىراق ئاستىدىن تېمىتىپ سۇغىرىشقا ئۆزگەرتسە، پارنىك ئىچىنىڭ مۇھىتىنى زور دەرىجىدە ياخشىلىغىلى بولىدۇ، نەملىك تۆۋەنلەيدۇ. تېمپېراتۇرا يۇقىرى كۆتۈرىلىدۇ، كۆكتاتلار-دىكى كېسەللىكلەر ئازىيىدۇ، شۇنىڭ بىلەن مەھسۇلات ئاشۇرۇش ۋە سۇ-پەتنى يۇقىرى كۆتۈرۈش مەقسىتىگە يەتكىلى بولىدۇ. پارنىك كۆكتاتلىرىغا يالتىراق يوپۇق ياپسا، يالتىراق يوپۇق يېپىشتىن بۇرۇن پارنىك ئىچىنىڭ كېچىلىك نەملىكى %95 - %100 بولسا، يالتىراق يوپۇق ياپقاندىن كېيىن

75% - 80% گە تۆۋەنلەيدۇ. يالتىراق يوپۇق ئاستىدىن تېمىتىپ سۇغارسا كېسەل تارقىلىش نىسبىتى چوڭ سۇدا سۇغارغاندىن 10% - 15% تۆۋەن بولىدۇ، سۇنى 60% تېجەيدۇ، مەھسۇلاتى 40% ئاشىدۇ.

7. ئېڭىز قېتىم سانىنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇش: نۇرغۇن دېھقانلار پارنىك ياساشقا ئاز پۇل كەتمەيدۇ، شۇڭا پارنىكى بىر كۈنمۇ بىكار قويما. ماسلىق كېرەك دەپ قارايدۇ. ئەمەلىيەتتە، قىشتا بولۇپمۇ بىر يىلدا بىرلا تۈركۈم ئىشلەپچىقارسا ياخشى بولىدۇ. ئەتىيازلىق، كۈزلۈك بىر يىلدا ئىككى قېتىم بولسا مۇۋاپىق، پىدىگەن، مۇچ، شوخلا، تەرخەمەك قاتارلىقلارنىڭ قېرى تۈپىنى قايتا ئۆستۈرۈپ، يەنە بىر تۈركۈم ئىشلەپچىقىرىشقا بولىدۇ، باھا تۆۋەنلىگەندە يۇلۇۋېتىپ يەرنى ئاپتاپقا سېلىش كېرەك. يازدا بىر مەزگىل چوڭقۇر ئاغدۇرۇپ يامغۇرغا تاشلاپ يەرنىڭ شورىنى باستۇرۇش، ئاپتاپقا سېلىپ دېزىنېكسىيە قىلىپ، پارنىكىنى دۈملەپ ھاشاراتلارنى يوقىتىپ، تۇپراقنى پىشۇرۇش قاتارلىق تەدبىرلەرنى قوللىنىش كېرەك.

8. پارنىك ئىچىنىڭ تېمپېراتۇرىسىنى ئىگىلەش: كۆپلىگەن دېھقانلار پارنىك ئىچىنىڭ تېمپېراتۇرا چېكى بولىدۇ، ئوخشىمىغان كۆكتاتلارنىڭ ئەڭ يۇقىرى ئۆسۈش تېمپېراتۇرا چېكىمۇ ئوخشاش بولمايدۇ. ئىسسىققا مايل تەرخەمەك، پىدىگەن قاتارلىقلارنىڭ ئەڭ مۇۋاپىق تېمپېراتۇرىسى $25^{\circ}\text{C} - 32^{\circ}\text{C}$ ، سوغۇققا چىداملىق كۆكتات كەرەپشە، كۈدە قاتارلىقلارنىڭ مۇۋاپىق تېمپېراتۇرىسى $15^{\circ}\text{C} - 22^{\circ}\text{C}$ يۇقىرى چەك تېمپېراتۇرىدىن ئېشىپ كەتسە يۇمران مېۋىنىڭ ئۆسۈشى تىزگىنلىنىدۇ، مېۋىسى قات - قات بولۇپ قالىدۇ. شۇنىڭ بىلەن بىرگە تېمپېراتۇرا زىيادە يۇقىرى بولسا، ئۆسۈملۈكنىڭ نەپەسلىنىشى كۈچىيىپ، مېخانىزىملىرى قالايمىقانلىشىپ، تۈپ بويىغا زورلاپ ئۆسۈپ كېتىدۇ. ئوزۇقلۇق ئۆسۈش بىلەن كۆپىيىپ ئۆسۈشى تەڭپۇڭسىزلىشىدۇ، مەھسۇلاتى كېمىيىدۇ، يۇقىرى تېمپېراتۇرىدىن مۇداپىئەلىنىش ئۈچۈن پارنىققا ئىككى ھاۋا يولى قويۇپ، ۋاقىتدا تېمپېراتۇرىنى تۆۋەنلىتىش كېرەك. زىيادە يۇقىرى تېمپېراتۇرىنى يەنە كەچۈرۈن سۇغىرىش ئۇسۇلى ئارقىلىقمۇ تۆۋەنلەتكىلى بولىدۇ. (03)

پارنىكتا تەرخىمەك ئۆستۈرۈش ئۇسۇلى

تەلەت توختى

- (ئاتۇش شەھەرلىك يېزا ئىگىلىك رادىيو - تېلېۋىزىيە مەكتىپىدىن 845350)
- 1. سورت تاللاش:** تۆۋەن تېمپېراتۇرىغا چىداملىق، ئۆسۈشى ياخشى، كېسەلگە تاقا - بىلچان، يۇقىرى مەھسۇلاتلىق، ئەلا سۈپەتلىك سورتلار تاللىنىدۇ.
 - 2. مايسا يېتىشتۈرۈش:** كەڭلىكى ئىككى مېتىردىن چوڭراق قىلىپ لاپاس يا - سالغاندىن كىيىن، لاپاس ئىچىگە كەڭلىكى بىر مېتىر ئەتراپىدا تاختا ياسىلىدۇ، ھەر - بىر تاختىغا تاسقالغان ئورگانىك ئوغۇتتىن 50 كىلوگرام بېرىلىپ، بەر 10 سانتى - مېتىر چوڭقۇرلۇقتا ئاغدۇرۇلۇپ، توپا بىلەن ئوغۇت تەكشى ئارىلاشتۇرۇلۇپ، تاختا ئۈستىگە يېتىتىلىدۇ.
 - 3. مايسا مەزگىلىدىكى پەرۋاش:** تاختا ئەملىكىنى ساقلاش ئۈچۈن ئەتىگەن يا - كى كەچتە تاختا يۈزى كۆرۈنمىگەندەك قىلىنىپ يېنىك سۇغىرىلىدۇ. مايسىنىڭ كۆ - كىگە زورلاپ ئۆسۈپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، ئانلىق گۈلنىڭ شەكىللىنى - شنى تېزلىتىپ، 2 - يوپۇرمىقى كۆرۈنگەندە 100 ppm لىق ئېتىفون پۇر كۈلىدۇ، 4 - ھەقتى يوپۇرمىقى كۆرۈنگەندە 100 ppm لىق ئېتىفون يەنە بىر قېتىم پۇر كۈلىدۇ.
 - 4. كۆچۈرۈپ تىكىش:** ھەر مو يەرگە 5 - 6 توننا مەھەللىۋى ئوغۇت بېرىلىپ، چوڭقۇر ئاغدۇرۇلۇپ تىرىلىدۇ. چوڭ قىر 80 سانتىمېتىر، كىچىك قىر 50 سانتى - مېتىر قىلىپ قىرىلىنىدۇ. ھەر مو يەرگە 3500 - 3700 مايسا تىكىلسە بولىدۇ.
 - 5. كۆچۈرۈپ تىكىلگەندىن كىيىنكى پەرۋاش:** كۆچۈرۈپ تىكىشتىن بۇرۇن پارنىك تېمپېراتۇرىسى يۇقىرىراق بولغاچقا، كېچە - كۈندۈز ھاۋا ئالماشتۇرىلىدۇ. 10 - ئاي كىرگەندىن كىيىن سىرتنىڭ تېمپېراتۇرىسى تۆۋەنلەپ 12°C قا چۈشكەندە، ھاۋا ئالماشتۇرۇش ئېغىزىنى ئېتىش، پارنىك تېمپېراتۇرىسىنى كۈندۈزى 25°C - 35°C تا، كېچىسى 13°C - 15°C تا كونترول قىلىش لازىم. مايسا كۆۈرۈپ تىكىلگەندىن كىيىن بىر قېتىم مايسىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش سۈيى قويىلىدۇ، تەرخىمەك يوغىناشقا باشلى - غاندا ھەر مو يەرگە 15 كىلوگرام ئورپا چۈنەكلەپ بېرىلىپ، ئاندىن سۇغىرىلىدۇ.
 - 6. تۈپ رەتلەش:** پېلەكنى ئېشىش ئۇسۇلى قىشلىق - ئەتىيازلىق ئېڭىز تەرخە - مىكىنىڭكىگە ئوخشايدۇ. 10 تالدىن ئاز يوپۇرمىقى بار يان شاخلار ئۈزۈپ تاشلىنىدۇ، كۈزلۈك - قىشلىق ئېڭىز تەرخەمىكىنىڭ يېتىلىش مەزگىلى قىسقىراق بولۇپ، تۈپ بو - غۇمى 25 كە يەتكەندە ئۈچى ئۈزىلىدۇ. تېمپېراتۇرا ۋە يورۇقلۇق شارائىتى مۇۋاپىق، ئو - غۇتلاش ۋە سۇغىرىش يېتەرلىك بولغاندىلا قايتا چۈشكەن مېۋىنىڭ يېتىلىشىنى ئىلگىرى سۈرگىلى بولىدۇ. (05)

خىمىيەۋى ئوغۇت ئىشلىتىشنىڭ ئاساسىي پىرىنسىپى

ئابلىكىم تۇرسۇن

- (كۇچا ناھىيەلىك دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش مەركىزىدىن 842000)
1. تۇپراقنى كىلىمات ۋە زىرائەتلەرنىڭ ئوزۇقلۇق سۈمۈرۈش قانۇنىيىدىن تىگە ئاساسەن ئوغۇتلاش لازىم. ھەرقايسى جايلارنىڭ تۇپرىقى، ئوغۇت تەمىنلەش ئىقتىدارىمۇ پەرقلىق بولۇپ، زىرائەتنىڭ ئوغۇت سۈمۈرۈش ئىقتىدارىمۇ ئوخشىمايدۇ. شۇڭا خىمىيەۋى ئوغۇت ئىشلىتىشتە شۇ جاينىڭ تۇپراق، كىلىمات، زىرائەت مەھسۇلاتى، ئېگىز ئالماشتۇرۇش ئەھۋالى، ئوغۇت تەسىرى ۋە ئوغۇتتىن پايدىلىنىش ئۈنۈمىگە ئاساسەن كونكرېت ئوغۇتلاش لايىھەسى تۈزۈپ، مۇۋاپىق ئوغۇتلاش مىقدارىنى بەلگىلەش كېرەك.
 2. ئورگانىك ئوغۇت بىلەن خىمىيەلىك ئوغۇتنى بىرلەشتۈرۈپ ئىشلىتىش لازىم. چۈنكى ئورگانىك ئوغۇتنىڭ ئوغۇت ئۈنۈمى ئاستا، مۇقىم، ئۇزاق، ئوغۇت مىقدارى تولۇق بولۇشتەك ئالاھىدىلىككە ئىگە، بىراق خىمىيەۋى ئوغۇتنىڭ ئوغۇت ئۈنۈمى تېز، قىسقا، ئوغۇت تەركىبى يەككە بولۇپ، ئىككىسىنى ئۆزئارا ماسلاشتۇرۇپ ئىشلەتكەندە، بىر - بىرىنى تولۇقلاپ، دەسلەپتىمۇ ۋە كېيىنكى مەزگىلدەمۇ ئوخشاشلا كۈچ بېرىپ، زىرائەت ئوزۇقلۇقىنى تەڭپۇڭ ھالەتتە تولۇقلاپ بېرەلەيدۇ.
 3. ئازوت، فوسفور، كالىينىڭ نىسبىتىنى تەڭشەپ ئوغۇتلاش لازىم. زىرائەتلەر ھەر خىل ئوزۇقلۇق ئېلېمېنتلىرىنى بەلگىلىك نىسبەتتە قانۇنىيەتلىك سۈمۈرىدۇ. ھەر خىل ئوزۇقلۇق ئېلېمېنتلارنىڭ ئۆزىگە خاس رولى بولۇپ، بىر - بىرىنىڭ ئورنىغا دەستىشكە بولمايدۇ، مەسىلەن: ئازوت فوسفورنىڭ سۈمۈرۈلۈشىنى تېزلىتىدۇ، كالىي فوسفورنىڭ ئۈنۈمىنى يۇقىرى كۆتۈرىدۇ ھەم زىرائەتلەرنىڭ ئازوتنى سۈمۈرۈپ پايدىلىنىشىنى تېزلىتىدۇ. ئازوت، فوسفور، كالىينى ماسلاشتۇرۇپ ئىشلەتكەندە بىر - بىرىنى تولۇقلاش رولىنى ئويناپ ئوغۇتنىڭ ئىشلىتىلىش ئۈنۈمىنى زور دەرىجىدە يۇقىرى كۆتۈرىدۇ.
 4. ئۆز ئورنىنىڭ ئەمەلىيىتىگە ئاساسەن مىكرو ئېلېمېنتلىق ئوغۇتلارنىمۇ تاللاپ ئىشلىتىش لازىم. ئۆسۈملۈكلەر سۈمۈرىدىغان مىكرو ئېلېمېنتلارنىڭ مىقدارى چەكلىك بولسىمۇ، بىراق كەم بولسا بولمايدۇ.

تەرخىم كىمىكى ئۆزۈقلۈك يېتىشمەسلىك ئالامەتلىرى ۋە تۈلۈقلەش ئۇسۇلى

بۇخىلىجەم قارى

(قىزىلسۇ ئوبلاستلىق دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش مەركىزىدىن 845350)

1. ماگنىي يېتىشمەسلىك ئالامىتى: يوپۇرماق بىلەن يوپۇرماق تو - مۇرى ئارىسىدا، ئوتتۇرا ۋە ئۆۋەن قىسمىدا سارغىيىش ئالامەتلىرى پەيدا بولۇپ، يوپۇرماق تومۇرى ئەتراپى يېشىللىقنى يوقىتىدۇ، ئېغىرلاشقاندا يوپۇرماق ساپقىدىن ئۇچىغا قاراپ قۇرۇپ كېتىدۇ. مۇشۇنداق ئالامەتلەر كۆرۈلسە، سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ ھەرمو يەرگە 2.7 - 3 كىلوگرام ماگنىي سولفات (硫酸镁) بېرىش ياكى 0.4% لىك ماگنىي سولفات ياكى ماگنىي خىلور (氯化镁) ئېرىتمىسىنى ھەر 5 - 7 كۈندە بىر قېتىم ئۇدا 2 - 3 قېتىم چېچىش كېرەك.

2. تۆمۈر يېتىشمەسلىك ئالامىتى: تەرخىمەكتە تۆمۈر يېتىشمەسە ئۆسۈش نۇقتىسىدىكى يېڭى يوپۇرماقلار يېشىللىقنى يوقىتىپ سارغىيدۇ، ئېغىر بولغاندا يوپۇرماق پۈتۈنلەي سارغىيىپ، كېسەللەنگەن يوپۇرماقلار كۈلرەڭگە ئۆزگىرىپ، يوپۇرماقتا داغ پەيدا بولىدۇ. مۇشۇنداق ئالامەتلەر كۆرۈلسە، سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ ھەر موغا 5 - 10 كىلوگرام تۆمۈر (II) سولفات (硫酸亚铁) نى بېرىش ياكى 0.3% لىك تۆمۈر (II) سولفات ئېرىتمىسىنى ھەر بەش كۈندە بىر قېتىم ئۇدا 2 - 3 قېتىم چېچىش كېرەك.

5. مۇۋاپىق ئوغۇتلاش ئۇسۇلىنى توغرا بېكىتىش لازىم. خىمىيەۋى ئوغۇتنىڭ تەركىبىدىكى ئوزۇقلۇقنىڭ قويۇقلۇقى يۇقىرى، ئىرۇچانلىقى يۇقىرى بولسا ئاسان خورايىدۇ، شۇڭلاشقا ئوغۇتلاش مىقدارىنى ھەددىدىن زىيادە ئاشۇرۇۋەتمەسلىك كېرەك. ئوغۇتنى زىيادە كۆپ ئىشلىتىش يەنە يېتىپ كېتىپ، مەھسۇلات كېمىيىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. ئازوتلۇق ئوغۇتلارنى چوڭقۇر بېرىشىگە دىققەت قىلىپ، ئازوت ئېلېمېنتىنىڭ پارغا ئايلىنىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش كېرەك. ئازوتلۇق ئوغۇتنى بەرگەندە تۇپراقنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىنى ئاساس قىلىپ، بىرقانچە قېتىمغا بۆلۈپ مۇۋاپىق بېرىش لازىم. (05)

3. كالتسىي يېتىشمەسلىك ئالامىتى: تەرخەمەكتە كالتسىي يېتىلمەگەندە غولى پاكارلاپ، يوپۇرماق ئۇچى قورلىنىدۇ، يوپۇرماق تومۇرىدا يېرىم ئۆتكۈزۈشچان ئاق رەڭلىك داغ پەيدا بولۇپ، يوپۇرماق تومۇرى ئەتراپى سارغىيىشقا باشلايدۇ. يوپۇرماق پۇرلۇشۇپ موگو شەكىلىگە كىرىدۇ ۋە بەزى ۋاقىتلاردا يوپۇرماق گىرۋىكى قۇرۇپ كېتىدۇ. مۇشۇنداق ئالامەتلەر كۆرۈلسە، سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ كالتسىي سۇپپەر فوسفات (过磷酸钙) نى ھەرمۇ يەرگە 20 - 30 كىلوگرام بېرىش ياكى يىلتىز سىرتىدىن 0.5% لىك كالتسىي خىلور (氯化钙) ئېرىتمىسىنى چېچىش ياكى 1% لىك كالتسىي سولفات (硫酸钙) ئېرىتمىسىنى ھەر 5 - 7 كۈندە بىر قېتىم ئۇدا 2 - 3 قېتىم چېچىش كېرەك.

4. بور يېتىشمەسلىك ئالامىتى: تەرخەمەكتە بور كەمچىل بولغاندا بوغۇم ئارىلىقى قىسقىراپ، يوپۇرماق كىچىكلەپ، يوپۇرماق گىرۋىكى قورۇلۇپ، مېۋە شەكلى ئۆزگىرىپ، كۈل رەڭ داغ پەيدا بولىدۇ. مۇشۇنداق ئالامەتلەر كۆرۈلسە، سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ ھەر مۇيەرگە 1 - 1.5 كىلوگرام بوراكس (硼砂) بېرىش ياكى 0.3% لىك بوراكس ئېرىتمىسىنى ھەر 5 - 7 كۈندە بىر قېتىم ئۇدا 2 - 3 قېتىم چېچىش كېرەك.

5. كالىي يېتىشمەسلىك ئالامىتى: تۈپ پاكارلاپ، بوغۇم ئارىلىقى قىسقىراپ، يوپۇرماق كىچىكلەپ، قوڭۇر رەڭگە، يوپۇرماق گىرۋەكلىرى ئاچ يېشىلغا ئۆزگىرىدۇ، ئاخىرقى مەزگىلدە يېشىللىقنى يوقىتىپ يوپۇرماق قۇرۇپ كېتىدۇ، كالىي كەملىك ئالامەتلىرى ئاساسەن يوپۇرماق ئاسەتتىن يوپۇرماق ئۇچىغا قاراپ تەرەققىي قىلىدۇ، قېرى يوپۇرماقنىڭ زىيانغا ئۇچرىشى ئېغىر بولىدۇ.

مۇشۇنداق ئالامەتلەر كۆرۈلسە ئورگانىك ئوغۇت بىلەن كالىيلىق ئوغۇت-نى تەڭشەپ بېرىش كېرەك، بۇنىڭ ئۈچۈن سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ ھەر مۇيەرگە 5 - 10 كىلوگرام كالىي سولفات (硫酸钾) بېرىش ياكى يىلتىز سىرتىدىن 0.4% لىك كالىي دى ھىدرو فوسفات (磷酸二氢钾) ياكى 0.3% لىك كالىي سولفاتنى ھەر 5 - 7 كۈندە بىر قېتىم ئۇدا 2 - 3 قېتىم چېچىش كېرەك. (05)

كۆكەك ئۆزۈكى سۇغا چىلاپ بىر كېرەپ قالىسا دېھقان قىلغان قىلار

ئامانگۈل مەمەت

(قىزىلسۇ ئوبلاستلىق ئۇرۇق باشقۇرۇش پونكىتىدىن 845350)

مايسا يېتىشتۈرۈش ياكى بىۋاسىتە تېرىشتا ئۇرۇقنى سۇغا چىلاپ بىر تەرەپ قىلسا، ۋاقتىدا، تولۇق ئۈنۈپ چىقىدۇ. ئادەتتە ئۇرۇقنى سۇغا چىلاشتا تۆۋەندىكى بەش نۇقتىغا دىققەت قىلىش كېرەك:

1. ئۇرۇقنى پاكىز يۇيۇپ، ئاندىن سۇغا چىلاش كېرەك. ئۇرۇق سىرتىدىكى قالدۇق نەرسىلەر ئۇرۇقنىڭ سۇ سۈمۈرۈشىگە توسقۇنلۇق قىلىدۇ. شۇڭا ئۇرۇقنى پاكىز يۇيۇپ، سىرتىدىكى يۇقۇندىلارنى چىقىرىۋەتكەندىن كېيىن سۇغا چىلاش كېرەك.

2. ئۇرۇق چىلىنىدىغان سۇنىڭ پاكىز بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك. ئۇرۇقنى سۇغا مەلۇم ۋاقىت چىلانغاندىن كېيىن، سۇدىكى زىيانلىق ماددا مىقدارى ئېشىپ كېتىپ، ئوكسىگېن مىقدارى ئازىيىدۇ، بۇنىڭ بىلەن سۇغا چىلانغان ئۇرۇق ئاسان سېسىپ كېتىدۇ. شۇڭا ئۇرۇق چىلانغان سۇنى ھەر 12 سائەتتە بىر قېتىم ئالماشتۇرۇپ، سۇنىڭ پاكىز بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش كېرەك.

3. ئۇرۇق چىلىنىدىغان سۇنىڭ مىقدارى مۇۋاپىق بولۇشى كېرەك. ئۇرۇق چىلىنىدىغان سۇنىڭ مىقدارى بەك كۆپ بولۇپ كەتسە، ئۇرۇق تەركىبىدىكى ئوزۇقلۇق ماددىلارنىڭ خورلىنىشى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. نەتىجىدە ئۇرۇقنىڭ بىخلىنىش ئىقتىدارى تەسىرگە ئۇچرايدۇ. سۇ مىقدارى بەك ئاز بولۇپ قالسا، ئۇرۇق تۆرەلمىسىنىڭ نەملىك سۈمۈرۈشى بىردەك بولماي، بىخلىنىشىغا تەسىر يېتىدۇ. شۇڭا ئۇرۇق چىلىنىدىغان سۇنىڭ مىقدارى ئۇرۇق مىقدارىنىڭ 5 - 6 ھەسسىسىگە توغرا كەلسە مۇۋاپىق بولىدۇ.

4. ئۇرۇقنىڭ سۇغا چىلىنىش ۋاقتى مۇۋاپىق بولۇشى كېرەك. ئۇرۇقنىڭ سۇغا چىلىنىش ۋاقتى بەك قىسقا بولغاندا، ئۇرۇق يېتەرلىك مىقداردا سۇ سۈمۈرەلمەيدۇ - دە، ئۇرۇقنى سۇغا چىلاش مەقسىتىگە يەتكىلى بولماي.

ئىلمىي ئوغۇتلاشنى ئۈزلۈكسىز يۈرۈپ ئېكولوگىيەلىك مۇھىت بۇلغىنىشىنى ئازايتىش توغرىسىدا ئۇيغۇر ئالىمى

دىلشات تۇردى

(چەرچەن ناھىيە توغراقلىق يېزا دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 841900)

يېڭى يېزا بەرپا قىلىش ئۈچۈن ھەقىقەتنى ئەمەلىيەتتىن ئىزدەش ۋە ئىلغار تېخنىكىلارنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، بايلىق مەنبەسىدىن ياخشى پايدىلىنىشنى خىزمەتنىڭ يادروسى قىلىش، مۇھىت ئاسراش ۋە ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ياخشىلاش، بايلىق مەنبەسىدىن پايدىلىنىش ئۈنۈمىنى ئاشۇرۇش ۋە كېرەكسىز ماددىلارنى ئازايتىشنى نىشان، ئادەم ۋە مۇھىت بايلىقىنىڭ مۇناسىۋىتىنى تەڭپۇڭلاشتۇرۇش تەرەققىيات دېمەكتۇر.

تېرىلغۇ يەرلەرنى قوغداش، تېرىلغۇ يەرلەرنىڭ سۈپىتىنى ئۆستۈرۈش ئاشلىق ۋە ئىقتىسادىي زىرائەت مەھسۇلاتىنى ئاشۇرۇشتىكى ھالقىلىق مەسىلىدۇر. بىراق نۆۋەتتە دېھقانچىلىق ئوغۇتى ۋە دېھقانچىلىق دورىلىرى، يالتىراق يوپۇقنىڭ كەڭ كۆلەمدە ئىشلىتىلىشى مەلۇم دەرىجىدىكى مۇھىت بۇلغىنىشىنى كەلتۈرۈپ چىقارماقتا.

ئاساسلىق ئىپادىسى: (1) ئازوتلۇق ئوغۇتنى قارىغۇلارچە ئىشلىتىش كۆكتاتلاردىكى نىترات كىسلاتا قالدۇقى ئۆلچەمدىن ئېشىپ كېتىش ھەمدە مائىسلارنىڭ ئوغۇتتىن زەھەرلىنىپ قۇرۇپ كېتىش ۋە تۇپراق سۈپىتىنى ناچارلاشتۇرۇپ، مەھسۇلات تۆۋەنلەشنى كەلتۈرۈپ چىقارماقتا؛ (2) دېھقانچىلىق دورىلىرىنى چېچىش جەريانىدا كۆپ قىسمى تۇپراق ۋە ھاۋاغا چېچىلىپ، ئاز قىسمى زىيانداش ھاشاراتلارنى ئۆلتۈرۈش ئۈنۈمىگە ئىگە. دېھقانچىلىق دورىلىرىنى ئىشلىتىش قېتىم سانى كۆپەيگەنسېرى قالدۇق تەسىرى تېخىمۇ ئېغىرلىشىۋاتىدۇ، تۇپراقتا قېلىش ۋاقتى ئۇزارغانسېرى

دۇ. ئۇرۇقنى سۇغا چېلاش ۋاقتى بەك ئۇزىراپ كەتكەندە، ئۇرۇق تۆرەلمەيدۇ. ئۇرۇقنى ئوزۇقلۇق ماددىلارنىڭ خورلىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىپ، ئۇرۇق تۆرەلمەسلىكىنىڭ نورمال ئۆسۈشى تەسىرگە ئۇچرايدۇ.

5. سۇغا بىرقەدەر ئۇزاق ۋاقىت چېلاشقا توغرا كېلىدىغان كۆكتات ئۇرۇقلىرىنى ئالدى بىلەن سۇغا مەلۇم ۋاقىت چېلاپ سۈزۈۋېلىپ، مەلۇم ۋاقىت شامالداشقاندىن كېيىن يەنە داۋاملىق سۇغا چېلاپ، ئۇرۇقنىڭ ئۈنۈپ چىقىش نىسبىتىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش كېرەك. (05)

مۇھىت بۇلغىنىش ئېغىرلىشىدۇ ۋە بۇلغىغان تۇپراقتا ئۆستۈرۈلگەن زىرائەت ياكى مېۋە - چېۋىلەر تۇپراقتىكى زەھەرلىك ماددىلارنى سۈمۈرۈپ، ئادەم تېرىسى بىلەن تۇپراقتىكى زەھەرلىك ماددىلارنى بىۋاسىتە ئۇچراشتۇرۇپ، ئىنسانلارنىڭ ساغلاملىقىغا بىۋاسىتە تەسىر كۆرسىتىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن يۇقىرىقى ئۇسۇللارنى چوقۇم توغرا مۇۋاپىق قوللىنىشقا دىققەت قىلىش كېرەك.

1. ئىلمىي ئۇسۇلدا ئوغۇتلاش: ئازوت، فوسفور، كالىي يېزا ئىگىلىكىدە كۆپ ئىشلىتىدىغان زىرائەتلەرنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىدىكى زۆرۈر بولغان ئېلېمېنتلاردۇر. يېزا ئىگىلىكىدە مۇۋاپىق ئوغۇتلاشنى يولغا قويۇپ ئىلمىي تېخنىكىلىق ئۇسۇل بويىچە زىرائەتلەرنىڭ ئېھتىياجىنى قاندۇرۇپ ئوغۇتلىغاندا زىرائەت ۋە تۇپراقتىكى ئوزۇقلۇق ماددىلارنى تەڭپۇڭلاشتۇرۇش، ئوزۇقلۇق ئېھتىياجىنى قاندۇرۇش، مەھسۇلات مىقدارىنى ئاشۇرۇش ۋە سۈپىتىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش مەقسىتىگە يەتكۈزگىلى بولىدۇ.

2. ئورگانىك ئوغۇت بىلەن ئوغۇتلاشنى كۈچەيتىش: ئورگانىك ۋە ئانورگانىك ئوغۇتلاشنى بىرلەشتۈرۈش، كەڭ كۆلەمدە قوي، كالا ۋە ئات ئوغۇتلىرى بىلەن ئوغۇتلاشنى قانات يايدۇرۇپ، تۇپراق ئۈنۈمىنى، ئوزۇق-لۇق قىممىتىنى ئاشۇرۇش، يېشىللاشتۇرۇشنى ئىشقا ئاشۇرۇش، ئورگانىك ۋە ئانورگانىك ئوغۇتلارنى ئارىلاشتۇرۇپ ئوغۇتلاش، مىكرو جانلىقلارنىڭ ھەرىكىتىنى تېزلىتىپ، ئورگانىك ئوغۇتلارنىڭ پارچىلىنىشىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. ئورگانىك ئوغۇت تەركىبىدە كۆپ مىقداردا ھورموس بولۇپ، تۇپراقتا كۆپلىگەن تۆشۈكچىلەرنى ھاسىل قىلىپ، تۇپراقتىڭ قۇرۇلمىسىنى ياخشىلاپ، تۇپراق ئۈنۈمدارلىقىنى يۇقىرى كۆتۈرۈپ، ئورگانىك ئوغۇت تەركىبىدىكى ئازوت، فوسفور، كالىيىنى مۇقىملاشتۇرۇپ، ئوغۇتنىڭ ئېقىپ كېتىشى ۋە پارلىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىپ، ئۈنۈملۈك ھالدا مۇھىت بۇلغىنىشىنى ئازايتىدۇ. ئىلمىي ئۇسۇلدا ئوغۇتلاش ئوغۇتنىڭ ئۈنۈمدارلىقىنى ئاشۇرۇپ، زىرائەتلەرنى يېتەرلىك ئوزۇقلۇق ماددا بىلەن تەمىنلەيدۇ، ئورگانىك ئوغۇتلاش ئاساسلىقى، ئانورگانىك ئوغۇتلاش قوشۇمچە، ئوتتۇرا، كېيىنكى دەۋردە مايسىنىڭ ئۆسۈش ئەھۋالىغا قاراپ ئوغۇتلاش، ئىلمىي ئۇسۇلدا ئوغۇتلاشنى قوللىنىپ، ئوغۇتنىڭ ئېقىپ كېتىشى ۋە پارلىنىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان مۇھىت بۇلغۇنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك. (05)

زىيانسىز كۆكتاتلارنى ئوغۇتلاش ئۇسۇلى

روشنەنگۈل ئەبەي رابىگۈل ھېيتاخۇن

(بورتالا شەھىرى چىندىل يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 833403)

1. ئورگانىك ئوغۇتلارنى كۆپلەپ بېرىش. كالا، قوي قىمغى ۋە تۇخۇ مايىقى قاتارلىقلار ناھايىتى ياخشى بولغان ئورگانىك ئوغۇتتۇر. ئورگانىك ئوغۇتلار - نى دۈملەپ چىرىتىپ، كېسەللىك مىكرووبى، ھاشارەت تۇخۇمى ئۆلگەندىن كېيىن ئىشلىتىش كېرەك.

2. نىترات ھالەتتىكى ئازوت ئوغۇتىنى ئىمكانقەدەر ئاز ئىشلىتىش كېرەك. ئاممۇنىي نىترات، كالىي نىترات، كالىتسىي نىترات ۋە تەركىبىدە نىترات ھالەتتىكى ئازوت بولغان خىمىيىلىك ئوغۇتلار كۆكتاتلاردا ئاسانلا نىترات تۈزلىرىنىڭ جۇغلنىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. كۆكتاتلارنى دۆلەت بەلگىلىگەن زىيانسىز ئۆلچىمىگە يەتكۈزۈشتە چوقۇم ئازوت ئوغۇتىنىڭ ئىشلىتىش مىقدارىنى كونترول قىلىش، ئازوت ئوغۇتىنى ئەڭ ياخشىسى مايسا مەزگىلدە ئۆلچەم بويىچە بەرگەندە كۆكتاتلارنىڭ بالدۇر يىتىلىشىگە ۋە تېز ئۆسۈشىگە پايدىلىق. شۇنىڭ بىلەن بىرگە نىترات تۈزلىرىنىڭ جۇغلنىشىنى ئاستىلىتىدۇ.

3. كۆكتات تۈرلىرىگە قاراپ ئوغۇتلاش. ئوخشاش كۆكتات تۈرلىرىدە نىترات تۈزلىرىنىڭ جۇغلنىش دەرىجىسى ئوخشاش بولمايدۇ. سەۋزە، ياڭ - يۇ قاتارلىق تۈگنەك غوللۇق كۆكتات تۈردىكىلەر بىلەن يۇپۇرمىقى ئىس - تېمال قىلىندىغان كۆكتاتلارغا نىترات ھالەتتىكى ئازوتلارنى ئىشلەتمەس - لىك لازىم. پىدىگەن تۈردىكى كۆكتاتلار ۋە پىلەكلىك كۆكتاتلاردا نىترات تۈزلىرىنىڭ جۇغلنىش دەرىجىسى بىر قەدەر يېنىك بولغاچقا ئازوت ئو - غۇتلىرىنى ئاز مىقداردا ئىشلەتسىمۇ بولىدۇ. ئەمما كۆكتاتلارنى يىغۇپلىش - تىن 30 كۈن بۇرۇن ئازوت ئوغۇتى ئىشلىتىشنى توختىتىش كېرەك.

4. پەسلىنىڭ ئوخشاش بولماسلىقىغا قاراپ ئوغۇتلاش. ياز ۋە كۈز پە - سىللىرىدە تېمپېراتۇرا يۇقۇرى، كۆكتات تەركىبىدىكى نىترات كىسلاتا تۈزلىرىنىڭ مىقدارى ئاز بولغاچقا ئازوت ئوغۇتىنى مۇۋاپىق بېرىش؛ قىش ۋە ئەتىياز مەزگىلىدە قۇياش نۇرى ئاجىز بولغاچقا كۆكتاتلارغا نىترات تۇ -

چىلانلىق باغلارنىڭ تۇپرىقنى ياخشىلاش ئۇسۇلى

مەمەت ھاشىم

(قىزىلسۇ ئوبلاستلىق دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش مەركىزىدىن 845350)

1. تۇپراقنى ياخشىلاش: قۇمساڭ تۇپراقلىق چىلانلىق باغلاردىكى قۇم تۇپراقلارنىڭ ئېقىپ يوقىلىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن، توپا بىلەن قۇم-نى باستۇرۇپ قۇمنى تىزگىنلەش كېرەك. سېغىز تۇپراققا قۇم ئارىلاشتۇرۇش ئارقىلىق تۇپراقنىڭ ھاۋا ئۆتۈشچانلىقىنى ياخشىلاش كېرەك. شور-لىشىش ئېغىرراق چىلانلىق باغلارغا نىسبەتەن زەي چىقىرىش (زەيلىك) ئېرىقلىرىنى چېپىش، شورنى باسۇرۇش قاتارلىق ئۇسۇللارنى قوللىنىش كېرەك.

2. يەرنى چوڭقۇر ئاغدۇرۇش: ئادەتتە كۈزلۈك ئوغۇتلاشقا بىرلەشتۈرۈپ باغ يېرىنى 40 - 60 سانتىمېتىر چوڭقۇرلۇقتا ئاغدۇرۇش كېرەك. كۆچەت تىكىلىپ 2، -، 3 - يىللىرى ئوغۇتقا بىرلەشتۈرۈپ باغنى چوڭقۇر ئاغدۇرۇشقا دىققەت قىلىش كېرەك.

زى ئاسانلا جۇغلىنىۋالىدۇ، شۇڭا ئازوت ئوغۇتىنى ئاز مىقداردا بېرىش ياكى بەرمەسلىك كېرەك.

5. كۆكتات ئېتىزىنىڭ ئۈنۈمدارلىقىغا قاراپ ئوغۇتلاش. يۇقىرى ئۈنۈم-لىك كۆكتات ئېتىزىغا ئازوت ئوغۇتىنى ئىشلەتمەسلىك ياكى ئاز مىقداردا بېرىش، تۆۋەن ئۈنۈملىك كۆكتات ئېتىزىغا ئورگانىك ئوغۇتلارنى كۆپلەپ بېرىش شەرتى ئاستىدا مۇۋاپىق مىقداردا ئازوت ئوغۇتىنى قۇشۇمچە بېرىش، ئادەتتە ھەر مو يەرگە 10 - 12 كىلوگرام ئازوت ئوغۇتى بىلەن فوسفور، كالىيلىق ئوغۇتنى ماسلاشتۇرۇپ بېرىش كېرەك.

6. يوپۇرماق يۈزىدىن ئوغۇتلاش. تۈگنەك غوللۇق كۆكتاتلارغا يوپۇرماق يۈزىدىن مىكرو ئىلېمېنتلىق ئوغۇتنى پۈركۈگەندە ئىشلىتىش مىقدارىنى ئۆلچەم بويىچە كونترول قىلىش كېرەك. يوپۇرمىقى ئىستېمال قىلىنىدىغان كۆكتاتلارغا يوپۇرماق يۈزىدىن ھەر خىل خىمىيەۋى ئوغۇت پۈركۈش قەتئىي مەنئىي قىلىنىدۇ. (05)

3. كولىتۋاتسىيە قىلىش: ئادەتتە سۇغىرىشقا بىرلەشتۈرۈپ 10 - 20 سانتىمېتىر چوڭقۇرلۇقتا، زىچ ئۆستۈرۈلگەن چىلانلىق باغلارنى مەخسۇس كولىتۋاتسىيە قىلىش ماشىنىسى ئارقىلىق كولىتۋاتسىيە قىلىپ، ئوت - چۆپلەر ئوتالسا ئۈنۈمى بىرقەدەر ياخشى بولىدۇ.

4. كىرىشتۈرۈپ تېرىش: چىلان دەرىخى بىرقەدەر كېچىكىپ بىخىلايدۇ ھەم يوپۇرمىقى بالدۇر تۆكۈلىدۇ، شاخلىرى شالاڭ، يوپۇرمىقى كىچىك، يىلتىزىنىڭ تارقىلىشى شالاڭ بولۇپ، ئاشلىق زىرائىتى قاتارلىق دېھقانچىلىق زىرائەتلەرنى كىرىشتۈرۈپ تېرىسا، چىلان بىلەن زىرائەتنىڭ ئوغۇت، سۇ ۋە يورۇقلۇققا بولغان زىددىيىتى ئانچە كۆرۈنەرلىك بولمايدۇ. كىرىشتۈرۈپ تېرىشقا مۇۋاپىق كېلىدىغان زىرائەتلەردىن بۇغداي، كېۋەز، پۇرچاق ئائىلىسىگە تەۋە پاكار غوللۇق زىرائەتلەر بولۇپ، مۇۋاپىق تېرىسا قوش ھوسۇل ئالغىلى بولىدۇ.

5. يېشىل ئوغۇتلۇق زىرائەتلەرنى كىرىشتۈرۈپ تېرىش: يېشىل ئوغۇت قىلىنىدىغان زىرائەتلەرنىڭ كۆپ قىسمى پۇرچاق ئائىلىسىگە تەۋە زىرائەتلەر بولۇپ، تۇپراق ئۈنۈمدارلىقىنى ئاشۇرىدۇ. يېشىل ئوغۇت قىلىپ تېرىلىدىغان زىرائەتلەردىن كۆك ماش، كۆك پۇرچاق قاتارلىقلار بار. بۇ زىرائەتلەر ئۇزۇن مەزگىل تېرىلسا تۇپراقنىڭ ئورگانىك مىقدارىنى يۇقىرى كۆتۈرۈپ، تۇپراقنىڭ داندارلىق قۇرۇلمىسىنىڭ شەكىللىنىشىگە ئاساس سېلىپ، تۇپراقنىڭ ھاۋا ئۆتكۈزۈشچانلىقى ۋە ئوغۇت، سۇ ساقلاش ئىقتىدارىنى كۈچەيتىدۇ.

6. مۇۋاپىق ئوغۇتلاش: تۇپراقنىڭ تەركىبىدىكى ئەسلىي ئوغۇت تەركىبى چىلاننىڭ نورمال ئۆسۈپ يېتىلىشتىكى ئوغۇتقا بولغان تەلەپنى قاندۇرالمىدۇ، شۇڭلاشقا مۇۋاپىق ئوغۇتلاش ئارقىلىق، تۇپراقنىڭ ئوغۇت تەركىبىنى تولۇقلاپ، چىلان دەرىخىنىڭ ئوغۇتنى سۈمۈرۈشىنى كۈچەيتىپ، مۇقىم، يۇقىرى مەھسۇلاتلىق، ئەلا سۈپەتلىك بولۇشىغا ئاساس سېلىش كېرەك. (05)

كشەش ئۈزۈمىنىڭ پىشش مەزگىلىدىكى پەرۋىشى

ئارزۇگۈل يۈسۈپ

(تۇرپان شەھىرى يار يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 838004)

1. چاتاشنى كۈچەيتىپ، تۈپ بېشىدىكى مېۋىلىمىگەن ئارتۇقچە نوتلارنى شالاڭلىتىپ، باراڭنىڭ ئۈستى قىسمىدىكى كېلەر يىللىق ئەييارلىق نوتلارنى 3 - 4 بوغۇم، باراڭنىڭ ئىچكى تەرىپىدىكى نوتلارنى ئىككى بوغۇم قالدۇرۇپ كېشىش ھەم باراڭنىڭ ئىچكى قىسمىدىكى يەرگە ساڭگىلاپ تۇرغان، ئىنچىكە، ئاجىز، پىشمىغان نوتلارنى، شۇنداقلا كېسەللەنگەن، سارغىيىپ كەتكەن يوپۇرماقلارنى ئېلىۋېتىش ئارقىلىق، ھاۋا، يورۇقلۇق شارائىتىنى ياخشىلاش لازىم.

2. قاسراقلىق قۇرت ئۈزۈمىنىڭ دېنى، ساپىقى، نوتلىرىغا يېپىشىۋېلىپ، يېپىش - قاق سۇيۇقلۇق ئاجرىتىپ چىقىرىپ، يوپۇرماق ۋە مېۋىنى بۇلغايىدۇ، ئوزۇقلۇقنى سۈمۈرۈپ، ئۈزۈمنىڭ ئۈچ قۇرۇشىنى پەيدا قىلىدۇ ھەم قەنت تەركىبىنى 2% - 3% تۆۋەنلىتىپ، ئۈزۈم سۈپىتىگە تەسىر يەتكۈزىدۇ. شۇڭا بۇ مەزگىلدە چاتاشقا بىرلەشتۈرۈپ ئۈزۈمىنىڭ دېنى ۋە ساپىقى ئارىسىغا يېپىشىۋالغان قاسراقلىق قۇرتنى قول بىلەن يىمىرىپ يوقىتىش لازىم، بۇ پەرۋىشنى 7 - ئاينىڭ ئاخىرىدە - غىچە ئىشلەپ بولۇش لازىم.

3. پەرۋىشنى كۈچەيتىپ ئۈزۈم ساپىقىنىڭ ئۈچ قىسمىدىكى ئۈچ قۇرۇشقا باشلىغان قىسمىنى كېسىۋېتىپ، قىسىلىپ قالغان ساپاقلارنى ساڭگىلىتىش ھەم ساپاق ئارىسىدىكى بەك سىقىلىپ كەتكەن، سېسىغان دانلارنى پاكىز ئېلىۋېتىپ شامالدىتىش لازىم.

4. ئۈزۈم پىشش مەزگىلىدە سۇغىرىشنى كونترول قىلىپ، سۇغىرىش ئارىلىقىنى ئۇزارتىپ (ھەر 15 كۈندە بىر قېتىم) سۇغىرىش ھەم ئېرىقنىڭ 2/3 قىسمىغىچە سۇ - غىرىش، بولۇپمۇ 7 - ئاينىڭ 20 - كۈنىدىن كېيىن ئېرىقنىڭ 1/2 قىسمىغا كەل - گۈچىلىك يېنىك سۇغىرىش، قۇر ئارىلىقلىرىغا سۇ چىقىرىۋېتىشتىن ساقلىنىش لازىم، بۇ ئارقىلىق ئۈزۈمنىڭ قەنت تەركىبىنىڭ تۆۋەنلەپ كېتىشى، ساپاق ئۈچى قۇرۇش، كېسەللىك، ھاساراتلارنىڭ پەيدا بولۇشى ۋە ئۈزۈمنى ئۈزگەندە دان ئۆكۈ - لۈشنىڭ ئالدىنى ئالغىلى ۋە شۇ ئارقىلىق، نوتلارنىڭ تولۇق پىششىغا كاپالەت - لىك قىلغىلى بولىدۇ. ئۈزۈمنى ئۈزۈشتىن 7 - 10 كۈن بورۇن سۇغىرىشنى توختىتىش لازىم.

5. ئۆسۈپ يېتىلىش مەزگىلىدە تېز ئۈنۈم بېرىدىغان، سۇدا ئېرىشچانلىقى يۇقىرى بولغان چوڭ شى باۋ (冲施宝) قاتارلىق ئوغۇتلارنى ھەر موغا 10 - 15 كىلوگرامنى سۇدىن ئېقىتىپ بەرگەندە ئۈنۈمى تېز ھەم ياخشى بولىدۇ. (03)

ئۈزۈمنىڭ مۇھىم پەرۋىشى

ئوسمان زايىت

(بۈگۈر ناھىيەلىك باغۋەنچىلىك مەيدانىدىن 841600)

1. يازلىق پەرۋىشى: ئۈزۈم چېچەكلەشتىن 1 - 3 كۈن بۇرۇن، ھەر مو يەرگە بىر گىرام 920 نى 20 گىرام 95% لىك ئىسپىرتتا ئېرىتىۋېلىپ، 8 - 10 كىلوگىرام سۇغا تەكشى ئارىلاشتۇرۇپ، گۈل تىزمىسىغا تەكشى چېچىش ياكى چىلاش كېرەك. ئۈزۈم چېچەكلەش مەزگىلىدە دورا چاماسلىق، سۇغارماسلىق، ئوت - چۆپ يوقاتماسلىق كېرەك. بولمىسا ئۈزۈمنىڭ چېچەكلەپ مېۋىلىشىگە تەسىر يېتىدۇ، ئۈزۈم چېچەكلىگەندىن كېيىنكى 10 كۈن ئىچىدە يەنى چېچەكلەش مەزگىلى ئاخىرلىشىپ مېۋە ساپىقى شەكىللەنگەن مەزگىلدە، 920 دورىسىنى يۇقىرى ئۇسۇل بويىچە ئىسپىرتتا ئېرىتىۋېلىپ، 10 - 12 كىلوگىرام سۇغا ئارىلاشتۇرۇپ، مېۋە ساپاقلارغا تەكشى چېچىش كېرەك. ئۈزۈم تېلىنى يازلىق پۇتاشتا غول شاخلارنىڭ يەر يۈزىدىن يۇقىرىسىدىكى شاخلارنى 15 - 25 سانتىمېتىر ئارىلىق قالدۇرۇپ پۇتاش كېرەك. مېۋە شاخلىرى 8 - 10 تال يوپۇرماق چىقارغاندا مېۋە ساپىقى ئۈستىدىن 5 - 6 تال يوپۇرماق قالدۇرۇپ ئۈچىنى ئۈزۈش كېرەك. ئۇنىڭدىن 10 - 15 كۈن ئۆتكەندىن كېيىن قايتا ئۆسۈپ چىققان يېڭى نوتىلار 3 - 5 تال يوپۇرماق چىقارغاندا، 2 - 3 تال يوپۇرماق قالدۇرۇپ ئۈچىنى ئۈزۈش، مېۋە يوغىناش مەزگىلىدە قوشۇمچە ئوغۇتلاش كېرەك. 3 - 4 يىللىق ئۈزۈم تېلىغا ئاممونى سولفات (硫酸铵)، ئاممونى نىترات (硝酸铵)، ئورىيا (尿素) قاتارلىق ئوغۇتلارنى ھەر مو يەرگە 10 - 15 كىلوگىرامدىن، ھەر بىر تۈپكە 100 - 150 گىرامدىن توغرىلاپ، ئۈزۈم تۈپىدىن 40 - 30 سانتىمېتىر يىراقلىقتا، 10 سانتىمېتىر چوڭقۇر - لۇقتا ئورەك كولاپ كۆمۈپ بېرىش كېرەك. خىمىيەۋى ئوغۇتلار تېز ئۈنۈم بېرىپ، ئوزۇقلۇق ماددىلارنى ۋاقتىدا تولۇقلاپ، ئۈزۈم تېلىنىڭ نورمال ئۆسۈپ يېتىلىشىنى كاپالەتلەندۈرىدۇ.

2. كۈزلۈك پەرۋىشى: ① ئۈزۈم مېۋىسىنى ئۈزۈپ بولغاندىن كېيىن، ئاساسىي ئوغۇت بىلەن يېتەرلىك ئوغۇتلاپ، توك ياتقۇزۇش كېرەك. بۇنىڭ

(ئاخىرى 28 - بەتتە)

ياڭاقنى بىخ ئۇلاق قىلغاندا ئەي بولۇش نىسبىتىنى يۇقىرىلىتىش تەدبىرلىرى

پانتىگۈل ساۋۇت

(توقسۇ ناھىيە ئورمانچىلىق ئىدارىسى ئورمان باشقۇرۇش پونكىتىدىن 842100)

ياڭاق سورتىنى ياخشىلاشتا چاسا شەكىللىك بىخ ئۇلاق ئۇسۇلى قوللىنىلىدۇ، ياڭاقنى بىخ ئۇلاق قىلىش ئانچە قىيىن ئەمەس، T شەكىللىك بىخ ئۇلاقتا ئۇلىنىدىغان ئورۇننى كېسىش بىلەن بىخ ئېلىشنى بىرلا ۋاقىتتا تاماملاش تەلەپ قىلىنىدۇ. چاسا شەكىللىك بىخ ئۇلاقتا بىخنى كېسىپ ئاجرىتىۋېلىپ، ئۇلاق ئاستىدىكى ئۇلىمىغان يەرگە بىخ چوڭلۇقىدا T شەكىللىك ئېغىز ئېچىپ، ئاندىن ئۇلاق ئاستىدىكى T شەكىللىك ئېغىزنىڭ ئىچىگە ئۇلىنىدىغان بىخنى ئاۋايلاپ كىرگۈزۈپ، يالتىراق شوينا بىلەن تېڭىۋېتىش كېرەك. T شەكىللىك بىخ ئۇلاق بىلەن چاسا شەكىللىك بىخ ئۇلاقنىڭ مەشغۇلات تەرتىپىدە ئاز بولمىغان ئوخشىماسلىقلار مەۋجۇت. مەسىلەن، تېخنىكىغا پىششىق بولماسلىق، سۈرئەت ئاستا بولۇش، ھەرىكەت قوپال بولۇش قاتارلىق سەۋەبلەر تۈپەيلىدىن ئەي بولۇش نىسبىتى يۇقىرى كۆتۈرۈلمەيۋاتىدۇ. يۇقىرىقىلاردىن كۆرۈۋېلىشقا بولىدۇكى، ياڭاق سورتىنى ياخشىلاش گەرچە قىيىن ئىش بولمىسىمۇ، لېكىن ئۇلاش سۈرئىتىنىڭ تېز - ئاستىلىقى ۋە ھەرىكەتنىڭ سىلىق - قوپاللىقى ئىنتايىن مۇھىم. چاسا شەكىللىك بىخ ئۇلاش ۋاقتى T شەكىللىك بىخ ئۇلاققا قارىغاندا بال - دۈر، بىخ تېخىمۇ يۇمران بولىدۇ، شۇ سەۋەبتىن ئۇلاش سۈرئىتى ئاستا بو - لۇپ قالسا بىخ ئوڭايلا سۇسىزلىنىپ قالىدۇ، ئۇنىڭدىن باشقا، ياڭاقنىڭ يېشىل توقۇلمىلىرىدا تاننىن بولىدۇ. تاننىن (单宁) ھاۋادا ئاسانلا ئوكسىدلىنىدۇ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلاش سۈرئىتى ئاستىلايدۇ. ئۇلاق ئېغىزىنىڭ ئوكسىدلىنىش دەرىجىسى چوڭ بولسىمۇ ئۇلاشنىڭ ئۈنۈمىگە تەسىر كۆرسىتىدۇ. بىخ ئالغان ۋاقىتتا كۈچىمىز بەك ئاجىز بولۇپ قالسا بىخنى ئا - سانلىقچە ئاجرىتىۋالغىلى بولمايدۇ، بەك كۈچەپ كەتسە بىخ ئوڭايلا زىيانغا ئۇچرايدۇ، شۇ سەۋەبتىن ئەي بولۇشقا تەسىر يېتىدۇ. يەنە ئېلىۋەتكەن

بخنى ئۇلاق ئاستىنىڭ ئىچىدە قالايىمقان ھەرىكەتلەندۈرسە بولمايدۇ، بول-
مىسا ناھايتى ئاسانلا توقولما قەۋىتىنى زىيانغا ئۇچرىتىپ، ئۇلاش ئۈنۈمىد-
گە تەسىر يېتىدۇ. شۇڭا ئەي بولۇش نىسبىتىنى يۇقىرىلىتىش ئۈچۈن،
ئۇلاش پىچىقى چوقۇم ئۆتكۈر بولۇشى، مەشغۇلات جەريانىنى پۇختا ئىگى-
لەنگەن بولۇشى، ھەرىكىتى ئەپچىل، سۈرئىتى ئىمكانقەدەر تېز بولۇشى، شۇ-
نىڭ بىلەن بىرگە يەنە ئۆسۈش نۇقتىسىنىڭ بار - يوقلىقىغا ئالاھىدە دىققەت
قىلىش، ئورغاندا چوقۇم چىڭ تېڭىش كېرەك.

ئۇنىڭدىن باشقا، ئۇلاشنى ئەڭ ياخشىسى كەڭ دائىرىدە تاللاپ ئېلىش
كېرەك. باشقا جايلاردىن ياڭاقنىڭ ئۇلاشنى ئالغاندا سەھەردە ياكى
چۈشتىن كېيىن ھاۋا سالقىن ۋاقىتتا ئېلىش، ئۇلاشنى ۋاقىتتا ئورۇپ
رەتلەش لازىم. ئامال بار سۇ مىقدارىنىڭ زىيانغا ئۇچرىشىنىڭ ئالدىنى ئې-
لىش بىلەن بىر ۋاقىتتا ئۇلاشنىڭ ئوتتۇرىسىغا ئاندا - ساندا يوپۇرماق
قىستۇرۇپ، ئۆزئارا زىيان يەتكۈزۈشنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك. ئۇلاشقا
نى ئەڭ ياخشىسى كەچتە توشۇش، توشۇپ بولغان ئۇلاشنىڭ ئورالمىسىد-
نى ئامال بار تېز ئېچىش ھەمدە مۇۋاپىق مىقداردا سۇ سېپىش كېرەك.
ئۇلاشنى ساقلاشتا ئەڭ ياخشىسى قاراغۇ، نەم جايىنى تاللاش لازىم. ئەگەر
نەملىك يېتىشمەسە داۋاملىق سۇ پۈركۈشكە توغرا كېلىدۇ. ئادەتتە بىر قې-
تىمدا يىغقان ئۇلاشنى ئەڭ ياخشىسى ئۈچ كۈن ئىچىدە ئىشلىتىپ بو-
لۇش لازىم. ئۇلاشنى ئۇزۇن ۋاقىت ساقلاشقا ماس كەلمەيدۇ. ھەر قېتىم
قانچىلىك ئۇلاشقا ئېھتىياجلىق بولسا شۇنچىلىك ئېلىش، ئۇلاشنى
بىر قېتىمدا پۈتۈنلەي ئىشلىتىپ بولۇش، ئۇلاشنى ئەڭ ياخشىسى چې-
لەكنىڭ ئىچىگە سېلىپ، ئاستىنى ئۈچ سانتىمېتىر سۇغا چىلاپ ئۈستىنى
ھۆل لاتا بىلەن ئوراپ قويۇش لازىم. ئۇلاشنى ئامال بار سالقىن، قاراغۇ
جايغا قۇيۇپ، ئۇلاشنىڭ سۇنىڭ سەرىپ بولۇشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش، ئېھ-
تىياجىغا ئاساسەن ئېلىپ ئىشلىتىش لازىم. (03)

دورا زىيىنى بىرىدا بولۇش سەۋەبى ۋە ئالدىنى ئېلىش ئۇسۇلى

نۇر جامال ئىسلام

(يەكەن ناھىيە ئىشغول يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 844702)

1. دورا زىيىنى پەيدا بولۇش سەۋەبى: (1) بەزى ئوت يوقىتىش دو- رىسىنى چېچىش جەريانىدا پارلىنىپ ياكى شامالنىڭ ياردىمىدە ئۇچۇپ، قوشنا زىرائەتلەردە دورا زىيىنى پەيدا قىلىدۇ. ئالايلىق، بۇغدايلىققا 2, 4-D بوتىل (2, 4-D 丁酯) نى چاچسا، تۇمان دانچىلىرى 1000 - 2000 مې- تىر يىراقلىققىچە يېتىپ بېرىپ قوشنا زىرائەتلەردە دورا زىيىنى پەيدا قى- لىدۇ، ئۇنىڭ ئۈستىگە دورا پۈركۈگۈچنىڭ بېسىم كۈچى قانچە كۈچلۈك بولغانسېرى دورا تۇمان دانچىلىرى تېخىمۇ يىراق جايغا يېتىپ بېرىپ، دورا زىيىنى پەيدا قىلىدۇ؛ (2) قالدۇق دورىنىڭ ئۈنۈم بېرىش ۋاقتى ئۇ- زۇن، ساقلىنىش ۋاقتى ئۇزاق بولغان ئوت - چۆپ يوقىتىش دورىلىرىغا سەزگۈر زىرائەتلەرنى كېيىنكى ئېگىزغا تېرىسا، ئاسانلا دورا زىيىنى كۆ- رۈلىدۇ. ئالايلىق، كېۋەز ئېتىزغا تىرىفلۇرالين (氟乐灵) نى چاچقاندىن كېيىن، ئېگىزىغا بۇغداي، قوناق تېرىسا ئاسانلا دورا زىيىنى كۆرۈلىدۇ؛ (3) دورا چېچىش ماشىنىسىنىڭ ئىقتىدارى ناچار ياكى دورا چېچىش مەش- غۇلاتى توغرا بولمىسا ئاسانلا دورا زىيىنى كۆرۈلىدۇ، چوڭ تىپلىق كۆپ پۈركۈش ئېغىزى بار دورا پۈركۈگۈچنىڭ پۈركۈش ئېغىزىدىكى ئېقىم مىقدارى بىردەك بولمايدۇ. شۇڭا كۆپىنچە ھاللاردا قىسمەن جايلارغا دورا كۆپ چېچىلىپ كېتىپ، زىرائەتلەرنى دورا زىيىنىغا ئۇچرىتىدۇ. دورا پۈركۈگۈچنى پاكىز يۇيۇپ تازىلىمايلا دورا قاچىلاپ ئىشلەتسە، قالدۇق دورا زىرائەتلەرنى زىيانغا ئۇچرىتىدۇ؛ (4) ئوخشاش بولمىغان ئوت - چۆپ يو- قىتىش دورىسى، مىكروب يوقىتىش دورىسى قاتارلىقلارنى مۇۋاپىق ئا- رىلاشتۇرۇپ ئىشلەتمىسە، زىرائەتلەرنى زىيانغا ئۇچرىتىدۇ؛ (5) دورا چاچ- قاندىن كېيىن تېمپېراتۇرا تۆۋەنلەپ كەتسە، يامغۇر ياغسا، يورۇقلۇق كۆ- چىيىپ كەتسە، تۇپراق بەك نەم بولسا دورىنىڭ ئۈنۈمىگە تەسىر يېتىدۇ يا- كى ئاسانلا دورا زىيىنى كۆرۈلىدۇ.

2. ئالدىنى ئېلىش تەدبىرى: (1) ئوت - چۆپ يوقىتىش دورىسىنى ئىشلىتىش ئۇسۇلى بويىچە ئىشلىتىش ۋە ئاسان پارلىنىدىغان ياكى ئۇچۇپ يۆتكىلىدىغان ئوت - چۆپ يوقىتىش دورىلىرىنى ھاۋا ئوچۇق، شامالسىز

كۈنلەردە چېچىش كېرەك؛ (2) ئوت - چۆپ يوقىتىش دورىلىرىنى ئالماش - تۇرۇپ چېچىش، بىر خىل ئوت - چۆپ يوقىتىش دورىسىنى كۆپ يىل ئىشلىتىشتىن ساقلىنىش كېرەك. ئۇنداق قىلمىسا تۇپراقتىكى دورا قال - دۇقى زىرائەتنىڭ يىلتىز سىستېمىسىنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىشىگە تەسىر يەت - كۈزىدۇ ھەتتا ئېغىر بولغاندا دورا زىيىنى پەيدا قىلىدۇ؛ (3) دورا پۈركۈش - تىن بۇرۇن دورا پۈركۈگۈچى پاكىز يۇيۇپ تازىلاش ۋە ئەستايىدىل تەك - شۈرۈپ، بۇزۇلغان يەرلىرىنى رېمونت قىلىش كېرەك؛ (4) ئوت يوقىتىش دورىلىرىنى باشقا دورىلار بىلەن ئارىلاشتۇرۇپ ئىشلەتكەندە، دورا ئۈنۈمىگە تەسىر يېتىدىغان - يەتمەيدىغانلىقىنى، زىرائەتنى دورا زىيىنىغا ئۇچرىت - دىغان - ئۇچراتمايدىغانلىقىنى ئالدىن ئويلىشىش كېرەك؛ (5) ئوخشاش بولمىغان ئوت - چۆپ يوقىتىش دورىلىرىنىڭ ئىشلىتىش ئالاھىدىلىكىگە ئاساسەن، دورا چېچىش ۋاقتىنى مۇۋاپىق تاللاپ، دورا زىيىنى كۆرۈلۈشنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك. مەسىلەن: تىرىفلورالېننى يورۇقلۇق ئاجىز ياكى قاراڭغۇ چاغدا چاچسا ئۈنۈمى ياخشى بولىدۇ. (03)

(بېشى 24 - بەتتە)

ئۈچۈن ھەر مو يەرگە 3000 - 4000 كىلوگرام ئېغىل قىغىغا يانتاق، بۇيا قاتارلىقلارنى ئارىلاشتۇرۇپ، ئۈزۈم تۈپىدىن 40 - 50 سانتىمېتىر يىراقلىقتا، 40 - 50 سانتىمېتىر چوڭقۇرلۇقتا نۇرسىمان ئېرىق ياكى ھالقىسىمان ئورەك كولاپ كۆمۈپ بېرىش كېرەك؛ ② كۈزدە ئۈزۈم تېلىنى چاتاش ئارقىلىق يورۇقلۇق، ھاۋا شارائىتىنى ياخشىلاپ، كېلەر يىللىق مەھسۇلاتقا ياخشى ئاساس سالغىلى بولىدۇ. شۇڭا شۇ يىللىق مېۋە بەرگەن بىر يىللىق، كۈچلۈك ئۆسكەن شاخلارنى 2 - 3 بوغۇم قالدۇرۇپ كېسىۋېتىش كېرەك. ئاجىز ئۆسكەن، تولۇق پىشمان شاخلارنى 1 - 2 بوغۇم قالدۇرۇپ كېسىۋېتىش كېرەك؛ ③ ئۈزۈم تېلىنى قىشتىن بىخەتەر ئۆتكۈزۈش ئۈچۈن، 10 - ئاينىڭ ئاخىرلىرى توڭ ياتقۇزۇش ھەمدە ئىككى قېتىمغا بۆلۈپ، بىرىن - چى قېتىمدا 10 - 15 سانتىمېتىر قېلىنلىقتا، ئىككىنچى قېتىمدا 30 - 40 سانتىمېتىر قېلىنلىقتا توپا بىلەن كۆمۈش كېرەك. (03)

شوخلىقنىڭ كىندىك چىرىش كېسىلىنىڭ ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرى

ئادىلجان موسا زىلەيبۇۋى ئىمام

(غۇلجا شەھىرى توغراق يېزىلىق ھۆكۈمەتتىن 835009)

1. كېسەللىك ئالامىتى: بۇ كېسەللىك چوڭ ئېتىز لاردا كۆپرەك، پار - نىكتا ئازراق كۆرۈلىدۇ. مېۋىنىڭ ئۇچى تەرىپىدىكى كىندىك قىسمىدا ئالدى بىلەن تۇتۇق يېشىل رەڭلىك سۇغا جىلاپ قويغاندەك، دىيامېتىرى تەخمىنەن 1 - 2 سانتىمېتىر كېلىدىغان كېسەللىك دېغى شەكىللىنىدۇ. كېيىن كېڭىيىپ مېۋىنىڭ يېرىمىدىن كۆپرەكىنى ئىگىلەپ، ناھايىتى تېزلا قارا رەڭگە ئۆزگىرىدۇ. مېۋىنىڭ كېسەل تەگمىگەن قىسمى مۇددەت - تىن بۇرۇن قىزىرىدۇ. كېسەللەنگەن قىسمى نەم شارائىتتا كۆپىنچە ئا - رىلاشما مىكروبلار بىلەن يۇقۇملىنىپ، قارامتۇل يېشىل ياكى ئالا قىزىل رەڭلىك تىۋىتىسىمان ماددىلار ھاسىل بولىدۇ.

2. پەيدا بولۇش قانۇنىيىتى: شوخلىقنىڭ كىندىك چىرىش كېسەل - لىكى بىر خىل فىزىيولوگىيەلىك كېسەللىك بولۇپ، ئۇنىڭ كېسەللىك مىكروبو بولمايدۇ. بۇ كېسەل سۇ ياكى كالتسىي ماددىسىنىڭ يېتىشمەس - لىكىدىن كېلىپ چىقىدۇ. ئۇزۇنغىچە قۇرغاقچىلىق بولسا يوپۇرماقنىڭ پارغا ئايلاندۇرۇش ئىقتىدارى كۈچىيىپ، سۇ بىلەن تەمىنلىنىشى يېتەر - لىك بولماي، كىندىك چىرىش كېلىپ چىقىدۇ. يەنە بىر تەرەپتىن كالتسىي ماددىسى يېتەرلىك بولمىسا كىندىك قىسمىدىكى ھۈجەيرىلەردە فىزىيولو - گىيەلىك قالايمىقانچىلىق كېلىپ چىقىپ، كېسەللىك كۆرۈلىدۇ. شوخلىق - نىڭ كىندىك چىرىش كېسىلى تېخى قىزارمىغان شوخلا مېۋىسىدە ئاسانلا پەيدا بولىدۇ، دەسلەپكى مەزگىلدە كۆپ سۇغىرىلغان، كېيىنكى مەزگىلدە سۇغىرىلمىغان يەرلەردە كېسەللىك ئېغىر پەيدا بولىدۇ.

3. ئالدىنى ئېلىپ يوقىتىش ئۇسۇلى: (1) ئالدىنى ئېلىپ يوقى - تىشتا، ئەڭ مۇھىمى پەرۋىشنى كۈچەيتىپ، يىلتىز سىستېمىسىنىڭ تە - رەققىي قىلىشىنى ئىلگىرى سۈرۈپ، ساغلام مايسا يېتىشتۈرۈش، ۋاقتىدا شاخ رەتلەپ، سۇنىڭ كۆپلەپ پارغا ئايلىنىپ كېتىشىدىن ساقلىنىش، شۇنداقلا كالتسىي ئوغۇتى بىلەن مۇۋاپىق ئوغۇتلاش لازىم؛ (2) شوخلا مېۋە تۇتقاندىن كېيىن 30 كۈن ئىچىدە كالتسىي ماددىسىغا ئەڭ ئېھتىياجلىق بولىدۇ. شۇڭا 0.1% لىك كالتسىي نىترات (硝酸钙) ياكى 1% لىك كالت - سىي سۇپېر فوسفات (过磷酸钙) ئېرىتمىسى بىلەن يىلتىز سىرتىدىن ئو - غۇتلاش لازىم؛ (3) ئۇنىڭدىن باشقا 25-35ppm قويۇقلۇقتىكى توماتوتون (番茄灵) نى چېچەككە پۈركۈش ياكى 15-20ppm قويۇقلۇقتىكى «2, 4-D» نى چېچەككە ياكى چېچەك بېغىشىغا سۈرۈش كېرەك. (02)

پىدىگەننىڭ كۈلرەڭ پاختىلىشى كېسەللىكى (ئالامىتى) ئېلىش تەدبىرلىرى

خەيرىنسا ئەخمەتجان

(غۇلجا شەھىرى كېپەك يۈزى يېزىلىق ھۆكۈمەتتىن 835011)

رەخمىتۇللا شەمشىدىن

(غۇلجا شەھەرلىك يېزا ئىگىلىك رادىيو - تېلېۋىزىيە مەكتىپىدىن 835000)

پىدىگەننىڭ كۈلرەڭ پاختىلىشى كېسەللىكى پىدىگەندە كۆپ كۆرۈلد. دىغان كېسەللىك بولۇپ، كېسەللىك مىكرو بى پىدىگەنگە زىيان سالغاندىن باشقا، تەرخەمەك، شوخلا، قورۇما كاۋىسى، كۆكمۈچ، پۇرچاق، غولپىياز قا- تارلىقلارغىمۇ زىيان سالىدۇ.

1. كېسەللىك ئالامىتى: ئاساسلىقى يوپۇرماق، غول، چېچەك ۋە مېۋە- لەرگە زىيان سالىدۇ. يوپۇرماقتا كېسەللىك كۆرۈلسە دەسلەپتە يوپۇرماق يۈزىدە سۇلۇق داغ پەيدا بولىدۇ. كېيىنچە بۇ داغلار سۇس كۈل رەڭگە ئۆز- گىرىپ، يوپۇرماق يۈزىدە ئۈزۈنچاق كۈل رەڭ پاختىسىمان ماددىلار پەيدا بولىدۇ. غول ۋە شاخچىلىرى يۇقۇملانسا دەسلەپتە سۇلۇق تەرتىپسىز كې- سەللىك داغلىرى پەيدا بولىدۇ. بۇ داغلار تەدرىجى تەرەققى قىلىپ، سۆ- سۈن رەڭدىن يېشىلغا، كېيىن كۆكۈش رەڭلىك پاختىسىمان ماددىلار پەيدا بولىدۇ. مېۋىسى يۇقۇملانسا كېسەللىك مىكرو بى گۈل بەرگى گۈل سۇپىسى ۋە ئانلىق تۇمشۇقى ئىچىدە ساقلىنىپ، كېيىنچە مېۋىگە يامراپ، مېۋە يۈزىدە قوڭۇر رەڭلىك سۇلۇق يۇمشاق چىرىشنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. نە- تىجىدە مېۋە يۈزىدە بىر قەۋەت پاختىسىمان ماددا پەيدا بولۇپ، مېۋىنى پۇ- تۇنلەي نابۇت قىلىدۇ.

2. ئالدىنى ئېلىپ يوقىتىش ئۇسۇلى: (1) كېسەلگە چىداملىق سورتلارنى تېرىش، تولۇق چىرىگەن مەھەللىۋى ئوغۇت بىلەن ئوغۇتلاش، فوسفورلۇق، كالىيلىق ئوغۇتلارنىڭ مىقدارىنى كۆپەيتىش كېرەك. چۆ- نەكنى ئېگىز ئېلىپ تېرىش، يوپۇق يېپىپ تېرىش ئۇسۇلىنى قوللىنىش لازىم. (1) كېسەللىك يۈز بەرگەن دەسلەپكى مەزگىلدە %40 لىك شىجىيالى (施佳乐) سۈتسىمان مايلىق دورىسىنىڭ 800~1000 ھەسسىلىك سۇيۇق- لۇقى، %50 لىك روۋرال (扑海因) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 1000 ھەسسىلىك ئېرىتمىسى، %50 لىك سۈملىپكس (速克灵) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 1000 ھەسسىسىنىڭ ئېرىتمىسىنىڭ خالىغان بىرنى تاللاپ

تۇرۇشنىڭ قارىداپ چىرىش كېسەللىكىنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش

رىزۋانگۈل توختىشا

(توققۇزتارا ناھىيە تىكئېرىق يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 835406)
بۇ كېسەللىك رايونىمىزغا ئومۇميۈزلۈك تارقالغان بولۇپ، ئاساسەن كۈز -
لۈك تۇرۇپ ئېغىرراق زىيانغا ئۇچرايدۇ.

1. كېسەللىك ئالامەتلىرى: كۆپىنچە يوپۇرماق ۋە يىلتىزدا پەيدا بولىدۇ. يوپۇرماق كېسەللەنسە، دەسلەپتە يوپۇرماق گىرۋىكى سارغىيدۇ، يوپۇرماق گىرۋىكىدىن ئىچى تەرەپكە قاراپ «V» شەكىللىك ساغۇچ قوڭۇر رەڭلىك داغلار شەكىللىنىدۇ. يوپۇرماق تومۇرى قارا رەڭگە ئۆزگىرىپ، ئاخىرىدا قۇرۇپ قالىدۇ. گۆشلۈك يىلتىزى كېسەللەنسە سىرتتىن قارىغاندا ھېچقانداق ئۆزگىرىش بولمايدۇ، لېكىن تۇرۇپنى ئوتتۇرىدىن يېرىپ كۆرگەندە، ساغۇچ قارامتۇل رەڭلىك ئۇزۇن يوللۇق سىزىق كۆرۈلىدۇ، ئاخىرىدا گۆش - لۈك يىلتىزى قۇرۇپ چىرىپ كېتىدۇ.

2. پەيدا بولۇش قانۇنىيىتى: كېسەللىك مىكروبي كېسەل قالدۇقى، ئوزۇقلۇق توپا ۋە ئۇرۇقتا قىشلايدۇ. كېسەللىك مىكروبي يۇمران مايسىنىڭ پەللە يوپۇرمىقىدىكى ھاۋا تۆشۈكچىلىرىدىن يۇقۇپ كىرىدۇ ۋە كېسەل پەيدا قىلىدۇ. يۇقىرى تېمپېراتۇرا ۋە يۇقىرى نەملىك بۇ كېسەلنىڭ پەيدا بولۇشىنى

يەتتە كۈندە بىر قېتىمدىن ئۇدا 2 - 3 قېتىملا چېچىش لازىم؛ (3) 10% لىك سۇمپىكس ئىسلاش دورىسى، 45% لىك داکونىل (百菌清) ئىسلاش دورىسىدىن ھەر مو يەرگە بىر كىلوگرامدىن تەييارلاپ، ئىشىك، دېرىزى - لەرنى ھەم ئېتىپ ئىسلاپ، ئىككىنچى كۈنى ئىشىك، دېرىزىلەرنى ئېچىپ ھاۋا ئالماشتۇرۇش كېرەك. شۇنىڭغا دىققەت قىلىش كېرەككى، مەيلى پۈر - كۈيدىغان دورا بولسۇن ياكى ئىسلايدىغان دورا بولسۇن ھەر قايسىسىنى ئايرىم - ئايرىم ئىشلىتىش كېرەك، شۇنداق قىلغاندا دورا ئۈنۈمگە كاپا - لەتلىك قىلغىلى بولىدۇ. (02)

ئىلگىرى سۈرىدۇ. بالدۇر تېرىلغان، يامغۇر كۆپ ياغقان، يەر تەكشى بولمىغان ئېتىزلاردا كېسەللىك ئېغىر پەيدا بولىدۇ.

3. ئالدىنى ئېلىپ يوقىتىش: (1) مۇۋاپىق نۆۋەتلەشتۈرۈپ تېرىش، دائىم كېسەللىك يۈز بېرىدىغان ئېتىزلارغا 2 - 3 يىلغىچە بۇ خىلدىكى كۆك - تاتلارنى تېرىماسلىق، ۋاقتىدا تېرىش، يەنى 7 - ئاينىڭ ئاخىرى 8 - ئاينىڭ باشلىرى تېرىپ بولۇش لازىم؛ (2) ئۇرۇقنى دېزىنفېكسىيە قىلىپ تېرىش كېرەك. ئۇرۇق ئېغىرلىقىنىڭ 0.3% گە باراۋەر كېلىدىغان 50% لىك تىرام (福美双) نەملىنىشچان پاراشوكىنى ئۇرۇققا ئارىلاشتۇرۇپ تېرىش ياكى 72% لىك دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىدىغان ستروپتومىتسىن (农用链霉素) نىڭ 1000 ھەسسىلىك سۇيۇقلۇقىغا ئۇرۇقنى ئىككى سائەت چىلاپ ئاندىن تېرىش كېرەك؛ (3) تۇپراقنى بىر تەرەپ قىلىش، يەنى كېسەللىك ھەر يىلى يۈز بېرىدىغان تۇپراقنى ئاغدۇرۇشتىن بۇرۇن 50% لىك تىرام نەملىنىشچان پاراشوكى، 35% لىك رېدومى (甲霜灵) قاتارلىقلاردىن خالىغان بىرىنى تاللاپ، ھەر مويەرگە 0.8 كىلوگرام ئېلىپ، ئۇنىڭغا 20 - 30 كىلوگرام قۇرۇق، يۈم - شاق توپا ئارىلاشتۇرۇپ تەكشى چاچقاندىن كېيىن يەرنى ئاغدۇرۇش كېرەك. ئەتىيازلىق تۇرۇپنى ئەڭ ياخشى يەرگە يالتىراق يوپۇق يېپىپ تېرىپ، تۇپراق تېمپېراتۇرىسىنى ئۆزلىتىپ ئۆسۈشىنى ئىلگىرى سۈرۈش لازىم. شۇنداقلا مایسا مۇقىملاش ئىشلىرىنى ياخشى ئىشلەپ، كېسەللىك پەيدا بولۇشنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك؛ (4) دورا ئارقىلىق كونترول قىلىشتا، 77% لىك كېشادې (可杀得) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 500 ھەسسىلىك سۇيۇق - لۇقى ياكى 45% لىك ئاموبام (代森铵) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 800 ھەسسىلىك سۇيۇقلۇقىنى ياكى دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلىدىغان ستروپتو - مىتسىن قاتارلىق دورىلارنىڭ خالىغان بىرىنى تاللاپ 7 - 10 كۈندە بىر قېتىمىدىن ئۇدا 2 - 3 قېتىم چېچىش لازىم. (02)

تەرخەم كىنىڭ قىروۋسىمان ياخىتىلىشىش كېسىلىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۇسۇلى

پاتىمە ئوبۇل

(غۇلجا شەھىرى كېپەكئۆزى يېزىلىق دېھقانلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 835011)

1. كېسەللىك ئالامىتى: بۇ كېسەللىك تەرخەمەككە ئېغىر زىيان سېلىپ، لىپلا قالماي، قوغۇن، تاۋۇز، كاۋا قاتارلىقلارغىمۇ زىيان سالىدۇ. كېسەللىك كۆرۈلگەن دەسلەپكى مەزگىلدە سۇلۇق، سېرىق توچكىلار پەيدا بولىدۇ. بۇلار تەرەققىي قىلىپ كېڭەيگەندىن كېيىن كۆپ بولۇشلۇق، سۇس قوڭۇر داغقا ئايلىنىدۇ. نەملىك يۇقىرى شارائىتتا يوپۇرماق دۈمبىسىدىكى داغدىن كۈلرەڭ قارامتۇل پاختىلاشقان ماددىلار ئۆسۈپ چىقىپ، مۇۋاپىق شارائىتتا تېز تارايدۇ، يوپۇرماقلىرى قۇرۇپ قورۇلۇپ، ئوتتا كۆيگەندەك بولۇپ قالىدۇ.

2. كېسەللىك سەۋەبلىرى: (1) كېچە - كۈندۈزلۈك تېمپېراتۇرا پەرىزىنىڭ چوڭ بولۇشى؛ (2) يامغۇرلۇق، تۇمانلىق ھاۋارايىنىڭ كۆپ بولۇشى؛ (3) ئېتىزدا سۇ يىغىلىپ قېلىش؛ (4) يېتەرلىك ئوغۇتلانمىغان، زىچ ئۆستۈرۈلگەن، يورۇقلۇق، ھاۋا ئۆتۈشۈش شارائىتى ناچار بولۇش قاتارلىقلار.

3. ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش تەدبىرلىرى: (1) كېسەلگە چىداملىق سورتلارنى تېرىش، ئېتىز پەرۋىشىنى كۈچەيتىپ، نەملىكنى تىزگىنلەش؛ (2) كېسەللىك كۆرۈلگەن دەسلەپكى مەزگىلدە %64 لىك ساندۇفان (杀毒矾) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 500 ھەسسەلىك ئېرىتمىسىنى ياكى %72 لىك پۇلكې (普力克) سۇيۇق دورىسىنىڭ 800 ھەسسەلىك سۇ يۇقلۇقىنى تۇمانلىتىپ پۈركۈپ ئالدىنى ئېلىشقا بولىدۇ. دورا پۈركۈگەندە تەكشى پۈركۈش، دورىلارنى نۆۋەتلەشتۈرۈپ، ئالماشتۇرۇپ ئىشلىتىش كېرەك. (02)

مېۋىلىك دەرەختكى چىرىش كېسىلىنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلى

ئاينۇر مەمەت تۇنساگۈل تۇردى

(كورلا شەھەرلىك دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش مەركىزىدىن 841000)

مېۋىلىك دەرەختكى چىرىش كېسىلىنىڭ زىيىنى ناھايىتى ئېغىر بو-
لۇپ، كېسەللىك باكتېرىيەسى دەرەخ قوۋزىقى ياكى ياغاچلانغان قىسمىدىكى
يوچۇقلارغا كىرىۋېلىپ قىشتىن ئۆتمەي كېسەللىك دېغى باش ئەتىيازدا
بۆلۈنگۈچى ئىسپورا ھاسىل قىلىدۇ. ئىسپورا شامال ۋە يامغۇردا تارقىد-
لىپ، ھەرە ياكى قايچىدا كېسىلىگەن، ئۇششۇك تەگكەن، كېسەللىك ھا-
شاراتلاردىن زەخملىنىپ چىرىگەن ئورۇنلاردىن ياكى توقۇلمىلىرى ئۆلگەن
يۇپۇرماق ئىزلىرىدىن دەرەخ تېنىگە كىرگەندىن كېيىن، ئەتىياز ۋە كۈزدە
ئىككى قېتىم كېسەللىك كۆرۈلۈپ، يۇقىرى پەللىگە چىقىدۇ. چىرىش
كېسىلى - كورلىدىكى نەشپۈت كېسەللىكلىرى ئىچىدىكى ئەڭ ئېغىر كې-
سەللىكلەرنىڭ بىرى بۇلۇپ، ئاساسلىقى نەشپۈت دەرەخنىڭ ئاساسى غو-
لى، ئاساسى شېخى، يان شېخى ۋە كىچىك شاخلىرىغا زىيان سالىدۇ. بۇ
كېسەللىكنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۈچۈن تۆۋەندىكىلەرنى ياخشى
ئىشلەش زۆرۈر.

1. پەرۋىش ۋە باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ، يەر شارائىتىنى ياخشىلاش
كېرەك.

2. ئۆز ۋاقتىدا شەكىلگە كىرگۈزۈپ چاتاش، مېۋىسىنى ۋاقتىدا يىغىۋې-
لىش، مېۋىسىنى يىغىۋالغاندىن كېيىنلا ئەلا سۈپەتلىك ئورگانىك ئوغۇت
بېرىپ كېسەلگە چىدامچانلىقىنى ئاشۇرۇش، ئۇششۇك تېگىشتىن ساقلى-
نىش قاتارلىقلار چىرىش كېسىلىنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىشتىكى ئۈ-
نۈملۈك تەدبىر ھېسابلىنىدۇ.

3. ئاساسىي شاختىكى كېسەللەنگەن توقۇلمىلارنى قىرىۋېتىش كېرەك.
ئەتىيازدا چىرىش كېسىلى ئەمدىلا باشلانغان ۋاقىتتا كېسەللىك داغلىرىنى
قىرىۋېتىپ، قىرىلغان يەرگە 10 ھەسسە سۈيۈلدۈرۈلغان 9281، 843، كالك
فۇجى (康复剂)، 100 ھەسسە سۈيۈلدۈرۈلغان خاۋلى كې (好力克) قاتار-
لىقلارنى سۈرۈش كېرەك. چىرىش كېسىلىنىڭ كېسەللىك دېغى پۈتكەن
يارا ئېغىزىدا نەشپۈت قوۋزاق قۇرتى ئەگىشىپ پەيدا بولىدۇ. شۇنىڭ ئۈچۈن

ئۈزۈمدە دائىم كۆرۈلىدىغان كېسىللىكلەرنىڭ ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلى

رىزۋانگۈل مويدۇن

(كورلا شەھىرى ئاۋات يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 841000)

1. پاختىلىشىش كېسىلى: (1) ئۈزۈم مېۋىسىنى يىغىۋالغاندىن كېيىن باغنى تەلتۆكۈس تازىلاپ، يەر يۈزىدىكى كېسەللىك قالدۇقلىرىنى چىقىرىپ تاشلاش، قېرىغان قوۋزاقلىرىنى قىرىۋېتىش كېرەك؛ (2) كېسەللىك كۆرۈلگەن دەسلەپكى مەزگىلدە 50% لىك باۋىستىن (多菌灵) نىڭ 800 - 1000 ھەسسەلىك ئېرىتمىسى، 75% لىك داکونىل (百菌清) نىڭ 600 ھەسسەلىك ئېرىتمىسى، 50% لىك ترام (福美双) نىڭ 600 ھەسسەلىك ئېرىتمىسى ياكى 50% لىك تۈزپت (退菌特) نىڭ 600 - 800 ھەسسەلىك ئېرىتمىسى قاتارلىقلارنى نۆۋەتلەشتۈرۈپ 10 - 15 كۈندە بىر قېتىمدىن، ئۇدا 3 - 5 قېتىم پۈركۈسە ئۈنۈمى ياخشى بولىدۇ.

دورا سۈرگەن ۋاقىتتا دورىغا بەلگىلىك مىقداردا ھاشارات ئۆلتۈرۈش دورىسى قوشىۋېتىش كېرەك.

4. ئەتىيازدا مېۋىلىك دەرەخ بىخلىنىشتىن بۇرۇن، 40% لىك ئاسومات (福美砷) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 200 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى چاچقاندا چىرىش كېسىلىنىڭ ئالدىنى ئېلىشتا ئۈنۈمى كۆرۈنەرلىك بولىدۇ. مېۋىسىنى يىغىۋالغاندىن كېيىن مۇشۇ دورىنى 400 ھەسسە سۇيۇلدۇرۇپ يەنە بىر قېتىم چاچقاندا ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۈنۈمى تېخىمۇ ياخشى بولىدۇ.

5. دەرەخ شاخلىرىغا ھاك سۈيى سۈرۈپ ئۇششۇكنىڭ ئالدىنى ئېلىش، يەر توغلاشتىن بۇرۇن (11 - ئاينىڭ ئوتتۇرا، ئاخىرلىرى) ئاقارتقۇچ تەييارلاپ (سۇ 10 ئۇلۇش، خام ھاك ئۈچ ئۇلۇش، گۈڭگۈرت 0.5 ئۇلۇش، تۇز 0.5 ئۇلۇش، ھاياۋانات، ئۆسۈملۈك مېيىدىن 0.5 ئۇلۇش ئارىلاشتۇرۇپ تەييارلىنىدۇ)، ئاساسىي شاختىن ئاساسىي غولىغىچە بولغان 0.5 مېتىر ئورۇنغا سۈرۈپ، ئۇششۇكنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك. (02)

2. قىروۋسىمان پاختىلىشىش كېسىلى: (1) كېسەل تەگكەن يوپۇر - ماق، مېۋىلەرنى داۋاملىق تۈردە كۆيدۈرۈش، باغنى تازىلاپ تۇرۇش، باغدىكى سۈنى چىقىرىۋېتىشكە ئەھمىيەت بېرىپ، باغ ھاۋاسىنىڭ نەملىكىنى تۆۋەنلىتىش، فوسفورلۇق، كالىيلىق ئوغۇت بىلەن ئوغۇتلاشنى كۈچەيتىپ، تۈپلەرنىڭ كېسەلگە چىداملىقىنى ئاشۇرۇش كېرەك؛ (2) كېسەللىك كۆرۈلگەن دەسلەپكى مەزگىلدە %25 لىك رېدومىل (瑞毒霉) نىڭ 500 ھەسسەسىلىك ئېرىتمىسىنى ياكى %40 لىك ئېتىل فوسفوناتنىڭ 300 ھەسسەسىلىك ئېرىتمىسىنى ياكى %40 لىك شىياۋجۈنلىك (消菌灵) نىڭ 1500 ھەسسەسىلىك ئېرىتمىسىنى ياكى %64 لىك ساندۇفان (杀毒矾) نىڭ 500 - 800 ھەسسەسىلىك ئېرىتمىسىنى ياكى %50 لىك تۈزپىتنىڭ 500 ھەسسەسىلىك ئېرىتمىسىنى 7 - 10 كۈندە بىر قېتىمدىن، ئۇدا 3 - 4 قېتىم يۈرۈكسە ياكى ھەر 10 - 15 كۈندە بىر قېتىم 160 - 200 ھەسسەسىلىك بوردو سۇيۇقلۇقىنى پۈركۈسە بولىدۇ.

3. ئۈزۈم كۆيدۈرگە كېسىلى: (1) ئۈزۈم مېۋىسى يوغىناشتىن بۇرۇن خالتا كىيدۈرۈش تېخنىكىسىنى قوللانسا ئۈنۈمى ياخشى بولىدۇ؛ (2) ئۈزۈم بىخ چىقىرىشتىن ئىلگىرى بىر قېتىم %5 لىك جۈندۈچىڭ (菌毒清) سۇيۇق دورىسىنىڭ 200 - 300 ھەسسەسىلىك ئېرىتمىسىنى پۈركۈش كېرەك؛ (3) مېۋىسى يوغىناشتىن بۇرۇن %50 لىك باۋىستىننىڭ 800 ھەسسەسىلىك ئېرىتمىسىنى ياكى %70 لىك زىنپى (代森锌) نىڭ 600 ھەسسەسىلىك ئېرىتمىسىنى 10 - 15 كۈندە بىر قېتىم، ئۇدا 2 - 3 قېتىم چېچىپ ئالدىنى ئالسا بولىدۇ.

4. ئۈزۈم قارا چېچەك كېسىلى: (1) تىنچلىنىش مەزگىلىدە باغ يېرىدىكى كېسەللەنگەن شاخ، يۇپۇرماق، نوتا قاتارلىقلارنى پاكىزە تازىلاپ، يۇقۇم مەنبەسىنى ئازايتىش كېرەك؛ (2) بىخ كۆپۈشكە باشلىغان مەزگىلدە

تەرخەم كىنىڭ فىزىيولوگىيەلىك كېسەللىكلەرنى ۋە ئالدىنى ئېلىش تەدبىرلىرى

مەۋلان مەنسۇر خۇرشىدەم ئەزىز

(غولجا شەھەرلىك يېزا ئىگىلىك رادىيو - تېلېۋىزىيە مەكتىپىدىن 835000)

1. فوسفورنىڭ ئارتىپ كېتىشى: تۇپراق تەركىبىدە فوسفور ئېلېمېنتى ئارتىپ كەتسە تەرخەم كىنىڭ بوغۇم ئارىلىقى قىسقىراپ، يوپۇرمىقى توغرىد-سىغا كېڭىيىدۇ. يوپۇرماق رەڭگى تەكشىسىز بولۇپ، مايسىنىڭ كېسەلگە قارشى تۇرۇشچانلىقى ئاجىزلايدۇ. مېۋىسى ئۇششاقلاپ غەيرىي مېۋە شەكىللىنىدۇ، مېۋە پوستى قېلىنلاپ تەمى قىرتاق بولۇپ قالىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن فوسفورلۇق ئوغۇت بىلەن ئوغۇتلاشنى كونترول قىلىش، تولۇق چىرىگەن مەھەللىۋى ئوغۇت بىلەن ئازوتلۇق ئوغۇتنى كۆپرەك بېرىش لازىم.
2. ئازوتنىڭ ئارتىپ كېتىشى: ئازوت ئارتىپ كەتسە تەرخەم كىنىڭ بوغۇم ئارىلىقى ئۇزۇراپ، يوپۇرماق تارىيىدۇ. كېسەلگە چىداملىقى ئاجىزلاپ، مېۋىنىڭ سۇ تەركىبى ئېشىپ كېتىدۇ. مېۋە پوستى نېپىزلىشىپ، ئاچچىق ياكى تەمسىز بولۇپ قالىدۇ. بۇنىڭ ئالدىنى ئېلىشتا ئازوتلۇق ئوغۇتنى كونترول قىلىپ، كالىيلىق ئوغۇتنى تولۇقلاپ بېرىش لازىم.

باۋمى بەش گىرادۇسلۇق ھاك - گۆڭگۈرت بىرىكمىسى ۋە 10% لىك ئام-مونىي سولفات ئېرىتمىسىنى چېچىپ، قىشتىن ئۆتىدىغان كېسەللىك مىكروبلارنى يوقىتىش كېرەك؛ (3) چېچەكلەشتىن ئىلگىرى، چېچەكلد-گەندىن كېيىن بىر قېتىمدىن 200 - 240 ھەسسەلىك بوردو سۇيۇقلۇقى پۈركۈش ئارقىلىق چېچەك، مېۋىسى قوغدىلىدۇ؛ (4) ئاخىرقى مەزگىلدە 50% لىك داكونىلنىڭ 500 ھەسسەلىك ئېرىتمىسى بىلەن بوردو سۇيۇق-لۇقىنى ئىشلىتىش كېرەك. 50% لىك باۋستىن نەملىنىشچان پاراشوكىد-نىڭ 800 ھەسسەلىك ئېرىتمىسىنى، 5% لىك داكونىل سۇيۇق دورىسى-نىڭ 1000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى پۈركۈش ئارقىلىقمۇ كېسەللىكنى يوقاتقىلى بولىدۇ. (02)

3. تۆۋەن تېمپېراتۇرا زىيىنى: تەرخەمەك ئۆسۈش جەريانىدا تۆۋەن تېمپېراتۇرىغا يولۇقسا، يوپۇرمىقى كىچىكلەپ چۈرۈكلەشىدۇ. بوغۇم ئارد-لىقى قىسقىرايدۇ. مېۋىسى ئۇششاقلاپ، مېۋە پوستىنىڭ تەمى ئاچچىق بولۇپ قالىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن سوغۇققا چىدامچان سورتلارنى تاللاپ تېرىش، تۆۋەن تېمپېراتۇرىلىق پەسىل كېلىشتىن بۇرۇن مايسا چېنىق-تۇرۇش، ئۇششاق مېۋىلەرنى يۇلتۇبتىش، پارنىك ئىچىنىڭ تېمپېراتۇ-رىسىنى ئاشۇرۇش لازىم.

4. يۇقىرى تېمپېراتۇرا زىيىنى: پارنىك، لاپاسلار 4- ئايدىن كېيىن يۇقىرى تېمپېراتۇرىنىڭ تەسىرىگە ئۇچراشقا باشلاپ، تەرخەمەك غولى ئىنچىكلەپ، يوپۇرمىقى ئۇششاقلايدۇ. ئۆسۈشى ئاستىلاپ، مېۋىسى كىچىكلەپ، تەمى ئاچچىق بولۇپ قالىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن پارنىك لاپاسلار-نى $8^{\circ}\text{C} - 30^{\circ}\text{C}$ ئارىلىقىدا كونترول قىلىش، ئاز سۇ بىلەن ۋاقتى-ۋاقتىدا سۇغىرىپ، ھاۋادانىلىرىنى ئېچىپ شامالدىتىپ، تېمپېراتۇرىنى كونترول قىلىش لازىم.

5. زەھەرلىك گازنىڭ زىيىنى: ئوت قالىندىغان پارنىك، لاپاسلاردا ئا-سانلا كۆمۈر گازى چىقىپ كېتىش ياكى تولۇق چىرىمىگەن ئوغۇتلار بىلەن ئوغۇتلىغاندا پارنىك ئىچىدە ئاسانلا غەيرىي پۇراقلىق گاز پەيدا بولۇش ئەھۋالى كۆرۈلۈپ، يوپۇرماق گىرۋەكلىرىنى بويلاپ سارغىيىپ يۆگۈشىدۇ. شۇنىڭدەك يوپۇرماق يۈزى ئويمان بولۇپ قالىدۇ. بۇنىڭ ئۈچۈن پارنىكلار-نىڭ ھاۋا ئالماشتۇرۇشىنى كۈچەيتىش، تېز ئېرۇچان ئوغۇتلار بىلەن ۋاقتىدا قوشۇمچە ئوغۇتلاش ئېلىپ بېرىش، ئاممونىي كىسلاتالىق يوپۇرماق ئوغۇتلىرىنى يوپۇرماقتىن پۈركۈش ئارقىلىق مايسىنىڭ ئۆسۈشىنى ئىل-گىرى سۈرۈش لازىم. (03)

كېۋەز غوزا قۇرتىنىڭ ئالدىنى ئېلىش - پىرىنكىپى ئۆزگىرىشى

رابىيە ياسىن

(بۈگۈر ناھىيە بۈگۈر بازارلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 841600)

كېۋەز غوزا قۇرتى شىنجاڭدا بىر يىلدا ئۈچ ئەۋلاد قالدۇرىدۇ. 1 - ئەۋلاد - دى كېۋەزگە 6 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن باشلاپ زىيان سېلىشقا باشلايدۇ. 2 - ئەۋلادى 7 - ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرى، 3 - ئەۋلادى 9 - ئايدا ئۈزۈكسىز زىيان سالىدۇ. (1) خىمىيەلىك كونترول قىلىش خىزمىتىنى كۈچەيتىش كېرەك. غوزا قۇرتى كۈچلۈك، باراقسان ئۆسكەن، شاخ - يوپۇرماقلىرى كۆپ بولغان ئېتىزدا كۆپلەپ تۇخۇم تۇغىدىغان بولۇپ، بۇ مەزگىلدە كېۋەزنىڭ خىمىيەلىك كونترول قىلىش خىزمىتىنى چىڭ تۇتۇپ، بويىغا زورلاپ ئۆسۈپ كېتىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك؛ (2) كېۋەزنىڭ پەرۋىشىنى كۈچەيتىش كېرەك. يەنى كېۋەز تۈۋنى يۇمشىتىش، ئوت - چۆپلەرنى ۋاقتىدا ئوتاش، ھارام - شاخ ۋە قېرى يوپۇرماقلارنى ئېلىۋېتىش، ئۈچىنى ئۈزۈش قاتارلىق پەرۋىشلەرنى كۈچەيتىش ئارقىلىق، كېۋەز ئېتىزنىڭ ھاۋا ئۆتۈشۈش شارائىتىنى ياخشىلاپ، يېتىلگەن ھاسارتنىڭ تۇخۇم تۇغۇشىنى ئازايتقىلى بولىدۇ؛ (3) ئادەم كۈچى بىلەن لىچىنكىسىنى تۇتۇپ ئۆلتۈرۈش كېرەك؛ (4) تېرىك شاخ باغلىمى ۋە خىرە نۇرلۇق چىراغ ئارقىلىق پەرۋانسىنى ئالداپ يوقىتىش كېرەك. غوزا قۇرت پەرۋانسىنىڭ نۇرغا، تېرىك شاخ، يوپۇرمىقىغا ئىنتىلىش ئالاھىدىلىكىدىن پايدىلىنىپ، كېۋەز ئېتىزىغا مۇۋاپىق ئارىلىقتا خىرە نۇرلۇق چىراغ ئېسىش ۋە تېرىك شاخ باغلىمى قويۇش ئارقىلىق، غوزا قۇرت پەرۋانسىنى يوقايتقىلى بولىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا جىنسىي جەلپ قىلىش دورىسى ئارقىلىقمۇ غوزا قۇرتىنىڭ پەرۋانسىنى ئالداپ يوقايتقىلى بولىدۇ.

5. غوزا قۇرتىنىڭ كۈشەندىلىرىدىن تولۇق پايدىلىنىش كېرەك. خانقىز، ئالتۇنكۆز، پارازىت چىۋىن قاتارلىق كۈشەندىلەر غوزا قۇرتىنىڭ تۇخۇم، لىچىنكىلىرىنى يەيدىغان بولۇپ، بۇ ئارقىلىق غوزا قۇرتىنىڭ تۇخۇم ۋە لىچىنكىلىرىنى ئازايتقىلى بولىدۇ.

6. دورا چېچىش ئارقىلىق ئالدىنى ئېلىش كېرەك. يەنى ھەر 100 تۈپ كېۋەزدىكى تۇخۇم سانى 15 - 20 گە ياكى لىچىنكا بەش دانىگە يەتكەندە دورا چېچىش، كۈشەندىلەرگە زىيانلىق دورىلارنى مۇمكىنقەدەر ئىشلەتمەسلىك كېرەك. بۇ ئارقىلىقمۇ ھاسارات زىيىنىنى يېنىكلەتكىلى بولىدۇ. (03)

ھېرىتىدا كېيىپ كۆرۈلدىغان كېسىلگۈچى ئۆسۈملۈك ۋە ئۆسۈملۈك قارشى - پۇرۇش ئۆسۈملۈكى

ماينۇر زايىت

(توقسۇن ناھىيە ئىلانلىق بازارلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 838103)

1. ئاساسلىق كېسەللىكلەر: (1) شوخلىنىڭ يوپۇرماق پۇرۇلىشى كېسەللىكى يۈز بەرسە دېھقانچىلىقتا ئىشلىتىلدىغان مېكروپىقا قارشى دورا «10-B0» نى 150 ھەسسە سۇيۇلدۇرۇپ چاچسا بولىدۇ؛ (2) ۋىرۇس كېسىلى كۆرۈلگەن بولسا «ۋىرۇسقا قارشى - 1» (抗病毒剂-1号) نى 200 - 250 ھەسسە سۇيۇلدۇرۇپ، مايسا مەزگىلىدىن باشلاپ ھەر يەتتە كۈندە بىر قېتىمدىن، 4 - 6 قېتىم چاچسا بولىدۇ. (3) بۇرغۇچى زەمبۇ - رۇغ كېسىلى، كۈل رەڭ پاختىلىشىش كېسىلى كۆرۈلسە، %50 لىك روۋرال (扑海因) نى 1000 ھەسسە ياكى %50 لىك سۇمپېكس (速克灵) نى 1000 ھەسسە سۇيۇقلاندۇرۇپ تەكشى چاچسا بولىدۇ. يوپۇرماق پۇرۇلىشىش كېسىلى كۆرۈلسە %70 لىك زىنپ (代森锌) نى 500 ھەسسە ياكى %50 لىك ترام (福美双) نى 500 ھەسسە ياكى %58 لىك مانكوزېپ (甲霜灵锰锌) نى 500 ھەسسە سۇيۇقلاندۇرۇپ چاچسا بولىدۇ.

2. ئاساسلىق زىيانداش ھاشارانلار: ئاساسلىق زىيانداش ھاشارات كېۋەز غوزا قۇرتى بولۇپ، ئۇنىڭ پارازىت خوجىسى 250 خىلغا يېتىدۇ. كېۋەز غوزا قۇرتى ئاساسلىقى شوخلا، كېۋەز، تاماكا قاتارلىق زىرائەتلەرگە زىيان سالدۇ. كېۋەز غوزا قۇرتى بىر يىلدا ئىككى قېتىم ئەۋلاد قالدۇ - رىدۇ، 2 - ئەۋلادنىڭ شوخلىغا بولغان زىيىنى ئەڭ ئېغىر بولىدۇ. زىيىنى ئېغىر بولغان ئېتىزلارغا ھاشارات چۈشۈش نىسبىتى %30 - %50 كە يېتىدۇ.

ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش: (1) دېھقانچىلىق تېخنىكا تەدبىرلىرى ئارقىلىق ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىشقا ئەھمىيەت بېرىپ، شوخلا شاخلى - رىنى ۋاقتىدا پۇتاش، يۇمران يوپۇرماق، يۇمران شاختىكى تۇخۇم ۋە لى - چىنكىلىرىنىڭ ھەممىسىنى تازىلاپ، سىرتقا چىقىرىپ كۆيدۈرۈۋېتىش يا - كى چوڭقۇر كۆمۈۋېتىش كېرەك. شۇنىڭ بىلەن بىرگە ھاشارات چۈشكەن

كېۋەز قىزىل ئۆزۈمبەكلىك ئالىمى ئالىشى - پىرىنسىپ ئىسرايىلى

نۇر بىيە ياقۇپ سىدىق ئەمەت

(لوپنور ناھىيەلىك دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى كېڭەيتىش مەركىزىدىن 841500)

تۇنساياقۇپ

(لوپنور ناھىيە شىخېڭ يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 841500)

1. پەيدا بولۇش ۋە زىيان سېلىش ئادىتى: كېۋەز قىزىل ئۆمۈچۈكى يو - پۇرماق كانىسى دەپمۇ ئاتىلىدۇ. ئاپتونوم رايونىمىزنىڭ كېۋەز تېرىلىدىغان جايلىرىدا ئومۇمىيۈزلۈك پەيدا بولىدۇ. رايونىمىزدا يىلدا 10 - 15 ئەۋلاد قالدۇرىدۇ، يېتىلگەن چىشى ھاشارتى ئوت - چۆپ يىلتىزى بار ئۈستۈنكى قاتلام تۇپراقتا ۋە تۇپراق يېرىقچىلىرىدا، ئېتىزنىڭ ئىچى ۋە سىرتىدىكى، ئېتىز بېشىدىكى قۇرۇق شاخ - يوپۇرماقلاردا ياكى دەرەخ قوۋزىقىنىڭ ئى - چىدە توپلىشىپ قىشتىن ئۆتىدۇ. ھاۋا تېمپېراتۇرىسى 8°C بولغاندا پەيدا بولۇشقا باشلايدۇ، 12°C قا يەتكەندە چېتىشىپ تۇخۇم سالىدۇ. كېۋەز ماي - سىسى ئۈنۈپ چىققاندىن كېيىن كېۋەزلىككە يۆتكىلىپ زىيان سالىدۇ. 6 - ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىدا تېز كۆپىيىپ، زىيان سېلىشى ئەۋجىگە چىقىدۇ، 7 - ئاينىڭ ئوتتۇرىلىرىدا ئىككىنچى ئەۋلادنىڭ زىيان سېلىشى ئەۋجىگە چىقىدۇ. 7 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن 8 - ئاينىڭ باشلىرىغىچە كېۋەز چېچەكلەپ غوزلاش مەزگىلىدە ئېتىز نەملىكى بەك تۆۋەن، سۇنىڭ پارلىنىش مىقدارى

شوخلىنى ئۈزۈپ بىر تەرەپ قىلىۋېتىش كېرەك؛ (2) بىيولوگىيەلىك ئۇ - سۇل ئارقىلىق ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش ئۈچۈن، ئىككىنچى ئەۋلاد غوزا قۇرتىنىڭ لىچىنىكىسى تۇخۇمدىن چىقىش مەزگىلىدە يىشالىڭ (一杀灵) نى 500 ھەسە ياكى شۇگوجىڭ (蔬果净) نى 700 ھەسە سۇيۇقلاندۇرۇپ ھەرمو يەرگە 200 گرامدىن چاچسا ياكى شىنىيەنئەن (新棉安) نى ھەرمو يەرگە 40 گرامغا 50 گرامغىچە سۇ قوشۇپ، ھەر ھەپتە ئارىلاپ بىر قې - تىم چاچسا ئۈنۈمى ياخشى بولىدۇ. (3) كېۋەز غوزا قۇرتىنىڭ لىچىنىكىسى تۇخۇمدىن چىقىشى يۇقىرى پەللىگە يەتكەندە، 50% لىك فوكسىم (辛硫磷) سۈتسىمان دورىسىنى 1000 ھەسە ياكى 10% لىك سۇيۇلدۇرۇپ ھەر 5 - 7 كۈندە بىر قېتىمدىن، ئۇدا ئىككى قېتىم چاچسا ئۈنۈمى بولىدۇ. (03)

بەك كۆپ بولسا، ئۈچىنچى ئەۋلادنىڭ زىيان سېلىشى ئەۋجىگە چىقىدۇ. يېتىلگەن ھاشارىنى ۋە لىچىنكىسى يوپۇرماق ئارقىسىغا توپلىشىپ شىرنە سۈيۈقلۈكىنى سۈمۈرۈپ، يوپۇرماقتا كىچىك قىزىل چېكىتلەرنى پەيدا قىلىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا غول، گۈل، غوزىلارنىڭ يۇمران قىسىملىرىغا زىيان سالىدۇ. ئېغىر بولغاندا يوپۇرماق يېشىللىقىنى يوقىتىپ، قىزىرىش، قۇرۇش، غۇنچە، چېچەك، يۇمران غوزىسى تۆكۈلۈش قاتارلىق ئالامەتلەر كۆرۈلىدۇ. ھاۋا قۇرغاق، ھۆل - يېغىن ئاز، تېمپېراتۇرا $24^{\circ}\text{C} - 28^{\circ}\text{C}$ ، نىسپى نەم - لىكى 70% تىن يۇقىرى بولغاندا ئەڭ تېز كۆپىيىدۇ. 8 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن كېيىن ھاۋانىڭ نىسپى نەملىكى يۇقىرىلىغاندا قىزىل ئۆمۈچۈكنىڭ زىچلىقى تۆۋەنلەيدۇ. 10 - ئايدىن كېيىن تېمپېراتۇرا تۆۋەنلىگەندە قىشتىن ئۆتۈش ئورنىغا يۆتكىلىپ قىشتىن ئۆتىدۇ.

ئالدىنى ئېلىش - يوقىتىش: (1) كېۋەزنى يىغىۋالغاندىن كېيىن، ئېتىز - ئېرىقتىكى قۇرۇق شاخ - يوپۇرماق، ئوت - چۆپلەرنى تازىلاش، كۈزدە يەرنى ئاغدۇرۇپ تولۇق ياتقۇزۇش، ئېتىز قىرلىرىنى تەكشۈلۈش ئارقىلىق، ھاشارلارنىڭ قىشتىن ئۆتۈش مەنبەسىنى يوقىتىش لازىم. تەكرار تېرىشتىن ساقلىنىش، قوشنا ئېتىزغا زىرائەتلەرنى مۇۋاپىق ئورۇنلاشتۇرۇش، سېرىق پۇرچاق، يىسىسى پۇرچاق، پىدىگەن قاتارلىقلاردا قىزىل ئۆمۈچۈك كۆپ پەيدا بولىدىغان بولغاچقا، بۇ خىل ئېگىزىغا كېۋەز تېرىماسلىق ھەم مۇشۇ تۈردىكى زىرائەتلەر بىلەن قوشنا ياكى ئارىلاش تېرىماسلىق كېرەك. كېۋەزنى ئەڭ ياخشى باشاقلار ئائىلىسىدىكى زىرائەتلەر بىلەن نۆۋەتلەشتۈرۈپ تېرىش ياكى بۇغداي، شال، قىزىلچا قاتارلىق زىرائەتلەر بىلەن قوشنا تېرىش كېرەك؛ (2) قىزىل ئۆمۈچۈك زىيىنىغا بەرداشلىق بېرەلەيدىغان سورتلارنى تېرىپ، پەرۋىشىنى كۈچەيتىپ، تىمەن ئۆستۈرۈپ، زىيان سېلىشىنى كونترول قىلىش كېرەك؛ (3) قىزىل ئۆمۈچۈك پەيدا بولۇشىنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە 20% لىك دىكوفول (三氯杀螨醇) نى 1500 ھەسسە ياكى 20% لىك سەنلۇ شامەنپىڭ (三氯杀螨砒) نى 800 ھەسسە سۈيۈلدۈرۈپ يوپۇرماققا پۈركۈش كېرەك. قىزىل ئۆمۈچۈكتە دورىغا ماس - لىشىشچانلىق پەيدا بولۇشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئۈچۈن 73% لىك ئۈمىت

يېسى بۇرچاقتىكى كېسەللىك، زىيانداش ھاشارلارنىڭ ئالدىنى

بېلىش - يوقىتىش ئۇسۇلى

روشنەنگۈل خوجابدۇل

(پىچان ناھىيەلىك يېزا ئىگىلىك رادىيو - تېلېۋىزىيە مەكتىپىدىن 838200)

1. سولشىپ قۇرۇش كېسىلى: كېسەللىككە چىداملىق سورتلارنى تاللاپ، ئۇرۇقنى باۋىستىن (多菌灵) بىلەن دورىلاپ تېرىش كېرەك. كېسەللىك پەيدا بولۇشنىڭ دەسلەپكى مەزگىلدە %50 لىك باۋىستىننىڭ 400 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، %70 لىك مېتىل توپسىن (甲基托布净) نىڭ 500 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى ھەر 7 - 10 كۈندە بىر قېتىم، ئۇدا 2 - 3 قېتىم، ھەر قېتىمدا ھەر بىر تۈپكە 500 مىللىلىتىردىن قويۇش كېرەك.

2. كۈل رەڭ پاختىلىشىش كېسىلى: كېسەللىك پەيدا بولۇشنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە روۋرال (扑海因) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 800 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، %50 لىك سۇمىلىكس (速克灵) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 1000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، %40 لىك شىجىيالى (施佳丽) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 1500 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى ھەر 7 - 10 كۈندە بىر قېتىم، ئۇدا 2 - 3 قېتىم پۈركۈش كېرەك.

(克螨特) نى 3000 ھەسسە ياكى %20 لىك سۈمەنتۇڭ (速螨酮) نى 3000 ھەسسە سۇيۇلدۇرۇپ تەكشى پۈركۈش كېرەك. 7 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن 8 - ئايغىچە تەكشۈرۈشنى كۈچەيتىپ، زۆرۈر بولغاندا %73 لىك ئۈمىت سۈتسىمان سۇيۇقلۇقىنى 1000 - 1500 ھەسسە سۇيۇلدۇرۇپ پۈركۈش كېرەك. ئۇنىڭدىن باشقا %20 لىك ئامىتراز (双甲迷) سۈتسىمان سۇيۇقلۇقىنى 1000 - 2000 ھەسسە سۇيۇلدۇرۇپ پۈركۈش كېرەك. ئۇنىڭدىن باشقا %20 لىك دىكوفولنى 800 - 1000 ھەسسە سۇيۇلدۇرۇپ پۈركۈش كېرەك. دىكوفول بىلەن نىسورون (尼素良) نى ئارىلاشتۇرۇپ پۈركۈش كېرەك. ئۇمۇچۈكنى يوقىتىش ئۈنۈمى تېخى - مۇ ياخشى بولىدۇ. تاماكا، ھاك، سۇنى 1:1:60 نىسبەت بويىچە تەڭشەپ چاچسا ياخشى ئۈنۈم بېرىدۇ. (03)

3. **دات كېسىلى:** كېسەللىككە چىداملىق سورتلارنى تاللاپ، مۇۋاپىق زىچلىقتا ئۆستۈرۈش ۋە كېسەللەنگەن يوپۇرماقلارنى ۋاقتىدا ئۈزۈۋېتىش كېرەك. كېسەللىك پەيدا بولۇشنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە %25 لىك تىردە-ئادىمفون (粉锈宁) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 2000-3000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، %50 لىك كاربوكسىن (萎秀灵) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 800 - 1000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، دىزوتوك (敌唑铜) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 4000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى ھەر 7-10 كۈندە بىر قېتىم ئۇدا 2-3 قېتىم پۈركۈش كېرەك.

4. **ئاق توزان پىت:** سېرىق تاختايغا جەلپ قىلىپ يوقىتىش كېرەك. دېھقانچىلىق دورىسى چېچىشقا توغرا كەلسە، بۇرغىن (扑虱灵) نىڭ 1000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، %2.5 لىك ئوران (天王星) سۈتسىمان مېيىنىڭ 3000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، %70 لىك ئەيمپىلې (艾美乐) نىڭ 5000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، %25 لىك ئاكتېي (阿克泰) نىڭ 4000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى چاچسا ياخشى ئۈنۈم بېرىدۇ.

5. **يوپۇرماق قات چىۋىنى:** سېرىق تاختاي ئېسىپ جەلپ قىلىپ يوقىتىش كېرەك. كېسەللىك پەيدا بولۇشنىڭ دەسلەپكى مەزگىلىدە %90 لىك ئەيفۇدىڭ (爱福丁) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 800 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقى، %50 لىك مېتاك (虫螨克) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 1000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقى، %40 لىك پىرىدابىن (啞螨灵) نەملىنىشچان پاراشوكىنىڭ 1500 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقى، %5 لىك رېگىنت (锐劲特) نىڭ 3000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى نۆۋەتلەشتۈرۈپ چېچىش كېرەك.

6. **قىزىل ئۆمۈچۈك:** %1.8 لىك ئەيفۇدىڭ سۈتسىمان مېيىنىڭ 2000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقى، %20 لىك مىسورۇن (灭扫利) سۈتسىمان مېيىنىڭ 2000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى، %20 لىك مېتاك سۈتسىمان مېيىنىڭ 2000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى نۆۋەتلەشتۈرۈپ چېچىش كېرەك.

7. **پۇرچاق پىتى:** ئېتىزلىققا سېرىق تاختاي ئېسىپ جەلپ قىلىپ يوقىتىش كېرەك. دورا چېچىشقا توغرا كەلسە %70 لىك ئەيمپىلې ياكى %10 لىك ئىمىداكلورد (吡虫啉) نىڭ 300 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى ياكى %25 لىك كارات (功夫) سۈتسىمان مېيىنىڭ 3000 ھەسسەلىك سۇيۇقلۇقىنى نۆۋەتلەشتۈرۈپ چاچسا ياخشى ئۈنۈم بېرىدۇ. (03)

زىرائەتلەرنى سۇغىرىش تۈزۈمىنى بەلگىلەش ۋە دىققەت قىلىدىغان نۇقتىلار

رەيھانگۈل ئابدۇمۆمىن

(تارىم دەريا ۋادىسى خوتەن باشقۇرۇش ئىدارىسىدىن 848000)

زىرائەتلەرنى سۇغىرىش تۈزۈمىنى تۈزۈش - سۇغىرىش ئىشلىرىنى باش- قۇرۇش جەريانىدىكى چېتىلىش دائىرىسى كەڭ، تەسىر قىلىدىغان ئامىللار كۆپ، يولغا قويۇپ كونكرېتنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش جەھەتتە قىيىنچىلىقلار كۆپ كۆرۈلىدىغان ئەمەلىي خىزمەتلەرنىڭ بىرى. ئىلمىي سۇغىرىش تۈزۈ- مى تۈزۈشنىڭ ئالدى - كەينى ۋە ئەمەلىي سۇغىرىش مەشغۇلاتى جەريانىدا، تۆۋەندىكى نۇقتىلارغا ئالاھىدە دىققەت قىلىنسا، سۇرايى، تۇپراق، ھاۋارايى، يېزا-ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش تەدبىرلىرى ۋە سۇغىرىش جەريانىدىكى نۇرغۇن تېخنىكىلىق ئامىللار زىچ بىرلەشتۈرۈلۈپ، ھەقىقىي ئۈنۈمى كۆ- رۈلىدىغان مۇكەممەل تۈزۈم بولۇپ چىقىدۇ.

1. تەبئىي شارائىتقا دائىر ماتېرىياللارنى ئەتراپلىق ئىگەللەشكە دىققەت قىلىش. تەبئىي شارائىت ئادەتتە جۇغراپىيىلىك ئورنى، يەر شەكلى، ھۆل - يېغىن ئەھۋالى، پارغا ئايلىنىش مىقدارى، تېمپېراتۇرا، نەملىك دەرى- جىسى، شامال ئەھۋالى، يەر تېمپېراتۇرىسى، قىروسىز مەزگىل، يورۇقلۇق چۈشۈش، سۇ مەنبەسى، سۇ مىقدارى، سۇ سۈپىتى قاتارلىقلارنى كۆرسىتىدۇ.
2. ئىجتىمائىي شارائىتقا ئائىت ماتېرىياللارنى ئىگەللەشكە دىققەت قى- لىش. ئىجتىمائىي شارائىت ئادەتتە باشقۇرۇش تۈزۈلمىسى، ئەمگەك كۈچى ئەھۋالى، سۇ تەجەپ سۇغىرىش تېخنىكىسىنى قوللىنىش ئەھۋالى، ئەنئە- نىۋى سۇغىرىش ئۇسۇلىنى قوللىنىش ئەھۋالى قاتارلىقلارنى كۆرسىتىدۇ.
3. تۇپراق ئەھۋالىنى ئىگەللەشكە دىققەت قىلىش. تۇپراق ئەھۋالى ئادەتتە تۇپراقنىڭ تۈرى، سۈپىتى، سىغىم ئېغىرلىقى، كاۋاكلىق نىس- بىتى، ئېتىزنىڭ سۇ ساقلاش مىقدارى، سىڭىش تېزلىكى قاتار- لىقلارنى كۆرسىتىدۇ.

4. تېرىلىدىغان زىرائەت ئەھۋالىنى ئىگەللەشكە دىققەت قىلىش. سۇغى- رىش تۈزۈمىنى بەلگىلەشنىڭ ئاچقۇچى - زىرائەتلەرنىڭ ھەر قىتىملىق

مۇۋاپىق سۇغىرىش ۋاقتى ۋە سۇغىرىش نورمىسىنى بەلگىلەش بولغاچقا، زىرائەتلەرنىڭ تۈرى، سورتى، مەھسۇلات سەۋىيىسى، ھەر قايسى ئۆسۈش باسقۇچلىرىدىكى ئۆسۈش ئەھۋالى، دېھقانچىلىق تېخنىكا تەدبىرلىرىنىڭ ئوخشاش بولماسلىقى قاتارلىق ئەھۋاللارنى ئىگەللەشكە ئەھمىيەت بىر رىش لازىم.

5. ھەر قېتىملىق سۇغىرىشنىڭ مۇۋاپىق بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش جەھەتتىكى ئەھۋاللارغا دىققەت قىلىش. سۇغىرىش نورمىسى بەك ئاز بولسا زىرائەتلەرنىڭ بەلگىلىك مەزگىلىدىكى سۇغا بولغان تەلپىنى قاندۇرغىلى بولمايدۇ. سۇغىرىش نورمىسى بەك كۆپ بولسا، تۇپراقتىكى ھاۋا مىقدارىنى ئازايتىۋېتىدۇ - دە، زىرائەتلەرنىڭ ئۆسۈشىگە پايدىسىز بولىدۇ، ھەتتا سۇ كۆپ مىقداردا تۆۋەنگە سىڭىپ كېتىپ، سۇ ئىسراپ بولىدۇ، تۇپراقتىكى ئوزۇقلۇق ماددىلارنى ئېقىتىپ كېتىدۇ، يەر ئاستى سۇ ئورنىنى ئۆرلىد- تىپ، تۇپراقنىڭ زەيلىشىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ.

6. زىرائەتلەرنىڭ ئۆسۈش مەزگىلىدىكى سۇغىرىش نورمىسىنى زىرائەت- لىرىنىڭ ھەر قايسى ئۆسۈش باسقۇچىدىكى يىلتىز سىستېمىسىنىڭ ئەھۋال- لى، تۇپراقنىڭ خاراكتىرى، سۇغىرىش ئۇسۇلى ۋە ھاۋارايى ئۆزگىرىشى قاتارلىق ئەھۋاللار بىلەن بىرلەشتۈرۈشكە دىققەت قىلىش لازىم.

7. تۇپراقنىڭ پىلاندىكى نەمىدىلىش قەۋىتىنىڭ چوڭقۇرلىقىنى، نەچچە يىللىق سۇغىرىش ماتېرىياللىرىدىن تەجرىبە قىلىشتىن كىلىپ چىققان نەتىجىلەر بىلەن بىرلەشتۈرۈپ تەھلىل قىلىش ئارقىلىق بېكىتىشكە دىق- قەت قىلىش لازىم.

8. ئىككى قېتىملىق سۇغىرىش ئارىلىقىنى ھېسابلاش ۋە ئېھتىياجلىق سۇ مىقدارىنى بېكىتىشتە، تۇپراقتا ساقلانغان سۇنىڭ مىقدارى، تۇپراقنىڭ ئەڭ تۆۋەن سۇ ساقلانغان مىقدارى ۋە زىرائەتلەر كۈندىلىك تەلەپ قىلىدىغان سۇ مىقدارى قاتارلىق پارامېتىرلارنى ھېسابلاشقا ئالا- ھىدە دىققەت قىلىش لازىم. (05)

قۇرغاقچىلىقنىڭ زىرائەتكە بولغان زىيىنى ۋە تاقابىل تۇرۇش تەدبىرلىرى

گۈلنىسا ئابدۇراخمان

(تارىم دەريا ۋادىسى خوتەن باشقۇرۇش ئىدارىسىدىن 848000)

خوتەن تىپىك ھالەتتىكى سۇغۇرلىدىغان يېزا ئىگىلىك رايونى بولۇپ، يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىشىدا پەسىل خاراكتېرلىك سۇ يېتىشمەسلىك مەسىلىسى نىسبەتەن ئېغىر، ھەر يىلى ئەتىياز ۋە كۈز پەسلىدە زىرائەتلەر - دىكى سۇغىرىش بىلەن ئېھتىياج ئوتتۇرىسىدىكى زىددىيەت كەسكىنلىد - شىپ، سۇغا بولغان ئېھتىياج ئۈزۈكسىز كۈچىيىدۇ. قۇرغاقچىلىق ئەھۋالى ئاساسلىقى 3 -، 6 -، 9 -، 10 - ئايلارغا مەركەزلەشكەن بولۇپ، قۇرغاق - چىلىق ئاپىتىنى شەكىللەندۈرۈپ قويدۇ.

1. قۇرغاقچىلىقنىڭ زىرائەتكە بولغان زىيىنى: قۇرغاقچىلىق — سۇنىڭ ھەددىدىن ئارتۇق يېتىشمەگەنلىكىنىڭ ئالامىتى بولۇپ، ئۇ ئۈچ خىل بولىدۇ. (1) تۇپراق قۇرغاقچىلىق: تۇپراق تەركىۋىدىكى سۇ ئاز بولۇپ زىرائەتنىڭ سۈمۈرىشى قىيىنلىشىپ، ياخشى ئۆسەلمەي، يوپۇرماقلىرى سارغىيىپ، سولىشىپ، ھەتتا قۇرۇپ نابۇت بولىدۇ؛ (2) ھاۋا قۇرغاقچىلىق: ھاۋا شارائىتى بولۇپ، سۇنىڭ پارلىنىشىنى كۈچەيتىدۇ - دە، پارلانغان سۈيى قوبۇل قىلغىنىدىن ئېشىپ كېتىپ، زىرائەتلەر ياخشى ئۆسەلمەيدۇ؛ (3) فىزىيولوگىيەلىك قۇرغاقچىلىق: زىرائەت فىزىيولوگىيەلىك سەۋەبلەر بىلەن تۇپراق تەركىبىدىكى سۇدىن پايدىلىنالمىغانلىقى تۈپەيلى كېلىپ چىقىدىغان قۇرغاقچىلىق، مەسىلەن: شورلۇق يەرلەردە ياكى ئېرۇرچان ئۇ - غۇت ھەددىدىن ئارتۇق كۆپ يەرلەردە تۇپراققا ئېرىتمىنىڭ سىڭىش بېسىمى يىلتىز ھۈجەيلىرىنىڭ سۈمۈرۈش كۈچىدىن ئېشىپ كېتىپ، يىل - تىز سىستېمىسى سۈنى سۈمۈرەلمەيلا قالماي، بەلكى زىرائەت تېنىدىكى سۇ سىرتقا چىقىپ كېتىپ، فىزىيولوگىيەلىك قۇرغاقچىلىقنى كەلتۈ - رۈپ چىقىرىدۇ.

قۇرغاقچىلىق زىرائەت تېنىدىكى فېرىمىنت ھەرىكىتىنىڭ ماسلىشىش - چانلىقىنى بۇزۇپ، بىرىكىش جەريانلىرىنى چەكلىمىگە ئۇچرىتىدۇ. گىمد - رولىزلىنىشىنى كۈچەيتىدۇ، نەپەس ئېلىشىنى كۆپەيتىدۇ - دە، ئورگانىك ماددىلار كۆپلەپ خورايدۇ. قۇرغاقچىلىق يەنە يوپۇرماقلارنىڭ ھاۋا تۆشۈك - لىرىنى ئېتىپ، پارغا ئايلىنىش ئاجزلايدۇ - دە، زىرائەت سۇسىزلىنىپ،

پىروتوپلازما بىلەن كىلىتلار چالشىپ، كىلىتكلار پىروتوپلازىمدا سۇ بولمىغاچقا تۈگۈلۈپ، كىلىتكا تاملرى قورۇلۇپ، مېخانىكىلىق بۇزۇلۇشقا ئۇچرايدۇ.

2. قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇش تەدبىرلىرى: (1) قۇرۇلۇش تەدبىرلىرى: سۇ قۇرۇلۇش سىستېمىسى بولسا قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇپ ئاپەتنى ئازايتىشتىكى مۇھىم بولغان ماددى ئاساستۇر. سۇنى ئىلمىي ھالدا تەكشۈش، سۇ قۇرۇلۇشلىرىنىڭ رولىنى تولۇق جارى قىلدۇرۇش بولسا قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇپ ئاپەت زىيىنىنى ئازايتىش خىزمىتىدە. نىڭ غەلبىسىنى قولغا كەلتۈرۈشتىكى مۇھىم تەدبىر: (2) سۇ تېجەش تەدبىرى: سۇ تېجەش مۇمكىنچىلىقى بولغان تۈرلۈك ئۇنۋېرسال تەدبىرلەرنى قوللىنىپ، سۇ ئېلىش ۋە يوللاش قۇرۇلمىلىرى، ئېتىز - ئېرىق سۇغىدىرىشى، تۇپراق ۋە ئۆسۈملۈكلەرنىڭ سۇ ساقلىشى قاتارلىق ئۇسۇللار ئارقىلىق، سۇ مەنبەلىرىنىڭ زىيىنى ۋە ئىسراپچىلىقىنى ئازايتىپ، سۇنىڭ پايدىلىنىش قىممىتىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش، شۇنداقلا ھازىر بار بولغان سۇ مەنبەسىدىن يۇقىرى ئۈنۈمدە پايدىلىنىشتىن ئىبارەت: (3) باشقۇرۇش تەدبىرى: قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇپ ئاپەتنى ئازايتىش، زۆرۈر بولغان قۇرۇلۇش تەدبىرىدىن پايدىلىنىپ سۇ مىقدارىنى كۆپەيتىش، سۇ تېجەش، سۇ ساقلاش مەقسىتىگە يېتىشتىن باشقا يەنە، زۆرۈر بولغان ئۇنۋېرسال باشقۇرۇش تەدبىرلىرى ئارقىلىق، ھەقىقىي تۈردە قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇپ ھوسۇلنى ئاشۇرۇش، سۇ بىلەن تەمىنلەشنى ۋە ئېكولوگىيەلىك مۇھىت ئاسراشنى ھەقىقىي تۈردە ئىشقا ئاشۇرۇپ، قۇرغاقچىلىقنىڭ زىيىنىنى ئەڭ تۆۋەن چەكتە تۇتۇۋەتلىتىپ، ئاپەت زىيىنىنى كېمەيتىشنىڭ ئومۇمىيۈزلۈك غەلبىسىنى قولغا كەلتۈرۈشتىن ئىبارەت.

قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇپ ئاپەت زىيىنىنى كېمەيتىشنى باشقۇرۇش سىستېمىسى — قۇرغاقچىلىق زىيىنىنى ئازايتىشنىڭ مۇھىم كاپالەتتى. قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇپ ئاپەت زىيىنىنى كېمەيتىش خىزمىتى ئاپەتنىڭ ئالدىنى ئېلىش، قۇرغاقچىلىق مەزگىلىدە ئاپەتكە تاقابىل تۇرۇپ ئاپەتتىن قۇتۇلۇش، ئاپەتتىن كېيىنكى ئەسلىگە كەلتۈرۈش خىزمىتى قاتارلىقلاردىن ئىبارەت بولۇپ، قۇرغاقچىلىققا تاقابىل تۇرۇش خىزمىتىگە بولغان بىر تۇتاش رەھبەرلىكنى كۈچەيتىپ، مەمۇرى رەھبەرلەر مەسئۇل بولۇش تۈزۈمىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ، مۇكەممەل بولغان ئاپەتكە تاقابىل تۇرۇش تەشكىلى ئاپراتىنى قۇرۇپ، مەسئۇلىيەتنى ئەستايىدىل ئىجرا قىلىش كېرەك. (05)

ۋىتامىن كېمەلىكىنىڭ چۈجە چىقىرىش ئۇسۇلىنى كۆرسىتىش ۋە تەسۋىر قىلىش

نۆمۇر ئىسمى

(قۇمۇل كەسپىي تېخنىكا مەكتىپىدىن 839000)

چۈجە چىقىش نىسبىتىنىڭ يۇقىرى - تۆۋەن بولۇشى بېقىش - باشقۇرۇش، ئۇرۇقلۇق تۇخۇمنى تاللاش، باشقۇرۇش، دېزىنېفىكسىيەلەش قاتارلىق تېخنىكىلىق ھالقىلار بىلەن مۇناسىۋەتلىك بولىدۇ. ئەگەر توخۇننىڭ كۈندە-كۈندە يېمىدە ۋىتامىن تۈرىدىكىلەر كەمچىل بولسا تۆرەلىمنىڭ يېتىلىشى ئاستا، سۆڭەكلىرىنىڭ يېتىلىشى بىنورمال بولىدۇ، تېرە ۋە ئىچكى ئەزا-ئەزالىرىنىڭ يېتىلىشىگە تەسىر قىلىدۇ، تۇخۇمدىن چىقىش ۋاقتى كېچىكىدە-دە، تۇخۇمدىن چىققان چۈجىلىرى ئاسان ئەي بولمايدۇ، ھەتتا تۇخۇمدىن چىقىپلا ئۆلۈپ قالىدۇ.

1. ۋىتامىن كەملىكىنىڭ تەسۋىرى: (1) ۋىتامىن A كەملىكى. توخۇ يېمىدە ۋىتامىن A كەمچىل بولسا تۇخۇمنى باستۇرۇپ 2 -، 3 - كۈنلىرى تۆرەلىمنىڭ ئۆلۈش نىسبىتى يۇقىرى بولىدۇ. قان تومۇر شەكىللەنمەيلا ئۆلۈپ قالىدۇ. تۆرەلمە يېتىلگەن تەقدىردىمۇ سۆڭىكىنىڭ يېتىلىشى بىنورمال بولىدۇ، كۆرۈش سەزگۈسى تەسىرگە ئۇچرايدۇ، ئۆپكەسىنىڭ يېتىلىشى تولۇق بولمايدۇ، بۆرىكى يوغىناپ سۇلۇق ئىششىيدۇ، كۆكرەك پەرىسى ياللۇغلىنىدۇ، بۆرەك كىچىك نەپچىسى نىكروزلىنىدۇ، ھەتتا مومىيا-لىشىپ ئۆلۈپ قالىدۇ. نېئوموتسىن (新霉素) ۋىتامىن A نىڭ بەدەنگە سۈمۈرۈلۈشىگە تەسىر قىلىدۇ. شۇڭا ۋىتامىن A تولۇقلىغاندا نېئوموتسىن بەرمەسلىك كېرەك؛ (2) ۋىتامىن D كەملىكى. ۋىتامىن D يېتىشمەسە تۆرەلمە غەيرىي يېتىلىدۇ. سۆڭىكى نورمال يېتىلمەيدۇ، پۇتى قىسقا بولۇپ قالىدۇ. تۇخۇم باستۇرۇپ 18 -، 19 - كۈنلىرى ئۆلۈش نىسبىتى يوقۇرى بولىدۇ. توخۇ يېمىدە ۋىتامىن D كەمچىل بولسا تۆرەلمە تېنىدە سۇلۇق ئىششىق بولىدۇ، تۆرەلىمنىڭ يېتىلىشى تەسىرگە ئۇچراپ، ئىككى پۇتى قىس-

قا، بنورمال بولۇپ قالدۇ؛ (3) ۋېتامىن E كەملىك. ۋېتامىن E كەمچىل بولسا تۆرەلمىنىڭ ئۆلۈش نىسبىتى يۇقىرى بولىدۇ. تۆرەلمە يېتىلىش مەزگىلىدە قان ئايلىنىش توسقۇنلۇققا ئۇچراپ، قان تومۇر، توقۇلمىلاردا قان تولۇش قاتارلىقلار كۆرۈلىدۇ. تەكشۈرۈشلەرگە ئاساسلانغاندا، تۇخۇم باستۇرۇپ 7-، 8- كۈنلىرى ئۆلۈش نىسبىتى يۇقىرى بولىدۇ. تۆرەلمىدە نىڭ كۆزى غەيرىي بولۇپ قالىدۇ. تۇخۇم تۇغۇش مەزگىلىدە مېكوتوك-سىن (霉菌毒素) بەرمەسلىك كېرەك؛ (4) ۋېتامىن B₂ كەملىك. ۋېتامىن B₂ نىڭ يېتىشمەسلىكى قان ئازلىق، بۆرەك شەكلى ئۆزگىرىش، پۇتى قىسقا بولۇش، پۇت بوغۇملىرىنىڭ غەيرىي بولۇشى، بوينى ئەگرى بولۇشى كەل-تۈرۈپ چىقىرىدۇ. تەكشۈرۈشلەرگە ئاساسلانغاندا تۇخۇم باستۇرۇپ 14-، 20- كۈنلىرى ئۆلۈش نىسبىتى يۇقىرى بولغان. تۇخۇمدىن چىققان تەق-دردىمۇ ئاسان ئەي بولمايدۇ؛ (5) پانتوتېنىك كىسلاتاسى (泛酸) نىڭ كەمچىل بولۇشى. پانتوتېنىك كىسلاتاسى كەمچىل بولسا تۇخۇم باستۇرۇپ بىر ھەپتە بولغاندا ئۆلۈش نىسبىتى يۇقىرى بولىدۇ. تۆرەلمە قانتىنىڭ ئۆسۈشى ئاستا بولىدۇ، مېڭىسىگە سۇ يىغىلىدۇ، يېتىلىۋاتقان تۆرەلمىنىڭ تېنىدە قاناش، تېرە ئاستىغا سۇ يىغىلىش قاتارلىق ئالامەتلەر كۆرىلىدۇ؛ (6) فولىك كىسلاتاسى (叶酸) كەمچىل بولۇش. فولىك كىسلاتاسى كەمچىل بولسا تۇخۇمدىن چىقىشقا 1- 2 كۈن قالغاندا ئۆلۈش نىسبىتى يۇقىرى بولىدۇ. تۆرەلمىنىڭ بوينى ئەگرى، تۇمشۇقى غەيرىي يېتىلىدۇ، پەي، قا-ناتلىرى تولۇق يېتىلمەيدۇ؛ (7) بىيوتىن (生物素) كەمچىل بولۇش. بىيو-تىن كەمچىل بولسا توخۇمنىڭ تۇخۇم تۇغۇشىغا ئانچە تەسىر قىلمىسىمۇ، لېكىن تۆرەلمىنىڭ نورمال يېتىلىشى ۋە چۈجە چىقىشقا تەسىر قىلىدۇ. تەكشۈرۈشلەرگە ئاساسلانغاندا تۇخۇمنى باستۇرۇپ 19-، 20- كۈنلىرى ئۆلۈش نىسبىتى يۇقىرى بولىدۇ. سۆڭەكلىرى نورمال يېتىلمەيدۇ، ئەگرى بولۇپ قالىدۇ؛ (8) ۋېتامىن B₁₂ كەمچىل بولۇش. تەكشۈرۈشلەرگە ئا-

ساسلانغاندا ۋىتامىن B₁₂ كەمچىل بولسا تۇخۇمنى باسقۇچ بىر ھەپتە بولغاندا ئۆلۈش نىسبىتى يۇقىرى بولىدۇ. چۈنە تۇخۇمدىن چىققان تەق- دىردىمۇ يېتىلىشى ئاستا بولىدۇ، مۇسكۇللىرى تولۇق يېتىلمەيدۇ. ئومۇ- مې بەدەنگە ئېغىر دەرىجىدە سۇ يىغىلىدۇ، بۆرەك ئاقىرىپ كېتىدۇ، قالقان بەز يوغىنايدۇ .

2. ئۇرۇقلۇق تۇخۇمنى باشقۇرۇشنىڭ چۈنە چىقىرىشقا بولغان تەس- رى: ئۇرۇقلۇق تۇخۇم چۈنە چىقىرىشقا تەسەر قىلىدىغان، شۇنداقلا چۈ- جىنىڭ ساغلام ئەي بولۇشى ۋە كېيىنكى ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارىغا تە- سەر قىلىدىغان مۇھىم ئامىل. تۇخۇمنى باسقۇچتىن ئىلگىرى باسقۇچ- دىغان تۇخۇمنى ياخشى تاللاش كېرەك. ئۇرۇقلۇق تۇخۇم يۇقىرى مەھسۇلات- لىق، تېنى ساغلام، ياخشى بېقىلغان، خوراز بىلەن مېكىياننىڭ نىسبىتى مۇۋاپىق تەڭشەلگەن توپتىكى مېكىياننىڭ تۇخۇمى بولۇشى، پاكىز، بۇلغان- مىغان بولۇشى، چوڭ - كىچىكلىكى مۇۋاپىق، بەك چوڭ ۋە بەك كىچىك بولماسلىقى كېرەك. ئۇرۇقلۇق تۇخۇم بەك كىچىك بولسا تۆرەلمە سۈپ- تىگە تەسەر قىلىدۇ. چۈنەنىڭ جۇغى، يېتىلىشى ئاستا بولىدۇ. شۇڭا تۇ- خۇم باسقۇچتىن ئىلگىرى شەكلى بىنورمال، بەك ئۇزۇنچاق، بەك يۇ- مىلاق، شاكىلى نېپىز، شاكىلىغا دەز كەتكەن، باكتېرىيە بىلەن يۇ- قۇملانغان تۇخۇملارنى شاللىۋېتىش كېرەك. ئۇرۇقلۇق تۇخۇمنى ساقلاش ۋاقتى 7 - 10 كۈندىن ئاشماسلىقى، ساقلاش تېمپېراتۇرىسى 12℃ - 18℃، ساقلىنىدىغان ئورۇننىڭ نىسپىي نەملىكى 70%-75% بولۇشى كېرەك . ئۇرۇقلۇق تۇخۇمنىڭ ئېغىرلىقى 40 - 50 گىرام بولسا مۇۋا- پىق بولىدۇ. ئۇرۇقلۇق تۇخۇمنى باسقۇچتىن ئىلگىرى فورمالىن، مارگانسوپ قاتارلىق دېزىنېفېكسىيە دورىلىرى بىلەن دېزىنېفېكسىيەلەپ باسقۇچقا ئالاھىدە ئەھمىيەت بېرىش كېرەك. (02)

گاللازىكى تەك تېرىن تەملىپ تېلىپ كېسەللىك تەملىپ تېلىپ تەملىپ تەملىپ

ئالىيە ھاسان

(توقسۇن ناھىيە ئىلانىق بازارلىق چارۋىچىلىق مالدوختۇرلۇق مۇلازىمەت مەركىزىدىن 838103)

كېسەللىك سەۋەبچىسى: چىگىت كۈنجۈرىسى چارۋا - ماللارنىڭ ئاق-سىل ماددىسىنى تولۇقلايدىغان ياخشى ئوزۇق. لېكىن بۇ خىل ئوزۇق ھەزىم بولغاندىن كېيىن ئاشقازان شىللىق پەردىسىنى غىدىقلاپ، ئاشقازان ئۈچەينىڭ ياللوغلىنىشىنى ۋە ھەرقايسى ئورگانلارنىڭ ئوخشىمىغان دەرىجىدە زەھەرلى-نىشىنى كەلتۈرۈپ چىقىرىدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا يەم - خەشەك پاكىز بولماس-لىق، سىم پارچىلىرى، شېغىل ئارىلىشىپ قېلىش سەۋەبىدىنمۇ ھەقىقىي قېرىن (توققۇز توللۇق) تىقىلىپ قېلىش ئالامىتى كۆرۈلىدۇ.

كېسەللىك ئالامىتى: كېسەللەنگەن كالا ئىشتىھاسزلىنىش، سۈي-دۈكى راۋان بولماسلىق، كېسەللىنىپ بىر كۈن ئۆتكەندىن كېيىن كۆ-شەشتىن توختاش، تېزەكلىمەسلىك، تۆش تەرەپ ئىششىش قاتارلىق ئالامەتلەر كۆرۈلىدۇ.

داۋالاش: (1) ئالدى بىلەن ئاشقازانغا ماگىنت سېلىپ ئۇششاق سىم پارچىسىنى ئېلىۋېتىش كېرەك. ئاندىن كېيىن سۈيۈدۈكىنى راۋانلاشتۇ-رۇش، سۈيۈقلۈك تولۇقلاش، ياللوغ قايتۇرۇش، زەھەرلىك ماددىلارنى چى-قىرىۋېتىش، سۈرگە دورىسى ئىچكۈزۈش قاتارلىق بىر قاتار داۋالاش تەدبىر-لىرىنى قوللىنىش كېرەك. ئالدى بىلەن سۈنياۋ (速尿) دىن 20 مىللىلىد-تىرنى مۇسكۇلغا ئوكۇل قىلىش لازىم. (2) قېرىندىكى تىقىلىپ قالغان ئوزۇقلۇقلارنى ماڭدۇرۇش ئۈچۈن پارافىن (石蜡油) دىن 1500 مىللىلىپ-تىر ئىچكۈزۈلىدۇ. (3) ئاشقازاننى ياخشىلاش ئۈچۈن ھەزىم قىلىشنى ياخ-شىلاش، كۆششىنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن جىيەنئۆپىسەن (健胃散) دىن 500 گىرام، ناترىي بىكاربونات تېلىتى (碳酸氢钠片) دىن 300 تال ئىچكۈزۈ-لىدۇ. (4) كۆشەشنى ئىلگىرى سۈرۈش ئۈچۈن، 5% لىك گىلوگوزىغا ۋىتامىن B₆ دىن 40 مىللىلىتىرنى ئارىلاشتۇرۇپ، ۋىنادىن ئوكۇل قى-

تراكتورنى چۇۋۇپ قۇراشتۇرۇشتا دىققەت قىلىدىغان ئىشلار

تۇرغۇن ئەمەت

(باي ناھىيە يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرى تېخنىكا كىتەپخانىسى پونكىتىدىن 842300)

تراكتور ۋە يېزا ئىگىلىك ماشىنىلىرىنى رېمونت قىلىش، ئاسراش ۋە تەكشۈش جەريانىدا چۇۋۇپ قۇراشتۇرۇشقا توغرا كېلىدۇ. بۇ تېخنىكا تەلەپ قىلىدىغان مەشغۇلات بولۇپ، بەلگىلىك قانۇنىيەتكە ئىگە. ئەگەر قالايمىقان چۇۋۇپ، مەجبۇرىي قۇراشتۇرغاندا ماشىنا - سايمانلار ئاسانلا بۇزۇلۇپ كېتەرەكتىن چىقىدۇ. شۇڭا چۇۋۇپ قۇراشتۇرغاندا قائىدە بويىچە ئۆلچەملىك مەشغۇلات قىلىش زۆرۈر.

1. چۇۋۇش قائىدىسى: (1) ئادەتتە دېتاللارنى چۇۋۇغاندا تېخنىكا تەلەپ بويىچە سىرتىدىن ئىچىگە، ئۈستىدىن ئاستىغا قاراپ چۇۋۇش كېرەك؛ (2) چۇۋۇش جەريانىدا مەخسۇس ئىشلىتىلىدىغان سايمان - ئەسۋابلارنى ئىشلىتىش، ئۇدۇل كەلگەن سايمانلارنى ئىشلىتىشتىن ساقلىنىش كېرەك. ئۇرۇشقا، قايرىشقا بولمايدۇ؛ (3) چۇۋۇشتىن ئىلگىرى دېتاللارنىڭ بوشاش يۈنىلىشىنى توغرا ئىگىلەش، نازۇك، قوشۇمچە دېتاللارنى ئېھتىيات بىلەن چۇۋۇش لازىم؛ (4) دېتاللارنى چۇۋۇغاندا قۇراشتۇرۇشقا ئاسان بولۇش ئۈچۈن ھەر بىر بۆلەكنىڭ دېتاللىرىنى بىر يەرگە ئايرىم قويۇش، ئارىلاشتۇرۇۋەتمەسلىك كېرەك؛ (5) چۇۋۇپ چىقارغان دېتاللارنى پاكىزە يۇيۇپ تازىلىغاندىن كېيىن، بۇزۇلۇش دەرىجىسىنى تەكشۈرۈپ بولىش لازىم.

5% لىك گىلۇكوزىغا ۋىتامىن C دىن 40 مىللىلىتىرنى ۋە ئۇندىن ئوكۇل قىلىش كېرەك. (5) سۇيۇقلۇق تولۇقلاش ئۈچۈن 10% لىك گىلۇكوزىدىن 500 - 1000 مىللىلىتىر ۋە ئۇندىن ئوكۇل قىلىنىدۇ.

ئالدىنى ئېلىش: يەم خەشەك سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىپ، ھەر كۈنى چارۋىلارنىڭ ساغلاملىق ئەھۋالىنى كۆزىتىپ، كېسەللىك ئالامىتى بايقالسا، ۋاقتىدا داۋالاش كېرەك. (03)

لۇپ جازا ئۈستىگە يەر بىلەن تېگىشمەيدىغان قىلىپ تىزىپ قويۇش كېرەك؛ (6) يۈرۈشلەشكەن، ئۆزئارا ئالماشتۇرۇشقا بولمايدىغان دېتاللارنى چۈۈۋۈشتىن ئىلگىرى بەلگە سېلىش، ئارىلىشىپ كېتىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن ئارغامچا بىلەن بىرگە چېتىپ باغلاپ قويۇش كىرەك؛ (7) رې-مونت قىلىش ھاجەتسىز، داۋاملىق ئىشلىتىشكە بولىدىغان دېتاللارنى ئىمكان بار چۈۈۋۈماسلىق كېرەك.

2. قۇراشتۇرۇش ئۇسۇلى ۋە دىققەت قىلىدىغان ئىشلار: (1) قۇراشتۇرغاندا تەرتىپ بويىچە قۇراشتۇرۇش، ھەر بىر بۆلەكتىكى ئۇششاق دېتاللارنى قۇراشتۇرۇپ بولغاندىن كېيىن ئاساسىي گەۋدىگە قۇراشتۇرۇش لازىم. ئادەتتە ئىچىدىن سىرتىغا قاراپ قۇراشتۇرۇلىدۇ. قۇراشتۇرۇش جەريانىدا ئۈن تۇلۇپ قېلىشتىن، خاتا قۇراشتۇرۇپ قويۇشتىن ساقلىنىش كىرەك؛ (2) ئىش ئۈنۈمىنى يۇقىرى كۆتۈرۈش، قۇراشتۇرۇش سۈپىتىگە كاپالەتلىك قىلىش ئۈچۈن ئىمكان بار مەخسۇس ئەسۋاب - ئۈسكۈنە ئىشلىتىش لازىم؛ (3) ئاساسلىق ئورۇنلاردىكى ۋېنتا گۈرۈپپىلىرىنى قۇراشتۇرغاندا شەكلى ئۆزگىرىپ كېتىش، ماي، سۇ ئېقىش، گاز قېچىشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ۋېنتىلارنى بەلگىلىك تەرتىپ بويىچە تەكشۈپ چىقىتىش، كۈچنىڭ تەكشۈپ بولۇشىغا كاپالەتلىك قىلىش، بەلگىلىك بۇرۇش مومېنتى بويىچە چىڭتىلىدىغان ۋېنتىلار، مەسىلەن: سىلىندىر قاپقىقى، چاتما دەستە قاپقىقى، ئۇچقۇرچاق قاتارلىق ئورۇنلارنىڭ ۋېنتا ۋە گايكىلىرىنى مومېنتلىق كۈلۈچ بىلەن چىڭتىتىش كېرەك؛ (4) بەزى زىچ (چىڭ) ماسلاشتۇرۇلغان دېتاللار، مەسىلەن: پورشىن ۋە پورشىن چۆلىكى قاتارلىق زاپچاسلارنى قۇراشتۇرغاندا قالايمىقان ئۈرۈپ كىرگۈزۈپ بۇزۇلۇشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن، ئالدىن قىزدۇرۇپ ئاندىن قۇراشتۇرۇش كېرەك؛ (5) ھەرىكەتلىك ماسلاشتۇرۇلغان زاپچاسلار (پورشىن چۆلىكى، پورشىن ھالقىسى، چاتما دەستە قاتارلىقلار) نى قۇراشتۇرغاندا قۇرۇق ئايلىنىپ، سۈركۈلۈپ ئۇپراش-

كەنت كۆللىكتىپ مالىيەسىنى باشقۇرۇشتا دىققەت قىلىدىغان نۇقتىلار

ئارۇپ مەرۇپ

(غۇلجا ناھىيە يېڭىتام يېزىلىق ئىگىلىك باشقۇرۇش پونكىتىدىن 835119)

1. كەنتلەردە مەبلەغ باشقۇرۇش بىلەن ھوقۇقنى ئايرىۋېتىش كېرەك. يەنى كاسسىر بىلەن رەھبەرنىڭ مەسئۇلىيىتىنى ئېنىق ئايرىپ، كاسسىر - نى كەنتتىكى مالىيەنى دېموكراتىك باشقۇرۇش گۇرۇپپىسىنىڭ كۆرسىتىدىشى بىلەن يېزىلىق ئىگىلىك باشقۇرۇش پونكىتى تەكشۈرۈپ بېكىتىش، كاسسىرنى كەنت باشقۇرۇشقا تەيىنلەشنى بىكار قىلىش، مۇمكىن بولسا يېزا ئىگىلىك خادىملىرى قوشۇمچە ئۆتەش كېرەك.
2. چوڭ چىقىملار يەنى يول قۇرۇلۇش، ئۆستەڭ قۇرۇلۇشى، توسما - قاپقا قاتارلىق چىقىملارنى ئاشكارا خېرىدار چاقىرىپ كۆتۈرە بېرىش كېرەك. ئىشخانا خىراجىتىگە چەك قويۇپ خىراجەت قىلىش، باشقا تۈرلۈك ئۇششاق چىقىملارنى مۇمكىن قەدەر قىلماسلىق، يېزىدىن ئورۇنلاشتۇرغان

تىن ساقلىنىش ئۈچۈن، زاپچاس يۈزىگە پاكىز، ساپ سىلىقلاش مېپى سۈرۈش لازىم؛ (6) ھەرقايسى ئورۇنلاردىكى بەلگىلەرگە، زاپچاس بەلگىسى ۋە قۇراشتۇرۇش بەلگىسىنى سېلىشتۇرۇشقا ئالاھىدە دىققەت قىلىپ، زاپچاسلار ئارىسىدىكى ئۆزئارا ئورۇن ۋە ھەرىكەت مۇناسىۋىتىگە كاپالەتلىك قىلىش لازىم. مەسىلەن: پەيتلىك چىشلىق چاق، ماي بىلەن تەمىنلەش ۋە گاز تەقسىملەش ۋاقتىنىڭ توغرىلىقىغا كاپالەتلىك قىلىش لازىم؛ (7) ھەرىكەتچان قىسىملاردىكى بولتىلارنىڭ بوشاپ كېتىشىدىن ساقلىنىش ئۈچۈن، قۇلۇپلاش چۆلىكى ئۆتكۈزۈش لازىم؛ (8) پۈتكۈل زاپچاسلارنى قۇراشتۇرۇشتىن بۇرۇن پاكىز يۇيۇپ تازىلىغاندىن كېيىن قۇراشتۇرۇش لازىم. خاتا قۇراشتۇرۇپ قويۇش ۋە چالا قۇراشتۇرۇپ قويۇشتىن ساقلىنىش ئۈچۈن، قۇراشتۇرۇش سۈپىتىنى پات - پات تەكشۈرۈپ تۇرۇش كېرەك. (02)

تۈرلۈك پائالىيەت، يىغىن، تەربىيەلەش، تېخنىكا تەربىيەلەش كۇرسى دېگەندەك چىقىملارنى يىزا بىر تۇتاش قىلىش كېرەك، شۇنداق قىلغاندا سوممە - سىنى كونترول قىلغىلى بولىدۇ. ئۇندىن باشقا كاماندىروپكا، يېقىلغۇ ماي، قاتناش كىراسى قاتارلىق چىقىملارغا چەك قويۇش كېرەك.

3. كىرىم - چىقىمنى ئايدا بىر قېتىم تەپسىلىي ئاشكارىلاش، يەنى بۇ - نىڭدا كەنت مالىيىسىگە كۆڭۈل بۆلىدىغان خادىملارغا، دەۋاگەر ئائىلىلىرىگە - چەكەڭ خەلقنىڭ نازارىتىنى قوبۇل قىلىش كېرەك. ھەر بىر كىرىم - چىقىم - غا مۇناسىۋەتلىك ئىنچىكە ھالقىلارغىچە ئاشكارىلاش، بۇنى دېھقان تىلىدا كۆر - گەن ئادەم چۈشىنەلەيدىغان دەرىجىدە ئېلىپ بېرىش كېرەك.

4. چىقىم تۈرلىرىگە شۇ چىقىمنى قىلغۇچى ئىمزا قويۇپ ھېسابقا يوللاش لازىم. مۇنداق بولغاندا شۇ چىقىمدا نورمالسىزلىق كۆرۈلگەندە سۇ - رۇشتۇرۇش ئاسان بولىدۇ، مەسئۇلىيەتسىزلىك قىلىش ئەھۋاللىرى يۈز بەرمەيدۇ.

5. كەنت مالىيەسىنى دېموكراتىك باشقۇرۇش تۈزۈمىدە چىڭ تۇرۇپ، ئامما ۋەكىللىرى ۋە كەنت مالىيەسىنى دېموكراتىك باشقۇرۇش گۇرۇپپىسى - نىڭ پىكىر - تەلەپلىرىنى قوبۇل قىلىپ، كەنت مالىيەسىنى ئامما ئەڭ ئېھتىياجلىق بولۇۋاتقان، تەخىرىسىز مەسىلىلەرگە ئاجرىتىپ، چەكلىك كەنت مالىيەسىدىن ئۈنۈملۈك پايدىلىنىش لازىم.

6. كەنت كاسسىرلىرىنىڭ مالىيە باشقۇرۇش كەسىپى سەۋىيەسى تۆۋەن بولۇش مەسىلىسىنى ھەل قىلىش كېرەك. ھازىر كۆپلىگەن كەنت كاسسىر - لىرى كەنت ئاھالىلەر كومىتېتى ئارقىلىق ئىشقا چىققان دېھقان كادىرلار بولغاچقا، ئۇلارنىڭ كەنت مالىيەسىنى نىشانلىق ھالدا پىلانلاپ ئىشلىتىش سەۋىيەسى تۆۋەن ھەم كۆز قارشى ئېنىق ئەمەس. شۇڭا كەنت كاسسىرلىرىنى نىشانلىق تەربىيەلەشنى كۈچەيتىش ھەم ئامال بار شۇ كەسىپنى ئو - قۇغان، بىلىدىغانلارنى كەنت كاسسىرلىقىغا قويۇپ ئىشلىتىش لازىم. (05)

جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتىنىڭ قۇرامىغا يەتمىگەنلەرنى قوغداش قانۇنى

40 - ماددا مەكتەپلەر، بالىلار باغچىلىرى، يەسىلەر ۋە جامائەت سو-رۇنلىرىدا تاسادىپىي ۋەقە يۈز بەرگەندە، قۇرامىغا يەتمىگەنلەرنى ئاۋۋال قۇتقۇزۇش كېرەك.

41 - ماددا قۇرامىغا يەتمىگەنلەرنى ئالداپ سېتىۋېتىش، تۇتۇپ كې-تىش، خورلاش مەنى قىلىنىدۇ، قۇرامىغا يەتمىگەنلەرگە جىنسىي زىيان-كەشلىك قىلىش مەنى قىلىنىدۇ. قۇرامىغا يەتمىگەنلەرنى زورلاپ، ئازدۇ-رۇپ، تىلەمچىلىككە سېلىش، ئۇلارنى دەسمايە قىلىپ تىلەمچىلىك قىلىش ياكى قۇرامىغا يەتمىگەنلەرنى جىسمانىي ۋە روھىي ساغلاملىقىغا زىيانلىق ئويۇنلارنى قويۇشقا تەشكىللەش مەنى قىلىنىدۇ.

42 - ماددا جامائەت خەۋپسىزلىكى ئورگىنى كۈچلۈك تەدبىر قوللى-نىپ، مەكتەپ ئەتراپىنىڭ ئامانلىقى ۋە قاتناش تەرتىپىنى قانۇن بويىچە ساقلاپ، قۇرامىغا يەتمىگەنلەرنىڭ قانۇنىي ھوقۇق - مەنپەئىتىگە زىيان سالىدىغان قانۇنغا خىلاپ جىنايى قىلمىشلارنىڭ ئالدىنى ئېلىشى ۋە ئۇنى توسۇشى كېرەك. ھەر قانداق تەشكىلات ۋە شەخسنىڭ ئوقۇتۇش تەرتىپىنى قالايمىقانلاشتۇرۇشىغا، مەكتەپ، بالىلار باغچىسى، يەسىلنىڭ يېرى (مەيدا-نى)، ئۆي - ئىمارىتى ۋە ئەسلىھەلىرىنى ئىگىلىۋېلىشىغا ۋە بۇزۇۋېتىشىگە يول قويۇلمايدۇ.

43 - ماددا ناھىيە دەرىجىلىكتىن يۇقىرى خەلق ھۆكۈمىتى ۋە ئۇنىڭ خەلق ئىشلىرى تارمىقى ئىھتىياجىغا قاراپ پاناھلاندىرۇش سورۇنى قۇ-رۇپ، قۇرامىغا يەتمىگەنلەردىن پاناھسىز قالغان سەرگەردان، تىلەمچىلەرنى پاناھلاندىرۇشى، ۋاقىتلىق ۋەسىيلىك مەسئۇلىيىتىنى ئۈستىگە ئېلىشى كېرەك؛ جامائەت خەۋپسىزلىكى تارمىقى ياكى ئالاقىدار باشقا تارماقلار قۇرامىغا يەتمىگەنلەر ئىچىدىكى سەرگەردان، تىلەمچىلەر ياكى ئۆيدىن چى-قىپ كەتكەنلەرنى پاناھلاندىرۇش سورۇنىغا ئاپىرىپ بېرىشى كېرەك. پا-ناھلاندىرۇش سورۇنى ئۇلارنى پاناھلاندىرۇشى ۋە ئۇلارغا ياخشى قارىشى ھەمدە ئۇلارنىڭ ئاتا - ئانىسى ياكى باشقا ۋەسىيلىرىگە ئېلىپ كېتىشىنى ئۇقتۇرۇشى كېرەك. (05)

ئۆزبېك ئاتوموسفېرا بىرەنچى ئىشلەپچىقىرىش كۈچى

نۇرگۈل سەلەي

(ئاتۇش شەھىرى كاتتايلاق يېزىلىق دېھقانچىلىق تېخنىكا پونكىتىدىن 845350)
ئاتوموسفېرا بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش مۇھىت ئاسراش خىزمىتىنىڭ مۇھىم مەزمۇنى، ئۇ خەلقنىڭ ساغلاملىقى ۋە تۇرمۇش مۇھىتىغا ئەمەس، بەلكى ئىقتىسادىي، ئىجتىمائىي ئىشلارنىڭ ئىمكانىيەتلىك سىجىل تەرەققىياتىغا مۇناسىۋەتلىك زور ئىش ھېسابلىنىدۇ.

«ئاتوموسفېرا بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە تىزگىنلەش قانۇنى» يولغا قويۇلغاندىن بۇيان، ئاپتونوم رايونىمىز ئىقتىساد ۋە ئىجتىمائىي ئىشلارنى ئىمكانىيەتلىك سىجىل تەرەققىي قىلدۇرۇش ئىستراتېگىيەسى ۋە خەلقنىڭ تۇرمۇش سۈپىتىنى ياخشىلاش، ئۇنىڭغا كۆڭۈل بۆلۈش ئومۇمىيىتىنى چىقىش قىلىپ، ئاتوموسفېرا بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە تىزگىنلەشكە دائىر بىر قاتار سىياسەتلەرنى چىقاردى. تارماقلار ماسلىشىپ بىرلەشمە ھەرىكەت قىلىپ، بۇلغىنىشنى بىرلىشىپ تۈزەش ۋە تىزگىنلەش مېخانىزمىنى كۈچەيتتى. بۇ ئارقىلىق، ئاپتونوم رايونىمىزدىكى نۇقتىلىق شەھەرلەرنىڭ ئاتوموسفېرا سۈپىتى كۆرۈنەرلىك ياخشىلانغان بولسىمۇ، بۇنى ئومۇمىيلىق دېگىلى بولمايدۇ.

ھەممىزگە مەلۇم، ئورمان - تەبىئەت دۇنياسىنىڭ شۇنداقلا ئىنسانلارنىڭ غايەت زور يېشىللىق غەزىنىسىدۇر. ئىنسانلار ئەڭ دەسلەپتە ئورماندىن ئىبارەت يېشىللىق ئىچىدە تەرەققىي قىلغان. دېمەك، ئورمان ئىلگىرىمۇ، بۈگۈنمۇ يەنىلا بىز ئۈچۈن، ئېكولوگىيەلىك مۇھىتىمىز ئۈچۈن شەخسىيەتسىز ھالدا خىزمەت قىلماقتا. مۇشۇ نۇقتىدىن قارىغاندا بولۇپمۇ ئېكولوگىيە ۋە ئاتوموسفېرا نۇقتىسىدىن قارىغاندا، ئورمان يەر شارىنىڭ ئۆپكەسى، ئېكولوگىيەلىك تەڭپۇڭلۇقنىڭ تۈۋرۈكى، ھاياتلىقنىڭ پۈتمەس

- تۈگمەس بايلىقى. ئەپسۇسكى، كۆپ مىللەتلىك ئېلىمىز دە بۇ خىل بايلىقنىمىز ئازلاپ كېتىۋاتىدۇ. بولۇپمۇ يېشىللىققا، شەھەر ۋە مەھەللىمىزنىڭ ھۆسنىگە، جۈملىدىن بارلىق مۇھىتىمىزغا ئەڭ چوڭ دەرىجىدە ۋەكىللىك قىلىدىغان ئورمانلىرىمىز تېخىمۇ ئازلاپ كېتىۋاتىدۇ. ئېلىمىز دە ئورمان بايلىقىنىڭ سەرپ قىلىنىشى ئورماننىڭ يېتىلىشىدىن كۆپ بولغاچقا، ئورمان كۆلىمى يىلىغا ئوتتۇرا ھېساب بىلەن نەچچە مىليون مو ئازىيىپ كېتىۋاتىدۇ. ئۇنىڭ ئۈستىگە كىشىلىرىمىزنىڭ كۆز ئالدىمىزدا بار بولغان يېشىللىق ۋە ئورمانلىرىمىزنى قوغداش ئېھتىياجى، مەسئۇلىيىتى كەمچىل بولۇۋاتىدۇ.

بىلىشىمىز كېرەككى، ئورمان نۇر بىرىكتۈرۈش ئارقىلىق ھاۋادىكى كاربون تۆت ئوكسىد ۋە ئوكسىگېننىڭ تەڭپۇڭلۇقىنى ساقلىغاندىن باشقا يەنە سۇ مەنبەسىنى ئاسراپ، سۇ - تۇپراق ئېقىپ كېتىشنىڭ ئالدىنى ئالىدۇ. ئىستاتىستىكىغا ئاساسلانغاندا بىر مو يەردىكى ئىھاتە ئورمانلىق 100 مودىن ئارتۇق ئېتىز - ئېرىقنى بوران قۇم ئاپىتىدىن ساقلىسا، بىر مو ئورمانلىق قاقاس يەرگە قارىغاندا 20 توننا سۇنى كۆپ ساقلايدۇ، بۇ بىر دانە يەر ئاستى كۆلىگە باراۋەر كېلىدۇ. بىر مو ئورمانلىق ھەر يىلى بىر كۆپ مېتىر ياغاچ ماتېرىيالى يېتىشتۈرۈپ بەرگەندىن سىرت، يەنە نۇرغۇن سانائەت خام ئەشياسى، يېقىلغۇ، يەم - خەشەك، ماي ماتېرىيالى قاتارلىقلار بىلەن تەمىنلەيدۇ. ئۇنىڭدىن باشقا ئورمان يەنە مۇھىتنى پاكىزلاش، ئىس - تۈتەكنى تازىلاش رولىنى ئوينايدۇ. دېمەك، ئورمان بولغاچقىلا مۇھىت گۈزەل، كائىنات كۆركەم، ھاياتلىق ساغلام. شۇڭا ئورماننىڭ ئېكولوگىيەلىك مۇھىتنى ياخشىلاش، ھاياتلىقنى ساغلاملاشتۇرۇشتىكى رولىنى چۈشىنىشىگە يەنىمۇ ئەھمىيەت بېرىش لازىم. (02)

پەننى ئۆزگەرتىش ئارقىلىق «تۆمۈر ئىنسان»

ھەلىمە تۇرسۇن

(«يېزا پەن - تېخنىكىسى» ژۇرنىلى تەھرىر بۆلۈمىدىن)

چاچال ناھىيەلىك پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى، يىللاردىن بېرى ئاساسىي قاتلامغا چوڭقۇر چۆكۈپ، دېھقان - چارۋىچىلارنىڭ پەن - تېخنىكا ساپاسى جەھەتتىكى يېتەرسىزلىكى تۈپەيلىدىن نامراتلىقتىن قۇتۇلالماسلىقى ئەھۋاللىرىنى چوڭقۇر تونۇپ، خەلق ئۈچۈن ھەقىقىي ئىشلەشكە ئۈلۈغۇر غايە ۋە ئىرادە تىكلدى. بولۇپمۇ 2008 - يىلى 2 - ئايدا پولات ھۈسەيىن ناھىيەلىك پەن - تېخنىكا جەمئىيىتىنىڭ رەئىسى بولغاندىن بۇيان، ئۇ پەن - تېخنىكا جەمئىيىتىنىڭ خىزمەتچى خادىملىرى ئاز، ئىشخانا شارائىتى ناچار، خىراجەت كەمچىل، قاتناش قورالى يېتىشمەسلىكتەك بىر قاتار قىيىنچىلىقلار ئالدىدا قىلچىمۇ ۋاپىسىمى، دېھقان - چارۋىچىلارنىڭ پەن - تېخنىكا ساپاسىنى يۇقىرى كۆتىرىش، پەن - تېخنىكاغا تايىنىپ بېيىشنى ئىشقا ئاشۇرۇشتىكى مەسئۇلىيىتىنى تونۇپ يەتتى. ناھىيەدىكى يەتتە يېزا - بازار، 20 كەنتتىكى 500 دىن كۆپرەك دېھقان - چارۋىچى ئاھالىسىگە بېرىپ، دېھقان - چارۋىچىلارنىڭ پەن - تېخنىكاغا بولغان ئېھتىياجىنى تەپسىلىي ئىگىلەپ، پارنىك كۆكتاتچىلىقى، تېرىقچىلىق، باقمىچىلىق باغۋەنچىلىك كەسىپلىرى بويىچە تەربىيەلەش كۇرسى پىلانى تۈزۈپ، مۇناسىۋەتلىك رەھبەرلەرگە كۆپ قېتىم ئىلتىماس قىلىش ئارقىلىق ئوبلاستلىق پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى، ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا جەمئىيىتىنىڭ قوللىشىغا ئېرىشتى. بۇنىڭ بىلەن ناھىيە بويىچە 10 يېزىدا كەنت ھەمكارلىق جەمئىيىتى، سەككىز پەننى ئومۇملاشتۇرۇش ئۈلگىلىك باھانىسى، بەش پەننى ئومۇملاشتۇرۇشتىكى ئۈلگىلىك يېزا - بازار، 20 پەننى ئومۇملاشتۇرۇشتىكى ئۈلگىلىك كەنت ۋە 200 پەننى ئومۇملاشتۇرۇشتىكى ئۈلگىلىك ئائىلە بارلىققا كەلدى. قىسقىغىنە نەچچە يىلدا ئىلگىرى - ئاخىرى بولۇپ ناھىيە بويىچە يېزا - بازار، كەنتلەردە «ئەمەلىي قوللىنىلىدىغان پەن - تېخنىكا كۇرسى» 820 مەيدان، مۇتەخەسسس تەكلىپ قىلغان كۇرس 80 مەيدان، تارقاتقان ئوقۇتۇش ماتېرىيالى 40 مىڭ پارچە، كۇرسىغا قاتناشقان ئادەم سانى 125 مىڭغا يەتتى.

پولات ھۈسەيىن پۈتكۈل ناھىيە تەۋەسىدە پەننى ئوموملاشتۇرۇش مەنبەلىرىنى يىغىپ، پەن - تېخنىكا جەمئىيىتىنىڭ ئەۋزەللىكىنى جارى قىلدۇرۇپ، «قىشلىق پەن - تېخنىكا»، «يازلىق پەن - تېخنىكا»، «پەن - تېخنىكا پائالىيەت ھەپتىلىكى»، «پەننى ئوموملاشتۇرۇش تەشۋىقات كۈنى» قاتارلىق ھەر خىل پەننى ئوموملاشتۇرۇش پائالىيەتلىرىنى ئۇيۇشتۇرۇپ، پەننى ئوموملاشتۇرۇش تەشۋىقاتىنى زور كۈچ بىلەن قانات يايدۇردى. ئۇ يىقىنقى يىللاردىن بۇيان، 15 خىل كەسىپ بويىچە 50 مىڭ پارچىدىن ئارتۇق كىتاب - ماتېرىيالنى دېھقان - چارۋىچىلارغا ھەقسىز تارقىتىپ ھەمدە ئالتە يېزا - بازاردا 20 قېتىم «پەننى ئوموملاشتۇرۇش ماشىنىسى مەسچىتلەرگە كىرىش» پائالىيىتى ئۇيۇشتۇرۇپ، كەڭ مۇسۇلمان ئاممىسىنىڭ قىزغىن قارشى ئېلىشىغا ئېرىشتى. چاپچال ناھىيەسىنىڭ شىنجاڭدا تۇنجى بولۇپ يولغا قويغان «پەننى ئوموملاشتۇرۇش مەسچىتلەرگە كىرىش» پائالىيىتى 2010 - يىلى ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا جەمئىيىتىنىڭ خىزمەت يىغىنىدا رەھبەرلەرنىڭ يۇقىرى باھاسىغا ئېرىشتى ھەمدە پۈتكۈل شىنجاڭ دائىرىسىدە ئۈلگە قىلىپ كېڭەيتىلدى.

پولات ھۈسەيىننىڭ رەھبەرلىكىدە، چاپچال ناھىيەلىك پەن - تېخنىكا جەمئىيىتىنىڭ خىزمەتلىرىدە زور ئۈنۈملەر بارلىققا كەلدى، 2011 -، 2012 - يىلى ئۇدا ئىككى يىل چاپچال ناھىيەلىك پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى بويىچە ئۇچۇر خىزمىتىدە ئىلغار كوللېكتىپ، 2011 - يىلى ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى تەرىپىدىن «يۈز مىڭلىغان كىشىلەر ئاساسىي قاتلامغا چۈشۈش» پائالىيىتى پەن - تېخنىكا مۇلازىمىتى پائالىيىتىدە ئىلغار كوللېكتىپ، 2012 - يىلى جۇڭگو پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى تەرىپىدىن مەملىكەت بويىچە پەننى ئوموملاشتۇرۇش كۈنى پائالىيىتىدە «ئىلغار تەشكىللىگۈچى ئورۇن»، 2012 - يىلى ئاپتونوم رايونلۇق پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى تەرىپىدىن «ئىلغار پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى» قاتارلىق شەرەپلەرگە ئېرىشتى.

پولات ھۈسەيىن 2011 - يىلى 8 - ئايدا جۇڭگو پەن - تېخنىكا جەمئىيىتى، مەركىزىي تەشكىلات بۆلۈمى، مەركىزىي كومىتېت تەشۋىقات بۆلۈمى، دۆلەت پىلان تەرەققىيات كومىتېتى، پەن - تېخنىكا مىنىستىرلىكى، مالىيە مىنىستىرلىكى، ئادەم كۈچى بايلىقى ۋە ئىجتىمائىي كاپالەت مىنىستىرلىكى، مائارىپ مىنىستىرلىكى، يېزا ئىگىلىك مىنىستىرلىكى قاتارلىق توققۇز مىنىستىرلىك ۋە كومىتېت تەرىپىدىن «خەلقنىڭ پەن - تېخنىكا ساپاسىنى ئۆستۈرۈشتىكى ئىلغار شەخس» بولۇپ باھالاندى.

(05)

ھەبىيە قىزىغۇن ئورنىسى

ئۇلۇغ پارتىيەمىز قۇرۇلغانلىقىنىڭ 93 يىللىقىنى قىزغىن تەبرىكلەيمىز!

چايچال ناھىيىلىك پىن - تېخنىكا جەمئىيىتىنىڭ رەئىسى — پولات ھۈسەيىن بىر قىسىم دېھقان
خائىرلار ۋە پىن - تېخنىكا خادىملىرى بىلەن بىللە! ھەلىم تۇرسۇن خۇمىرى ۋە فوتوسى

农村科技

(月刊)

يېزا پەن — تېخنىكىسى

(ئايلىق ژۇرنال)

باشقۇرۇپ چىقارغۇچى ئورۇن: شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق يېزا ئىگىلىك پەنلەر ئاكادېمىيەسى
تۈزۈپ نەشر قىلغۇچى: «يېزا پەن - تېخنىكىسى» ژۇرنىلى رېداكسىيەسى ئۇيغۇر تەھرىر بۆلۈمى
باش مۇھەررىر: ھەلىمە تۇرسۇن تېلېفون ۋە فاكس نومۇرى: 4505075 — 0991
مۇھەررىرلەر: ئابلەت ھەبىبۇللا ئەنۋەر مۇھەممەت

ئادرېسى: ئۈرۈمچى شەھىرى نەنچاڭ يولى 403 - قورۇ پوچتا نومۇرى: 830091
باشقۇچى ئورۇن: شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتى باھاسى: 2.00 يۈەن
تارقانقۇچى ئورۇن: ئۈرۈمچى شەھەرلىك پوچتا ئىدارىسى
مۇستەھرى قوبۇل قىلغۇچى: جايلاردىكى پوچتخانىلار، نامراتلارنى يۆلەش ئىشخانىسى، پەن-تېخنىكا
ئىدارىسى، ئىگىلىك باشقۇرۇش ئىدارىسى ۋە تەھرىر بۆلۈمىمىز مۇستەھرى قوبۇل قىلىدۇ.

خەلقئارالىق ئۆلچەملىك نومۇرى: ISSN 1004-1095

مەملىكەتلىك بىر تۇتاش نومۇرى: CN 65-1046/S-W

پوچتا ۋاكالەت نومۇرى: 123 - 58 ئېلان كىنىشكا نومۇرى: 0016